

BUTLLETÍ OFICIAL

DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

X legislatura
Sisè període

Número 630
14 de juliol de 2015

SUMARI

4. INFORMACIÓ

4.40. Acords, resolucions i comunicacions dels òrgans del Parlament

Informe de la Comissió d'Estudi de la Reforma Horària

Tram. 260-00003/10

Informe i conclusions de la Comissió

p. 3

NOTES

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

Els documents publicats en el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* (BOPC) són una reproducció fidel dels documents originals entrats al Registre.

La numeració del BOPC no està necessàriament vinculada a una sola data.

ISSN: 0213-7798 · Dipòsit legal: B-20.066-1980 · Impres a Multitext, SL

www.parlament.cat

4. INFORMACIÓ
- 4.40. ACORDS, RESOLUCIONS I COMUNICACIONS DELS ÒRGANS DEL PARLAMENT

— Informe de la Comissió d'Estudi de la Reforma Horària

Tram. 260-00003/10

Informe i conclusions de la Comissió

A LA MESA DEL PARLAMENT

La Comissió d'Estudi de la Reforma Horària, en la sessió tinguda el 26 de juny de 2015, d'acord amb l'article 57.3 del Reglament del Parlament, ha aprovat l'informe i les conclusions següents:

INFORME I CONCLUSIONS DE LA COMISSIÓ D'ESTUDI DE LA REFORMA HORÀRIA

I. Informe

1. Creació de la Comissió
2. Antecedents parlamentaris
3. Constitució de la Comissió
4. Pla de treball de la Comissió
5. Compareixences tingudes
6. Documentació
 - 6.1. Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS)
 - 6.2. Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària
7. Propostes de conclusions presentades pels grups parlamentaris

II. Conclusions

III. Annex. Propostes de conclusions presentades pel grup promotor Iniciativa per a la Reforma Horària «Ara és l'hora»

I. INFORME

1. CREACIÓ DE LA COMISSIÓ

El Ple del Parlament, en la sessió tinguda el 10 d'abril de 2014, una vegada considerada la Proposta de resolució de creació d'una comissió d'estudi de la transició cap a la reforma horària (tram. 252-00013/10), d'acord amb l'article 54 del Reglament, va adoptar la Resolució 646/X del Parlament de Catalunya, de creació de la Comissió d'Estudi de la Reforma Horària.

La Resolució estableix la creació d'una comissió específica integrada per tots els grups parlamentaris amb l'objectiu de conèixer les iniciatives polítiques i legislatives que cal que adopti el Parlament per a portar a terme la reforma horària a partir de l'1 de gener de 2016.

També hi poden assistir especialistes procedents del grup promotor Iniciativa per a la Reforma Horària «Ara és l'hora».

La Resolució també estableix que la Comissió tingui una durada de sis mesos. Després d'aquest temps la Comissió ha de redactar un informe final que, si escau, ha d'ésser aprovat, d'acord amb el que estableix el Reglament del Parlament.

2. ANTECEDENTS PARLAMENTARIS

Des de fa anys, el Parlament ha adoptat resolucions diverses que incideixen en la necessitat de revisar i reordenar els horaris, especialment des de la perspectiva de la necessitat de conciliar la vida laboral i familiar, però també des de la perspectiva d'incidir en el model social i econòmic. Així, per exemple, la Resolució 1541/VI, sobre la creació d'una comissió del Consell de Treball Econòmic i Social de Catalunya que estudiï una política de reordenació flexible dels horaris, del 23 d'octubre de 2002, reclamava un estudi sobre la possibilitat que en algunes comarques es pogués establir una política de reordenació flexible dels horaris en funció de les característiques de cada territori, la qual cosa es justificava, entre altres motius, pel fet que la importància de la reordenació flexible dels horaris era equiparable a la reducció de la jornada laboral, ja que «són temes que, perquè ofereixin situacions beneficioses per a les persones i per a les ciutats, són inseparables, ja que una seriosa reordenació dels horaris afavoriria una major autonomia de les persones».

En la Resolució 367/IX, sobre la introducció de mesures de racionalització dels horaris laborals per a la conciliació de la vida personal, laboral i familiar, del 23 de novembre de 2011, el Parlament instava el Govern a impulsar la introducció de mesures de racionalització dels horaris laborals i de conciliació de la vida personal, laboral i familiar en l'àmbit socioeconòmic, en els convenis col·lectius d'àmbit general i d'àmbit més reduït. Així mateix, demanava un informe sobre les mesures que calia adoptar en l'àmbit del treball, de l'economia i de la societat, per a una racionalització dels horaris que contribuís a la conciliació de la vida personal, familiar i laboral de les persones, i especialment a afavorir la igualtat entre dones i homes; finalment reclamava del Govern la creació de la qualificació d'«empresa familiarment i socialment responsable» per a les empreses que acreditessin l'aplicació de mesures, accions i pràctiques que contribuïssin a la conciliació de la vida laboral i familiar i a la racionalització dels horaris laborals. Aquesta resolució ha estat reiterada, ja en la X legislatura, per la Resolució 202/X, sobre les mesures de racionalització dels horaris laborals per a la conciliació de la vida personal, laboral i familiar, adoptada el 12 de juny de 2013.

Finalment, mitjançant la Resolució 776/X, sobre l'orientació política general del Govern, adoptada en la sessió plenària del 17 de setembre de 2014, el Parlament referma el compromís amb l'estudi per a la re-

forma horària a Catalunya, es compromet a iniciar les reformes legislatives que se'n puguin derivar i proposa d'adherir-se al pla de proves pilot de sensibilització.

3. CONSTITUCIÓ DE LA COMISSIÓ

La Comissió d'Estudi de la Reforma Horària es va constituir el 10 de juny de 2014 i va quedar integrada pels membres següents:

Grup Parlamentari de Convergència i Unió

Benet Maimí i Pou
Joan Morell i Comas

Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya

Rosa Amorós i Capdevila
Oriol Amorós i March
Agnès Russiñol i Amat

Grup Parlamentari Socialista

Montserrat Capdevila Tatché
Alícia Romero Llano

Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya

José Antonio Coto Roquet
Fernando Sánchez Costa

Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa

David Companyon i Costa
Laura Massana Mas

Grup Parlamentari de Ciutadans

Inés Arrimadas García
Carmen de Rivera i Pla

Grup Mixt

David Fernàndez i Ramos
Isabel Vallet Sánchez

El Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, al qual va correspondre la presidència de la Comissió, va designar president el diputat Oriol Amorós i March, que va ésser ratificat per la Comissió.

Posteriorment, el diputat Oriol Amorós i March va renunciar a la condició de membre de la Comissió, en la qual va ésser substituït per la diputada Teresa Vallverdú i Albornà; en la presidència, un cop ratificada per la Comissió, va ésser substituït per la diputada Agnès Russiñol i Amat.

La Comissió ha comptat exclusivament amb el president o presidenta, com a òrgan unipersonal per a la presidència i l'ordenació dels treballs. De conformitat amb l'article 42.5 del Reglament, el lletrat que ha assistit la Comissió ha fet, així mateix, les funcions de secretari als efectes d'aixecar l'acta de les sessions i d'expedir, amb el vistiplau del president o presidenta de la Comissió, les certificacions corresponents.

La Comissió ha estat assistida normalment pel lletrat Pere Sol i Ordís i per la gestora parlamentària Elena Mora i Martínez.

La Comissió s'ha reunit els dies següents:

10 de juny de 2014
17 de juliol de 2014
25 de setembre de 2014
28 d'octubre de 2014
4 de desembre de 2014
15 de gener de 2015
12 de febrer de 2015
12 de març de 2015
5 de juny de 2015
26 de juny de 2015

També han assistit a sessions de la Comissió els diputats següents:

Anna Simó i Castelló, del G. P. d'Esquerra Republicana de Catalunya

Celestino Corbacho i Chaves, del G. P. Socialista

Marta Ribas Frías, del G. P. d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa.

Així mateix, hi han assistit, pel grup promotor Iniciativa per a la Reforma Horària «Ara és l'hora», els experts següents:

Fabian Mohedano, promotor

Javier Albares, Salvador Cardús, Núria Chinchilla, Jordi Ojeda i Sara Moreno, membres

4. PLA DE TREBALL DE LA COMISSIÓ

En la reunió del 17 de juliol de 2014, la Comissió va aprovar el Pla de treball a partir de les propostes presentades pels grups parlamentaris. El Pla consta de les compareixences que s'han de tenir en la Comissió, agrupades d'acord amb cinc eixos o «acceleradors» temàtics:

- Treball
- Educació
- Comerç
- Administració
- Cultura, oci i participació

5. COMPAREIXENCES TINGUDES

En el desenvolupament del Pla de treball, la Comissió ha tingut les compareixences següents:

17 de juliol de 2014 (DSPC-C 462/10)

Fabian Mohedano, promotor de la Iniciativa per a la Reforma Horària «Ara és l'hora».

En la seva exposició, Fabian Mohedano remarca que cal estudiar de manera seriosa l'impuls d'una llei d'horaris, probablement una llei òmnibus que aplegui les diferents mesures d'impacte i, específicament, la regulació del canvi horari que comporta avançar l'hora de dinar i la de sopar. Així mateix, remarca que cal una planificació que tingui en compte una intervenció global i no parcial o fragmentada, i que no es tracta d'un canvi que es pugui aconseguir progressivament a partir de la sensibilització, la difusió de bones pràctiques i la realització de proves pilot únicament, sinó que fa falta una estratègia que condueixi a l'objectiu de la transformació horària a partir d'un moment zero, que ha de determinar principalment la nova legislació. Finalment, reclama la dotació d'instruments organitzatius específics i *ad hoc* des del Govern de la Generalitat per a impulsar la reforma i que permetin concretar els compromisos que adquireixi el grup interdepartamental adscrit al Departament de la Presidència, mitjançant la Secretaria del Govern, que va néixer, fruit de l'acord de govern, el 18 de març del 2014.

25 de setembre de 2014 (DSPC-C 480/10)

Camil Ros Duran, secretari de Política Sindical i Coordinador de l'Àrea Externa d'UGT Catalunya

José Cachinero Triviño, secretari d'Acció Sindical i Política Sectorial de CCOO

Lourdes Esteban Paredes, directora de Formació i Ocupació de Pimec

Javier Ibars Álvaro, del departament de Relacions Laborals i Afers Socials de Foment del Treball

Conchita Gassó Navarro, presidenta del Comitè d'Igualtat de l'empresa Gaes

Carolina Blanco Gallego, directora de l'Àrea de Persones de l'empresa Prefabricats Planas

28 d'octubre de 2014 (DSPC-C 519/10)

Jaume Aguilar, president de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya

Claudi Alsina, secretari del Consell Interuniversitari de Catalunya

Meritxell Ruiz, directora general d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa

Héctor Silveira, president a Barcelona ciutat de la Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya

Elena Sintes Pascual, sociòloga

4 de desembre de 2014 (DSPC-C 553/10)

Josep Maria Recasens i Soriano, director general de Comerç

Àlex Adán Pérez, responsable del Sector Nacional de Comerç de la Federació de Serveis per a la Mobilitat i el Consum d'UGT Catalunya

Lluís Jiménez Mesa, secretari general de la Federació de Serveis de Comissions Obreres de Catalunya

Alejandro Goñi i Febrer, president de Pimec Comerç

Miquel Àngel Fraile, secretari general de la Confederació de Comerç de Catalunya

15 de gener de 2015 (DSPC-C 574/10)

Vicenç Gasca i Grau, president de la Fundació Barcelona Comerç

Joan Carles Calbet, president de l'Associació Catalana de l'Empresa Familiar del Retail (COMERTIA)

Pilar Gomà, membre de la Comissió de Comerç de la Cecot

Antoni de Ribera i Rafart, secretari general del Consell d'Empreses Distribuïdores d'Alimentació de Catalunya (CEDAC)

Enric Ezquerra, president de l'Associació Catalana de Supermercats i Distribuïdors (Cat-Dis)

Marcos Casado, secretari general de l'Associació Nacional de Grans Empreses de Distribució (ANGED)

12 de febrer de 2015 (DSPC-C 617/10)

Meritxell Masó, secretària d'Administració i Funció Pública

Susanna Bouis, directora general de Funció Pública

Xavier Boltaina Bosch, gerent de la Diputació de Barcelona

Neus Moreno, membre del Comitè de Dones de la CONC

Dolors Viqué, responsable de política educativa de la CONC

Carlos Villalante Sirvent, secretari de Política Institucional de la UGT

Núria Martín Llach, representant de la IAC

Dolors Torner Sánchez, representant de la IAC

12 de març de 2015 (DSPC-C Pendent)

Luigi Bugalla, membre de la Junta Directiva de Teleespectadors Associats de Catalunya (TAC)

Glòria Cabrera, directora de Comunicació de la Federació Catalana de Locals d'Oci Nocturn (Fecalon)

Xavier Marcé Carol, president de l'Associació de Sales de Teatre de Catalunya (Adetca)

Eugeni Sallent, director de Televisió de Catalunya

Carmen Zapata, gerent de l'Associació de Sales de Concerts de Catalunya (ASACC)

6. DOCUMENTACIÓ

6.1. CONSELL ASSESSOR PER AL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE (CADS)

Informe sobre la racionalització del procés de reforma horària a Catalunya

(Informe del CADS 5/2014, 5 de novembre de 2014)

PRÒLEG

El Govern va aprovar, el 18 de març de 2014, donar suport a la *Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora* amb l'aprovació d'un acord de govern on, entre d'altres actuacions, s'encarregà al CADS un dictamen de fonamentació de la transició cap a la reforma horària al nostre país.

És un encàrrec que el CADS ha afrontat amb especial interès, atès que en el treball realitzat aquests darrers mesos ha constatat els múltiples avantatges que aquesta reforma podria suposar i ha arribat al convenciment que la seva implementació representaria una millora del nostre dia a dia en les diverses etapes vitals, i un canvi especialment positiu per a la societat catalana.

Concretament, i avançant tant sols alguns exemples, podria facilitar que els ciutadans disposéssim de més temps per a la nostra vida personal i poguéssim conciliar millor la vida familiar i laboral, que treballéssim de forma més eficient, i que la redistribució horària acabés incidint favorablement en la nostra implicació social i qualitat de vida. Escau, doncs, iniciar el camí de les polítiques públiques en aquesta direcció.

Malgrat aquesta aproximació tan positiva, confirmada pels experts consultats, el CADS aborda aquesta qüestió amb un profund respecte, constatatats tots els aspectes que caldrà analitzar, consensuar i executar per assolir objectius concrets en el camp laboral, social i formatiu. No podem oblidar que tenim davant el repte d'assolir canvis de fons en la cultura i l'organització de la societat, dels individus i de les empreses.

El present informe del CADS aporta la fonamentació sol·licitada per part del Govern i confirma que hi ha acord generalitzat en els arguments que apunten a la bondat de la reforma. A partir d'aquest moment serà especialment transcendent el treball que faci la Comissió Interdepartamental, atès que la recerca documental i les nombroses converses mantingudes amb experts apunten que cal continuar estudiant a fons els mecanismes a través dels quals cal articular aquest procés.

Els reptes i dificultats d'una reforma com la que plantegen són molt considerables. Nogensmenys, tot sem-

bla apuntar que les oportunitats i els beneficis associats superaran abastament l'esforç necessari. És per aquest motiu que encoratgem el Govern a iniciar les actuacions necessàries per la reforma horària i a consensuar els canvis necessaris en els diferents àmbits amb tots els sectors implicats.

Pel Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya,

Ferran Rodés i Vilà
President

Isabel Pont Castejón
Consellera (ponent)

Barcelona, 5 de novembre de 2014

RESUM EXECUTIU

1. Introducció

Els usos del temps –i els horaris que els regulen– són factors importants pel benestar físic i anímic de la població, la competitivitat de l'economia, i una vida social de qualitat.

Diversos estudis han posat de manifest durant els darrers anys que els horaris habituals a Catalunya, fortament determinats per la situació econòmica i social de la post-guerra i del canvi de fus horari produït el 1940, dificulten en general la conciliació de la vida laboral i la familiar, així com el temps disponible per a la pròpia persona (Berbel, 2014). S'ha argumentat, també, que afavoreixen l'absentisme laboral, l'estrès i el fracàs escolar i perjudiquen la productivitat de les empreses.

Conscient de la transcendència d'aquesta qüestió, el 18.03.2014 el Govern de la Generalitat va aprovar un acord que dona suport a la *Iniciativa per a la reforma horària-Ara és l'hora* i que encarrega al CADS un dictamen de fonamentació sobre la transició cap a aquesta reforma. Per elaborar-lo, el CADS va encarregar un estudi de base a la *Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora* (que s'annexa) i va mantenir reunions de treball amb experts en la matèria.

2. Objecte de la reforma horària

La reforma horària consisteix, des del punt de vista del CADS en generalitzar una jornada laboral més compacta i flexible, que permeti acotar millor el temps destinat a la feina i n'alliberi per a usos personals, familiars i socials. D'aquesta manera s'espera millorar el benestar físic i anímic de la població, augmentar la competitivitat de l'economia, generar una vida social de qualitat i millorar el medi ambient.

Factors claus d'aquesta reforma avançar els horaris habituals dels àpats (dinar i sopar), l'inici de la franja habitual per al descans i avançar els horaris de l'agenda política i institucional, i les activitats socialment determinants (futbol, actes públics, etc.).

La reforma horària no pressuposa el canvi de fus horari al de l'Europa Occidental¹, una decisió que va més enllà de les competències de la Generalitat i que tindria conseqüències econòmiques, socials i energètiques que caldria avaluar detalladament.

3. Estudi de la Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora

L'estudi dirigit per la Dra. Berbel (2014) analitza els principals estudis i experiències realitzades a Catalunya i compara la situació amb la resta d'Europa. En resum, constata el següent:

- A Catalunya, els horaris continuen diferenciant-se de la resta d'Europa fonamentalment per la durada de la pausa del dinar i l'allargament de la jornada laboral.
- Els comerços tanquen de mitjana dues hores més tard que a la resta d'Europa.
- El total d'hores lectives a les escoles és similar a la d'altres estats europeus, però sí que es troben diferències en el calendari escolar.
- Els horaris laborals llargs i en general poc flexibles premien la presència al lloc de treball feina i dificulten la conciliació de pares i infants.
- Només una tercera part de les empreses catalanes aplica mesures per a la flexibilització horària. Les més aplicades són l'accés a permisos i excedències, així com la flexibilització de l'hora d'entrada i sortida. La majoria de mesures estan pensades per moments concrets en la vida de les persones.
- L'horari de *prime time* de la televisió a Catalunya (de 21 h a 24 h) és una hora més tard que la mitjana europea.
- Hi ha diferències de gènere en la disposició de temps de lleure, esport i activitats de participació comunitària i voluntàries (superior en els homes).

Segons el mateix estudi, les principals conseqüències d'aquesta situació són:

- Una jornada laboral extensa comporta menys hores de son i un augment del nivell d'estrès, factors que es relacionen amb una pitjor salut de la població i un menor rendiment escolar i laboral.
- L'aplicació de mesures de gestió horària redunda en beneficis empresarials, com ara la millora del clima laboral, la reducció de l'absentisme, la millora de la creativitat i la innovació, o la disminució de la rotació de talent.
- Els horaris laborals extensos i la manca de serveis de suport a les famílies disminueixen les possibilitats de lleure i participació comunitària de les persones que

tenen càrregues familiars, així com la incorporació al mercat laboral de les dones.

- La mobilitat i el disseny urbà esdevenen factors fonamentals per un bon ús del temps ciutadà, especialment en les zones allunyades de la centralitat urbana.
- Les TIC són un element nou que requereix temps però que també en poden estalviar si s'utilitzen correctament.
- Mesures de flexibilització com el treball a distància estalvien temps de desplaçament i poden reduir els costos econòmics i impactes ambientals de la mobilitat.
- La dificultat de disposar de temps de lleure afecta el consum cultural i la participació democràtica.
- Es detecta la necessitat d'una intervenció global, així com de pactes per al canvi d'horaris. Les administracions han de ser un model exemplificador.

4. Fonamentació de la reforma horària

Segons el CADS la reforma horària presenta potencials beneficis en diferents àmbits (cal entendre, però, que alguns d'aquests només es produiran amb canvis d'hàbits, organitzatius i culturals, no només per una racionalització dels horaris):

a) Àmbit personal i familiar:

- Major conciliació de la vida familiar i laboral (i per tant, més temps per dedicar als fills o persones a càrrec, etc.).
- Més temps disponible per a usos personal pel conjunt de la població (no només les famílies amb fills o altres persones a càrrec), temps que es pot dedicar a activitats d'oci, creixement personal o activitats socials i culturals.

b) Àmbit de la salut:

- Més temps disponible pel descans. Segons l'Enquesta de Salut de Catalunya (2013) el 26,3% de la població major de 15 anys dorm menys de 7 hores diàries, quan la recomanació és d'entre 7-8 hores. No dormir prou repercuteix negativament en la salut. Això és especialment important en el cas d'infants i joves, que necessiten dormir més hores.

- Més temps disponible per a la pràctica de l'esport i oci actiu, activitats que tenen beneficis físics, psíquics i socials. La manca de temps lliure és una de les principals raons que dificulten la pràctica de l'exercici físic.

c) Àmbit social i comunitari:

- Major equitat de gènere (com a conseqüència d'una major conciliació de la vida familiar i laboral que beneficiaria al col·lectiu femení).
- Més temps disponible per la participació ciutadana en iniciatives i organitzacions de la societat civil.

1. L'Estat espanyol va canviar de fus horari el 1940, passant del que li pertocaria per ubicació geogràfica (Europa occidental, una hora menys que l'actual) al de l'Europa Central.

d) Àmbit econòmic:

– Possible millora de la productivitat de les empreses com a conseqüència de l'aplicació de mesures de flexibilitat horària i de conciliació (que comporten habitualment un augment de la satisfacció del treballador i una millora del rendiment del temps dedicat a la feina).

– Possible increment del rendiment laboral, millora en el procés de presa de decisions i reducció de la sinistralitat laboral, com a conseqüència d'un major descans dels treballadors.

e) Àmbit educatiu:

– Possible millora del rendiment escolar dels estudiants com a conseqüència de l'adopció d'hàbits més saludables (que permetrien, principalment, una major qualitat del son) i per una major disponibilitat de temps per a l'estudi i pel suport a l'estudi per part dels pares.

f) Àmbit ambiental:

– Possibles estalvis d'energia per la compactació d'horaris a oficines i equipaments, i la reducció dels desplaçaments a la feina².

Una eventual modificació del fus horari tindria repercussions en el consum energètic que caldria analitzar prèviament amb detall.

5. Conclusions

D'acord amb tot el què s'ha exposat, les consultes a experts i les deliberacions en plenari, el CADS conclou el següent:

1) A l'espera de disposar d'estudis quantitius, que poden ser encarregats pel grup interdepartamental per a la reforma horària, des del punt de vista del CADS és important generalitzar una jornada laboral més compacta i flexible, que permeti acotar millor el temps destinat a la feina i n'alliberi per a usos personals, familiars i socials.

2) Aquesta reforma pot contribuir de forma important a la millora del benestar (físic i anímic) de la població, augmentar la competitivitat de l'economia i generar una vida social de qualitat.

3) Gaudir d'un bon estat de salut, disposar d'uns períodes de descans de qualitat i la conciliació de la vida laboral, social i familiar són tres arguments cabdals que actuen com a tractors d'altres beneficis a nivell econòmic, social i formatiu, i justifiquen la necessitat d'una reforma horària.

4) Abordar la reforma horària és una qüestió complexa, atès que en la configuració dels horaris hi intervenen múltiples factors econòmics, socials i culturals.

². No hi ha cap estimació, però, dels potencials estalvis, que es poden veure compensats per les activitats que es facin en el temps alliberat.

5) La reforma s'haurà de fer de manera gradual i consensuada i amb una visió compartida amb el conjunt de la ciutadania i dels agents econòmics.

6) Les vies per a portar a terme la reforma són la incentivació de les jornades laborals compactes i flexibles, i afavorir el canvi d'hàbits a través de la promoció dels avantatges d'avançar els horaris dels àpats, del son i les activitats socials.

7) La societat actual és cada cop més heterogènia quant a horaris. Les noves tecnologies han generat canvis que dilueixen la rigidesa dels horaris, i en determinats sectors hi ha una tendència a la desregulació d'horaris. La reforma horària no ha de consistir, per tant, en l'establiment d'horaris fixes, d'obligat compliment, per via normativa.

8) La conscienciació ciutadana respecte els beneficis que suposa per a un mateix i respecte de la possibilitat i el dret d'assumir uns horaris diferents seran claus per a què aquests canvis es puguin dur a terme.

9) El sector públic pot tenir un rol «tractor» en els canvis d'hàbits horaris del conjunt de la població, introduint canvis en els horaris dels serveis i treballadors públics com l'organització d'activitats i actes públics.

10) El canvi de fus no és un element imprescindible per a la consecució dels objectius plantejats. Té efectes més amplis, que caldria avaluar, i amb l'actual marc de competències està fora de l'abast de la Generalitat.

6. Recomanacions

El CADS està convençut que la reforma horària pot ser un canvi positiu per la societat, fet que justifica l'actuació del Govern en aquest tema.

A partir d'aquí, el CADS recomana al grup interdepartamental per a la Reforma Horària:

1) Identificar un nombre reduït d'actuacions estratègiques (no procedimentals), que tinguin un elevat potencial de canvi i que tinguin una execució viable. En aquest sentit, caldria garantir una avaluació rigorosa, *ex-ante*, dels seus costos i beneficis econòmics i socials.

2) Impulsar proves pilot per a la reforma horària en el context de les administracions públiques catalanes, atès el seu potencial tractor dins de la societat i l'economia catalanes.

3) Impulsar un pacte pel temps amb els agents econòmics per tal d'introduir mesures de compactació i flexibilització de la jornada laboral en els convenis laborals.

4) Iniciar una campanya comunicativa, amb el suport dels agents econòmics i socials, sobre el valor del temps i la importància d'avançar en uns usos del temps i uns horaris més racionals.

5) Incorporar el Departament de Salut (a través, per exemple, de l'Agència de Salut Pública de Catalunya) al grup interdepartamental sobre la reforma horària atesa la importància cabdal de la salut en la fonamentació de la transició horària.

1. INTRODUCCIÓ

Al començament de la Segona Guerra Mundial, el Regne Unit va canviar la seva hora, passant del fus horari associat al meridià de Greenwich al del meridià de Berlín, amb l'objectiu de coincidir horàriament amb Alemanya i facilitar les actuacions bèl·liques. França, en ser envaïda per Alemanya, també va adoptar el fus horari de Berlín, al qual també va incorporar-se Espanya per no diferenciar-se de les potències europees.

Malgrat que l'any 1945 el Regne Unit va tornar a la seva hora original, Espanya va optar per mantenir-se en el fus horari de l'Europa Central, com també van fer França, Bèlgica, Holanda i Luxemburg. En aquests estats, això implica que l'hora oficial no coincideix amb l'hora solar percebuda, fet que és especialment significatiu a Espanya per la seva posició geogràfica més occidental.

Després de la Guerra Civil, la delicada situació econòmica que vivien moltes famílies catalanes i espanyoles va provocar la pluriocupació d'una part molt significativa de la població, que va combinar una feina al matí (generalment fins a les 2 del migdia) i una altra a la tarda i fins ben entrat al vespre. Això explica la consolidació de jornades laborals molt extenses, amb una pausa molt llarga a l'hora de dinar.

Nombrosos estudis han posat de manifest que els horaris habituals al nostre país difereixen força dels de la resta de països europeus. Tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya els horaris habituals dels àpats són molt més tardans que en altres països. També les jornades laborals són més extenses, ja que és habitual una pausa per dinar de més d'una hora.

Aquests horaris en general dificulten la conciliació de la vida laboral i la familiar, així com la disponibilitat de temps per a un mateix i per la participació en l'àmbit social. També s'ha argumentat que comporten una reducció de la productivitat de les empreses i un increment de l'absentisme laboral, l'estrès i el fracàs escolar.

Analitzant la situació en sentit contrari, doncs, els horaris habituals en altres països permeten una major disponibilitat de temps per a activitats fora de l'àmbit laboral, la qual cosa repercuteix positivament, segons els experts, en la vida familiar, la participació democràtica, la satisfacció personal, la salut i la qualitat de les hores de son, entre d'altres.

Cal apuntar, però, que tot i que el principal element que configura els horaris quotidians és la jornada la-

boral, també hi influeixen altres factors, com els horaris comercials, el calendari escolar, els horaris dels àpats, els horaris de la televisió, etc.

A Catalunya, l'interès per la necessitat de promoure aquesta transició d'horaris ha conduït a la creació de l'associació *Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora*, una plataforma que neix de la societat civil per introduir el debat sobre la necessitat d'una nova reorganització dels horaris en tots els àmbits de la societat catalana.

El 18 de març de 2014 el Govern de la Generalitat va acordar donar suport a aquesta iniciativa, amb l'aprovació d'un acord de govern on s'encarrega al CADS un dictamen de fonamentació sobre la transició cap a la reforma horària i es crea un grup de treball interdepartamental adscrit al Departament de la Presidència, amb la funció d'estudiar les propostes presentades per la *Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora* al Govern de la Generalitat, avaluar-ne la implementació i coordinar el seguiment de les actuacions i mesures que s'acordin en el marc d'aquest grup de treball.

El present informe del CADS dona resposta a la sol·licitud del Govern. En la seva elaboració, s'ha encarregat un estudi de base a aquesta associació, que s'adjunta com a annex, i ha comptat amb el suport de diversos experts en aquesta matèria, entre els quals vol citar:

- Dra. Sara Berbel, psicòloga social i experta en polítiques de gènere.
- Dr. Salvador Cardús, professor titular del Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Dra. Núria Chinchilla, professora del Departament de Direcció de Persones en les Organitzacions i directora del Centre Internacional Treball i Família d'IESE Business School.
- Sr. Fabian Mohedano, promotor de la Iniciativa per a la Reforma Horària.

El CADS ha utilitzat l'estudi de l'associació *Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora* com a font d'informació per a les presents consideracions, però en cap cas aquest estudi constitueix un informe del CADS.

De la mateixa manera, les opinions expressades pel CADS en aquest informe no es poden considerar com les opinions dels membres de l'associació, excepte en aquells casos en què s'explicita que s'exposen les opinions dels experts consultats.

2. OBJECTE DE LA REFORMA HORÀRIA

L'objecte del procés de reforma horària que el Govern proposa impulsar, tal i com queda explicitat en el seu

acord de 18 de març, és replantejar l'organització horària en tots els àmbits de la societat i de l'economia de Catalunya per racionalitzar progressivament els horaris quotidians i, d'aquesta manera, millorar la qualitat de vida de la població, enriquir el teixit i la vida social i cultural del país, afavorir una millora de la formació del capital humà i, finalment, incrementar la competitivitat de la nostra economia i dels professionals catalans.

2.1. Canvis en l'organització de la vida quotidiana

Les principals finalitats que es persegueixen amb la reforma horària són millorar la conciliació de la vida laboral i familiar, facilitar els hàbits de son saludables al conjunt de la població, especialment referents a les hores de son dels infants i dels joves, i una major disposició de temps personal.

Des del punt de vista del CADS la reforma horària consisteix en generalitzar una jornada laboral més compacta i flexible, que permeti acotar millor el temps destinat a la feina i n'alliberi per a usos personals, familiars i socials i millor les necessitats puntuals de flexibilitat que puguin tenir els treballadors.

D'aquesta manera s'espera millorar el benestar físic i anímic de la població, augmentar la competitivitat de l'economia, generar una vida social de qualitat i millorar el medi ambient.

Factors claus d'aquesta reforma avançar els horaris habituals dels àpats (dinar i sopar), l'inici de la franja habitual per al descans i avançar els horaris de l'agenda política i institucional, i les activitats socialment determinants (futbol, actes públics, etc.).

La reforma horària no pressuposa el canvi de fus horari al de l'Europa Occidental³, malgrat que alguns experts argumenten que ajudaria a avançar els horaris dels àpats i del descans (Chinchilla, 2013). La decisió sobre el fus horari va més enllà de les competències de la Generalitat, i tindria conseqüències en l'àmbit econòmic, social i en el consum energètic que caldria avaluar detalladament.

2.2. Fus horari

Catalunya es troba situada, com s'ha dit, al fus horari de l'Europa Central des de l'any 1940. Alguns experts argumenten el canvi de fus horari al de l'Europa Occidental (una hora menys que la que tenim ara) ajudaria a avançar els horaris habituals dels àpats i del descans (Chinchilla, 2013). Aquesta és una qüestió que també s'ha plantejat per al conjunt de l'Estat espanyol, com es comenta més endavant.

La decisió sobre el fus horari va més enllà de les competències actuals de Catalunya. D'altra banda, el can-

vi en el fus horari tindria conseqüències en altres àmbits econòmics i socials, que fins ara no s'han avaluat. També tindria com a efectes canvis en els consums energètics, que s'haurien d'estudiar amb detall.

No obstant això, el què es fonamenta en aquest informe no és un retorn al fus horari que pertoca a –aspecte que molt sovint centra el debat social i mediàtic sobre aquesta qüestió–, sinó en racionalitzar el conjunt dels horaris per posar-los al servei de les persones, revertint una situació on, massa sovint, el ritme vital de les persones es posa al servei del compliment dels horaris.

3. ANTECEDENTS

L'actual iniciativa per a la reforma horària a Catalunya s'ha d'emmarcar en un context on ja existeixen plantejaments similars, tal com s'exposa a continuació.

3.1. Iniciatives existents a Espanya

La qüestió dels horaris i la necessitat de racionalitzar-los ha estat objecte de nombroses iniciatives, estudis i debats durant els darrers anys. L'any 2003 es va crear l'Asociación para la Racionalización de los Horarios Españoles (ARHOE)⁴, que posteriorment va constituir la Comisión Nacional para la Racionalización de los Horarios Españoles y su Normalización con los de los demás países de la Unión Europea, presidida pel Sr. Ignacio Buqueras.

L'any 2010 el Govern Basc va fer públic un estudi (elaborat per l'empresa Deloitte) sobre les implicacions i possibles conseqüències d'un canvi d'horari laboral en el teixit empresarial de la Comunitat Autònoma del País Basc, de cara a assolir una major conciliació de la vida laboral i familiar.

Finalment, el 2012 el Congrés dels Diputats va crear, en el si de la Comissió d'Igualtat, la Subcomissió per a l'estudi de la Racionalització d'Horaris, la Conciliació de la Vida Personal, Familiar i Laboral i la Coresponsabilitat. Després d'un període de consultes a experts, el mes de setembre de 2013 va aprovar les conclusions següents⁵:

- Cal una nova llei de conciliació i coresponsabilitat que aprofundeixi en aquest tema i resolgui les disfuncions identificades per la subcomissió en l'àmbit de la igualtat de gènere.
- És necessari modificar els actuals permisos de maternitat i paternitat. D'una banda, amb l'ampliació del permís de paternitat a quatre setmanes; de l'altra, s'insta al Govern a estudiar la implantació de permisos parentals igualitaris i intransferibles (és a dir, de 16 setmanes per cada progenitor).

4. www.horariosenespana.es

5. L'informe complet de la subcomissió es pot consultar al següent enllaç (vist el 08/09/2014): http://www.congreso.es/public_oficiales/L10/CONG/BOCG/D/BOCG-10-D-339.PDF

3. L'Estat espanyol va canviar de fus horari el 1940, passant del que li pertocaria per ubicació geogràfica (Europa occidental, una hora menys que l'actual) al de l'Europa Central.

c) Recomana al Govern realitzar els estudis socioeconòmics necessaris per a conèixer la incidència econòmica global d'un possible canvi de fus horari a Espanya –recuperant la vinculació al fus horari de Greenwich– i d'una racionalització dels horaris laborals.

3.2. Iniciatives prèvies dutes a terme a Catalunya

A Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona va ser pioner en aquests àmbit amb un projecte pilot al barri de Sants l'any 1992. El 2003 va crear una Regidoria dels Nous Usos Socials del Temps (Berbel, 2014) i des del 2004 desenvolupa projectes relacionats amb l'ús del temps⁶. Alguns dels que s'estan duent a terme actualment són els següents:

– El *Pacte del Temps*, obert a l'adhesió de ciutadans, entitats, associacions, organitzacions socials i econòmiques, que té entre els seus objectius adaptar els horaris dels serveis a les necessitats de les persones, potenciar l'administració electrònica i sensibilitzar sobre la necessitat de conciliar els temps per millorar la qualitat de vida i la sostenibilitat.

– El programa *Temps i Qualitat de Vida*, que engloba projectes com *Temps per a tu* (dirigit a persones cuidadores), *Temps educatiu compartit*, mesures de suport als Bancs del temps, etc.

– La xarxa d'empreses *NUST - Nous Usos Socials del Temps*, formada per més de 90 empreses compromeses amb facilitar una millor gestió del temps i conciliació de la vida laboral, familiar i personal, afavorint la productivitat i un clima de confiança que beneficiï tant a l'empresa com a les persones que hi treballen, i contribuint a la millora de la qualitat de vida de les persones de la ciutat.

– El *Premi Barcelona a l'Empresa Innovadora en Temps i Conciliació*, de caràcter anual, que té com a objectiu de donar visibilitat i reconeixement a l'esforç de les empreses per implementar mesures innovadores en gestió de temps.

Altres ajuntaments han dut a terme estudis i programes en l'àmbit dels nous usos del temps, com ara l'Hospitalet de Llobregat, Terrassa, Esplugues, Sant Sadurní d'Anoia, Cornellà de Llobregat o Sant Boi de Llobregat (Berbel, 2014).

Pel que fa a la Generalitat de Catalunya, les qüestions referents als usos del temps i la conciliació de la vida laboral, personal i familiar també han estat incorporats en diversos plans, entre els quals destaca especialment el *Pla estratègic sobre els usos i la gestió del temps en la vida quotidiana (2008-2018)*, impulsat

6. L'Ajuntament de Barcelona té una web específica sobre els programes d'usos del temps (la informació sobre els diferents programes prové d'aquest web; vist el 30/09/2014): http://w110.bcn.cat/portal/site/UsosDelTemps/menuitem.413583becc48177cf740f740a2ef8a0c/?vgnextoid=5b21d3c7e07ca210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&vgnnextchannel=5b21d3c7e07ca210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&lang=ca_ES

per la Secretaria de polítiques familiars i drets de ciutadania, del Departament d'Acció Social i Ciutadania (aprovat el juliol del 2008).⁷

3.3. Informe de la Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora

Com ja s'ha apuntat a la introducció, en el marc de l'elaboració d'aquest informe el CADS ha demanat el parer a diversos experts en aquesta qüestió, encarregant un estudi de base a la *Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora*. L'estudi, dirigit per la Dra. Sara Berbel, analitza els principals estudis i experiències realitzades a Catalunya des de l'any 2000 i compara la situació del nostre país amb la resta d'Europa.

L'estudi constata els aspectes següents (Berbel, 2014):

– L'horari del nostre país continua diferenciant-se de la resta d'Europa fonamentalment per la durada de la pausa del dinar i l'allargament de la jornada laboral fins al vespre.

– Els comerços s'adapten a l'horari laboral de la població i com a mitjana tanquen 2 hores més tard que a la resta d'Europa.

– El total d'hores lectives a les escoles és similar a la d'altres estats europeus. No obstant això, sí que presenta diferències en el calendari escolar, fonamentalment en la distribució de festius (excessiva concentració en determinats períodes), fet que dificulta la conciliació amb la vida laboral de les famílies.

– Els horaris laborals, llargs i en general poc flexibles, premien la presència al lloc de treball feina i dificulten la conciliació de pares i infants. Això fa que es tendeixi a allargar els horaris dels infants amb la realització d'activitats extraescolars, la qual cosa en determinats casos suposa una càrrega total superior a les indicades per a la seva salut i benestar.

– La majoria d'empreses catalanes reconeixen la importància d'incorporar mesures per a la flexibilització horària, però només una tercera part les aplica. D'entre les que ho fan, hi ha un nombre superior de PIME respecte les grans empreses.

– Les mesures laborals més aplicades són l'accés a permisos i excedències, així com la flexibilització de l'hora d'entrada i sortida de la feina. En segon terme, i a força distància, la compactació de jornada i la reducció horària els mesos d'estiu. El teletreball, en canvi, està en els nivells més baixos de la Unió Europea (5% al nostre país enfront d'un 17% de mitjana a la resta de la UE).

– L'oci i l'entreteniment s'allarga, de mitjana, fins les 11 o les 12 de la nit. Això comporta una reducció de

7. El Pla es pot consultar al web del Departament (vist el 30/09/2014): http://www20.gencat.cat/portal/site/bsf/menuitem.c7a2fef9da184241e42a63a7b0c0e1a0/?vgnextoid26350a651a4210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=3e26350a651a4210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default&newLang=ca_ES

les hores de son i el rendiment posterior tant en l'àmbit laboral com en l'educació⁸.

– Una de les principals activitat d'oci de la ciutadania és mirar la televisió. Si s'observen els horaris de les principals cadenes dels països europeus trobem que l'hora d'inici del *prime time* a Europa de mitjana és les 20.00 h. En canvi, a Catalunya és a les 21.00 h i acaba a les 24.00 h, una hora més tard que a la majoria de països europeus.

– La majoria de mesures de flexibilitat i conciliació implementades per part d'algunes empreses i l'administració pública estan pensades per moments concrets i/o extraordinaris en la vida de les persones i no com una necessitat quotidiana pròpia de fer compatible la feina domèstica i familiar amb la laboral.

– El paper dels agents econòmics i socials en la racionalització dels horaris és fonamental. En aquest sentit les negociacions dels convenis col·lectius haurien d'incloure clàusules específiques entorn a una major racionalització del temps de treball.

– L'ús del temps continua sent diferent per homes i dones. Mentre ells dediquen més hores al treball remunerat, elles ho fan a les tasques domèstiques i de cura de la família i de la llar. Això comporta diferències destacables en la disposició de temps de lleure i dedicació a l'esport i activitats de participació comunitària i voluntàries (que és superior en els homes).

– Existeix una identificació entre el treball mercantil i l'horari. L'organització quotidiana dels individus i de la ciutat pivota al voltant dels horaris laborals.

– Els desplaçaments al lloc de treball representen, per una bona part de la ciutadania, un temps «perdut» que redueix el temps personal. El treball a distància (tele treball o «e-treball») suposa no haver de desplaçar-se a la feina cada dia, amb el conseqüent estalvi en termes de temps, i de consum energètic i costos econòmics vinculats al transport.

Segons l'estudi lliurat al CADS pels experts integrants de la Iniciativa per la reforma horària aquesta situació comporta les conseqüències següents:

– L'allargament de la jornada comporta menys hores de son i augment del nivell d'estrès, la qual cosa redueix en una pitjor salut de la població i en un menor rendiment escolar i laboral.

– Les llargues jornades disminueixen la rendibilitat de les persones en el treball i augmenten els seus riscos físics i psicosocials. Redundem, per tant, en una menor productivitat i un descens de la competitivitat empresarial.

– Els beneficis empresarials contrastats en funció de l'aplicació de mesures de bona gestió horària són:

- a) la millora del clima laboral,
- b) la reducció de l'absentisme,
- c) la millora de la gestió interna,
- d) la millora de la creativitat i la innovació,
- e) el millor posicionament de la marca corporativa,
- f) la disminució de la rotació de talent ja que augmenta la fidelització i, en definitiva,
- g) la millora de la productivitat empresarial.

– La manca de serveis de suport a les famílies i a la cura disminueix clarament les possibilitats de lleure i de participació comunitària de les persones que tenen famílies amb infants o persones amb dependència, i fins i tot repercuteix en la incorporació al mercat laboral remunerat per part de moltes dones.

– Els extensos horaris, units al diferent ús del temps per part d'homes i dones que implica per a elles dobles jornades, a més dels insuficients serveis de suport a la cura, poden impactar negativament en la natalitat, situant-se a Catalunya en una de les més baixes d'Europa (1'32 fills per dona).

– La mobilitat i el disseny urbà esdevenen factors fonamentals per un bon ús del temps ciutadà, especialment en les zones més allunyades de la centralitat urbana, ja que impedeixen una adequada integració i disminueixen la qualitat de vida quan no s'adapten a les diferents necessitats de la població.

– Les TIC són un nou element que requereix temps (ha augmentat a 35 minuts la dedicació personal diària de mitjana) però que també pot estalviar temps si s'utilitza correctament des de les administracions i el món laboral. Cal estar alerta davant la bretxa digital existent entre dones i homes que pot comportar noves formes de discriminació femenina.

– No només la potencialitat de les TIC i la conciliació de la vida personal i laboral es constitueixen com a factors clau en els nous models d'organització horària del treball a distància. El treball a distància té conseqüències positives en la reducció dels costos de mobilitat, particularment la reducció del consum energètic (i emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i contaminants atmosfèrics) i dels costos econòmics vinculats al transport.

– El consum cultural, molt lligat al temps de lleure, és un dels més afectats pel ritme de vida quotidià i per tant cal identificar la demanda potencial de cultura, així com els col·lectius que queden exclosos de les pràctiques culturals i abordar-lo tenint en compte la variable temps.

– La participació democràtica requereix temps i pot haver un dèficit en la seva qualitat quan les persones no disposen d'ell, com és el cas de gran part de la població treballadora i de la majoria de dones, que compatibilitzen dobles jornades, a la llar i a la feina.

– Es detecta la necessitat d'una intervenció global (no és suficient amb actuacions parcials o segmentades ja

8. Nota del CADS: d'acord amb les estadístiques d'IDESCAT (2011) i d'EUROSTAT (Aliaga, 2006), però, les hores de son dels catalans són, de mitjana, equivalents a les d'altres països europeus.

que el desajust d'una peça influeix en tota la resta), així com pactes per al canvi d'horaris.

– En general es demana la implicació activa de les diferents administracions per impulsar i facilitar els canvis horaris, sent-ne, a més, model exemplificador.

4. FONAMENTACIÓ DE LA REFORMA HORÀRIA

Aquest apartat constitueix el nucli essencial de l'informe, atès que planteja els motius que justifiquen l'impuls de la reforma horària tot identificant, de forma sintètica, els beneficis que pot comportar.

Malgrat que tots els elements que s'exposen en aquest apartat porten a concloure que hi ha indicis de múltiples beneficis de la reforma, el CADS vol fer constar que alguns d'aquests beneficis no depenen exclusivament a la qüestió dels horaris, sinó que cal atribuir-los també a factors culturals, històrics, organitzatius i, fins i tot, ambientals (temperatura, hores llum solar, etc.). Aquest és un aspecte que caldrà tenir molt en compte a l'hora de proposar i, posteriorment, aplicar les mesures per a la reforma horària.

Finalment, el CADS també vol apuntar que, d'acord amb la informació i els experts consultats, actualment no es disposa d'estudis que quantifiquin els beneficis de la intervenció o la no intervenció en els horaris. Tot i que alguns dels resultats de la reforma només es podran valorar després de fer una avaluació *ex-post*, el CADS considera molt important disposar d'un estudi econòmic rigorós que quantifiqui *ex-ante* els beneficis de les actuacions a impulsar, fet que permetrà prioritzar-les en funció del seu impacte real.

Des del punt de vista del CADS, la reforma horària que es planteja presentaria beneficis en l'àmbit social, econòmic i ambiental. Cal precisar, però, que la major part dels beneficis de la reforma són de l'àmbit social ja que les motivacions que porten a la necessitat d'un procés com aquest són d'aquest àmbit (on podem distingir entre beneficis per a les persones de manera individual, i beneficis pel conjunt de la societat).

A continuació s'identifiquen els principals àmbits que el CADS considera que estan relacionats amb la reforma horària:

4.1 Àmbit personal i familiar

La generalització d'uns horaris com els que proposa la reforma horària (jornada laboral compacta i flexible, avançament dels àpats, del descans i de les activitats socials) pot facilitar la conciliació de la vida familiar i laboral (i, per tant, disposar de temps per dedicar als fills o altres persones a càrrec), així com disposar de temps personal per dedicar a activitats d'oci, creixement personal o participar en activitats socials i culturals.

És important indicar que la reforma horària va més enllà de les polítiques de conciliació, en el sentit que no està pensant només per als treballadors amb fills o altres persones a càrrec, sinó que pretén augmentar el temps personal del conjunt de la població.

Chinchilla (2013) calcula que amb la reforma horària es podria alliberar una hora i mitja de temps cada dia, que fins ara es destina a la jornada laboral i que es convertiria en temps personal. Això suposa dues setmanes al cap de l'any, un 10% del temps que estem desperts.

La manera d'assolir-ho és amb el foment de la jornada contínua i l'avançament i la reducció del temps destinat a la pausa per dinar en el cas de les jornades partides (de 9h a 13h i de 14h a 18h). Segons aquesta proposta, esmorzar a casa i avançar el dinar permetria estalviar l'estona destinada a l'esmorzar a mig matí, alliberant part de la jornada laboral.

Altres aspectes positius de la reforma horària des del punt de vista de les famílies són que facilita el fet de passar més temps junts pares i fills, i fer àpats en família amb més freqüència.

4.2 Àmbit de la salut

Des del punt de vista de la salut, la reforma horària permetria un major temps per al descans i per a la pràctica de l'exercici físic. També podria modificar els patrons habituals d'alimentació, fent-los més saludables.

a) El son

L'Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA) corresponent al 2013 apunta que el 26,3% de la població catalana major de 15 anys dorm menys de 7 hores diàries (un 23,9% en el cas dels homes i un 28,6% en el de les dones)⁹. Les necessitats quant a hores de son varien de persona a persona però en general per a la població adulta es situa entre 7 i 8 hores¹⁰.

Dormir bé és molt important per a la salut general de les persones, tant física com mental: dormir poc s'ha relacionat amb problemes de salut a llarg termini, com ara l'obesitat, la diabetis, malalties del cor i hipertensió, o malalties mentals, entre d'altres (Division of Sleep Medicine at Harvard Medical School, 2007). També té influència en el rendiment escolar, com s'ha demostrat tant en estudis estadístics (Dewald et al, 2010) com en estudis experimentals (Fallone et al, 2005).

9. Les dades es poden consultar a través del següent enllaç (variable 108 de l'ESCA): <http://www20.gencat.cat/portal/site/salut/menuitem.f33aa5d2647ce0d8e23ffed3b0c0e1a0/?vgnnextoid=0eae131afa762310VgnVCM2000009b0c1e0aRGRD&vgnnextchannel=0eae131afa762310VgnVCM2000009b0c1e0aRGRD&vgnnextfmt=default> (vist el 30/09/2014).

10. Vegeu, per exemple: <http://www.cdc.gov/features/sleep/> (Centers for Disease Control and Prevention, Govern dels Estats Units). Altres fonts de referència situen les hores de son necessàries per la població adulta entre 7 i 9 hores (Sleep foundation: <http://sleepfoundation.org/how-sleep-works/how-much-sleep-do-we-really-need>) (vist el 30/09/2014).

Per aquest motiu, un dels principals arguments a favor de la reforma horària és que els horaris actuals dificulten molt dormir les hores de son necessàries, la qual cosa repercuteix negativament en la salut de les persones i, especialment, de les franges de població que necessiten dormir més, com són els infants i els joves.

Avançar l'hora d'acabament de la jornada laboral i avançar l'hora habitual de sopar facilitaria anar a dormir també més d'hora, i per tant pot facilitar que el conjunt de la població pugui dormir les hores que necessita. Això és més cert encara en el cas dels infants, ja que s'argumenta que el fet que els pares arribin tard a casa fa retardar l'horari de sopar i d'anar a dormir dels infants.

Pel que fa als joves, també hi influeixen altres factors com els horaris de les activitats extraescolars, esportives, d'oci o d'altres. Alguns experts també assenyalen que els adolescents tenen uns patrons de son específics, i que començar les classes massa aviat perjudica el rendiment escolar.

En relació als adolescents, l'Acadèmia Americana de Pediatria (AAP) ha fet públic un informe¹¹ que estableix el fet de no dormir prou com un tema important de salut pública que afecta significativament la salut i la seguretat, a més a més del rendiment acadèmic, dels estudiants. Per aquest motiu, recomana als instituts retardar l'hora d'entrada al matí com a mesura efectiva per evitar la manca de son crònica.

b) L'esport i oci actiu

En els darrers anys s'ha generalitzat la consciència de la importància de practicar esport i activitat física per a la millora de la salut.

D'acord amb dades de l'Organització Mundial de la Salut (WHO Regional Office, 2011), la manca d'activitat física és responsable del 6% de mortalitat a escala global. A Europa la mateixa organització estima en 1 milió les defuncions atribuïbles, anualment, a una insuficient activitat física.

Tal i com recorda l'OMS, hi ha evidències científiques de la relació entre activitat física i salut: l'exercici redueix el risc de patir malalties cròniques de tipus cardiovascular, diabetis del tipus 2 i diferents tipus de càncer, així com les relacionades amb el sobrepès i l'obesitat. A més, contribueix al benestar psicològic i la millora de la salut múscul-esquelètica.

Tots aquests efectes comporten una reducció en els costos de la salut pública i també, com apunta el mateix estudi de l'OMS per Europa, un estalvi indirecte tenint en compte el valor de les pèrdues econòmiques associades a baixes i discapacitats laborals i morts prematures.

11. L'informe complet es pot consultar en aquest enllaç: <http://pediatrics.aappublications.org/content/early/2014/08/19/peds.2014-1697> (vist el 26/09/2014).

No obstant això, la manca de temps lliure és una de les principals raons que dificulten la pràctica de l'exercici físic. Segons un estudi coordinat per Moscoso i Moyano (2009), això suposa un doble perjudici, atès que no es gaudeix dels beneficis físics, psíquics i socials de practicar esport, alhora que aquesta situació genera frustració per la insatisfacció d'aquesta necessitat. El mateix estudi mostra que l'activitat física, en els seus diferents formats, influeix en un superior benestar en tots els grups, però fonamentalment en els joves.

c) L'alimentació

La reforma horària implica modificar els horaris habituals dels àpats. En general, es proposa d'avançar el dinar al voltant d'una hora. També es proposa avançar el sopar. En alguns casos els experts consultats pel CADS proposen que aquest avançament podria fer innecessari «l'esmorzar de mig matí», la qual cosa permetria estalviar temps de l'horari laboral.

Cal assenyalar que a l'enquesta de salut pública de Catalunya (ESCA) del 2013, el 47,3% de la població de 3 anys i més esmorza dues vegades al dia (abans de sortir de casa i a mig matí), com a mínim quatre vegades a la setmana. Això es defineix com un esmorzar saludable.

4.3 Àmbit social i comunitari

La racionalització dels horaris pot contribuir de forma determinant a promoure l'equitat de gènere. En termes generals, amb els horaris actuals i la distribució de feines dins de la llar les dones han tingut una major dificultat per conciliar la vida personal, familiar i laboral. La racionalització dels horaris hauria de permetre incrementar aquesta conciliació.

D'altra banda, tal i com expliquen els experts de la Iniciativa per la Reforma Horària en el seu document per al CADS (Berbel, 2014), els extensos horaris, units al diferent ús del temps per part d'homes i dones (amb una càrrega més elevada per aquesta darrera), a més dels pocs serveis de suport a la cura dels infants existents, poden impactar negativament en la natalitat (en un país que ja presenta una de les taxes de natalitat més baixes d'Europa).

Finalment, la disponibilitat de més temps personal podria redundar potencialment en un augment de la participació ciutadana en iniciatives i organitzacions de la societat civil i en la vida democràtica, revertint en una millora de la societat civil del país.

4.4 Àmbit econòmic

Els principals efectes econòmics de la reforma horària vénen determinats pels impactes de la modificació dels horaris laborals. En aquest sentit s'apunta que les mesures de flexibilitat horària i de conciliació comporten habitualment una millora de la satisfacció del treballador en la major part de les empreses on s'han

aplicat aquestes mesures. Això comporta una millora del rendiment del temps dedicat a la feina, i per tant són dos factors que contribueixen a millorar la productivitat.

En aquest sentit, tot i que no es disposen d'estudis quantitius que ho demostrin, les informacions aportades pels experts de la reforma horària permeten apuntar que la racionalització dels horaris revertiria, a través d'aquests dos factors, en un increment de productivitat de les empreses catalanes.

L'avançament dels horaris habituals dels àpats podria tenir conseqüències sobre el sector de la restauració. En relació a l'impacte sobre el turisme, s'igualaria més la franja habitual de demanda de serveis de restauració per part de turistes i persones residents a Catalunya.

Des d'una altra perspectiva, com ja s'ha comentat racionalitzar els horaris permetria disposar de temps per al descans personal i, especialment el son nocturn. Tal i com apunten alguns estudis, el fet de no dormir les hores necessàries té conseqüències sobre la capacitat de prendre decisions i sobre el rendiment laboral.

Segons Rosekind (2005), els riscos i els costos relacionats amb la pèrdua d'hores de son i altres alteracions del son estan subestimats i no es coneixen prou, però estan clarament relacionats amb el nivell d'alerta. Per tant són la causa d'errors en el lloc de treball, disminució de la productivitat i accidents laborals i de trànsit. Per exemple, la falta d'atenció a causa del cansament s'ha relacionat amb accidents com el de Three Mile Island, Chernobil o del petrolier Exxon Valdés; o amb errors mèdics (Division of Sleep Medicine at Harvard Medical School, 2007).

4.5 Aspectes educatius

Els experts consultats pel CADS apunten que la reforma horària pot contribuir a un increment del rendiment escolar. Això seria conseqüència de l'increment del temps destinat a l'estudi després de l'escola, d'una major possibilitat de suport a l'estudi per part dels pares i d'uns hàbits personals (alimentació, descans i exercici) més saludables.

Malauradament no s'han identificat estudis que apunten com s'incrementa aquest rendiment escolar. D'altra banda, en tant que les informacions aportades es basen en comparacions entre Catalunya i estats europeus on el rendiment escolar és més elevat, el CADS vol apuntar que hi ha altres factors –tant o més determinants que els horaris– que poden afectar aquest rendiment escolar, com ara l'entorn socioeconòmic de l'infant, els programes escolars, etc.

També té influència en el rendiment escolar, com s'ha demostrat tant en estudis estadístics (Dewald et al, 2010) com en estudis experimentals (Fallone et al, 2005). A Espanya, a tall d'exemple, un estudi realitzat per la UAB i la UPF (Cladellas, 2011) apunta que

alumnes d'educació primària que dormen vuit o nou hores tenen un rendiment escolar inferior als que ho fan de nou a onze hores¹².

D'acord amb els resultats d'aquest darrer estudi, el dèficit de son (conjuntament amb mals hàbits) afecten negativament les competències comunicatives, metodològiques i transversals, mentre que l'efecte és menor en les relacionades amb aspectes cognitius (memòria, l'aprenentatge i la motivació). En aquest darrer cas, l'impacte més destacat està relacionat amb les pautes irregulars de la son.

4.6 Aspectes ambientals

Malgrat que no existeixen estudis detallats sobre els aspectes ambientals derivats d'una reforma horària, una primera anàlisi indica que l'efecte més rellevant correspon a estalvis en el consum energètic. Aquests estalvis probablement serien poc significatius i podrien quedar plenament compensats per altres consums substitutius.

La generalització d'una jornada laboral compacta podria tenir com a conseqüència una reducció dels desplaçaments per motiu laboral (evitant desplaçar-se a casa per anar a dinar). Altres mesures de conciliació no estrictament lligades al canvi d'horaris –com el treball a distància– també podria reduir la mobilitat obligada per desplaçament al lloc de treball.

Això repercutiria, a part de en una reducció del temps de desplaçament, en una reducció de la despesa econòmica i del consum energètic associats a la mobilitat. La reducció del consum energètic al transport portaria associada, a més una reducció de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i també dels contaminants atmosfèrics.

Altres aspectes relacionats amb els canvis en els usos del temps podrien redundar en una reducció del consum energètic, que segurament serien menys significatives, malgrat que no existeixen estudis sobre aquesta qüestió. Per exemple, l'establiment d'una hora màxima per a finalitzar la jornada laboral podrien suposar l'estalvi energètic a les oficines.

A més, si es dugués a terme una compactació dels horaris escolars, universitaris, comercials i de lleure també podria suposar una reducció del consum energètic a les instal·lacions on es realitzen aquestes activitats.

No existeix, però, cap estimació d'aquesta potencial reducció, que només es produiria amb una gestió energètica adequada. Cal tenir en compte, d'altra banda, que l'estalvi podria quedar compensat pel consum energètic en les hores «alliberades», o, en el cas del treball a distància, es podria veure com una «deslocalització» del consum energètic (de l'oficina a la llar).

12. L'estudi va considerar una mostra de 142 infants, de 6 a 7 anys, procedents d'escoles d'arreu d'Espanya.

D'altra banda, és important assenyalar que una possible modificació del fus horari –el fet de passar del fus de l'Europa Central al de l'Europa Occidental– tindria repercussions en el consum energètic que caldria analitzar amb detall, tant en l'horari d'estiu com en el d'hivern.

5. CONCLUSIONS

D'acord amb el què s'ha exposat, les consultes a experts i les deliberacions en plenari, el CADS conclou el següent:

- 1) A l'espera de disposar d'estudis quantitativs, que poden ser encarregats pel grup interdepartamental per a la reforma horària, des del punt de vista del CADS és important generalitzar una jornada laboral més compacta i flexible, que permeti acotar millor el temps destinat a la feina i n'alliberi per a usos personals, familiars i socials.
- 2) Aquesta reforma pot contribuir de forma important a la millora del benestar (físic i anímic) de la població, augmentar la competitivitat de l'economia i generar una vida social de qualitat.
- 3) Gaudir d'un bon estat de salut, disposar d'uns períodes de descans de qualitat i la conciliació de la vida laboral, social i familiar són tres arguments cabdals que actuen com a tractors d'altres beneficis a nivell econòmic, social i formatiu, i justifiquen la necessitat d'una reforma horària.
- 4) Abordar la reforma horària és una qüestió complexa, atès que en la configuració dels horaris hi intervenen múltiples factors econòmics, socials i culturals (legislació laboral, cultura d'empresa, estabilitat/precarietat dels contractes laborals, calendari escolar, horaris d'oci, hàbits de vida i costums culturals, etc.).
- 5) Les vies per a portar a terme la reforma són la incentivació de les jornades laborals compactes i flexibles, i afavorir el canvi d'hàbits a través de la promoció dels avantatges d'avançar els horaris dels àpats, del son i les activitats socials.
- 6) La reforma s'haurà de fer de manera gradual i consensuada i amb una visió compartida amb el conjunt de la ciutadania i els principals agents econòmics.
- 7) La societat actual és cada cop més heterogènia quant a horaris. Les noves tecnologies han generat canvis que dilueixen la rigidesa dels horaris, i en determinats sectors hi ha una tendència a la desregulació d'horaris. La reforma horària no ha de consistir, per tant, en l'establiment d'horaris fixes, d'obligat compliment, per via normativa.
- 8) La conscienciació ciutadana respecte els beneficis que suposa per a un mateix i respecte de la possibilitat i el dret d'assumir uns horaris diferents seran claus per a què aquests canvis es puguin dur a terme.

9) El sector públic té un paper exemplificador i pot tenir un rol tractor molt important en els canvis d'hàbits horaris del conjunt de la població, introduint canvis en els horaris dels serveis i els treballadors públics i en l'organització d'activitats i actes públics.

10) El canvi de fus no és un element imprescindible per a la consecució dels objectius plantejats, malgrat que alguns experts consideren que ajudaria força a materialitzar els canvis d'hàbits respecte els àpats i les hores de descans. El canvi de fus és, però, un canvi que té efectes més amplis, que caldria avaluar amb detall, i amb l'actual marc de competències queda fora de l'àmbit de la Generalitat.

6. RECOMANACIONS

El CADS està convençut que la reforma horària pot ser un canvi positiu per la societat, fet que justifica l'actuació del Govern en aquest tema. A partir d'aquí, el CADS formula les recomanacions següents al Grup interdepartamental per a la Reforma Horària:

- 1) Identificar un nombre reduït d'actuacions estratègiques (no procedimentals), que tinguin un elevat potencial de canvi i que tinguin una execució viable. En aquest sentit, caldria garantir una avaluació rigorosa, *ex-ante*, dels seus costos i beneficis econòmics i socials.
- 2) Impulsar proves pilot per a la reforma horària en el context de les administracions públiques catalanes, atès el seu potencial tractor dins de la societat i l'economia catalanes.
- 3) Impulsar un pacte pel temps amb els agents econòmics per tal d'introduir mesures de compactació i flexibilització de la jornada laboral en els convenis laborals.
- 4) Iniciar una campanya comunicativa, amb el suport dels agents econòmics i socials, sobre el valor del temps i la importància d'avançar en uns usos del temps i uns horaris més racionals.
- 5) Incorporar el Departament de Salut (a través, per exemple, de l'Agència de Salut Pública de Catalunya) al grup interdepartamental sobre la reforma horària atesa la importància cabdal de la salut en la fonamentació de la transició horària.

7. REFERÈNCIES

AMERICAN ACADEMY OF PEDIATRICS (2014). *School Start Times for Adolescents*. PEDIATRICS Volume 134, Number 3, September 2014 (Adolescent sleep working group, Committee on adolescence, and Council on school health). Doi: 10.1542/peds.2014-1697 <http://pediatrics.aappublications.org/content/early/2014/08/19/peds.2014-1697>

ALIAGA, C. (2006): *How is the time of women and men distributed in Europe?* Statistics in focus, 4/2006. Population and social conditions.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-NK-06-004/EN/KS-NK-06-004-EN.PDF

BERBEL, Sara (directora) (2014): Document de base per al Dictamen del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) sobre la reforma horària. Iniciativa per a la reforma horària. Setembre 2014.

CHINCHILLA, N (2013). *H-1. Conciliar presupone regresar a Greenwich*. Asociación para la racionalización de los horarios españoles. 31 de març de 2013 (Presentació realitzada en el marc de la Subcomissió per a l'estudi de la Racionalització d'Horaris, la Conciliació de la Vida Personal, Familiar i Laboral i la Corresponsabilitat del Congrés dels Diputats).

<http://blog.iese.edu/nuriachinchilla/files/2012/10/Greenwich.pdf>

CLADELLAS, R.; CHAMARRO, A.; BADIA, M.; OBERST, U.; CARBONELL, X. (2011): Efectos de las horas y los hábitos de sueño en el rendimiento académico de niños de 6 y 7 años: un estudio preliminar. *Cultura y Educación* (Impact Factor: 0.27). 02/2011; 23(1): 119-128. DOI: 10.1174/113564011794728524

DEWALD, J.F.; MEIJER, A. M.; OORT, F.J.; KERKHOFF, G.A.; BÖGELS, S.M. (2010). *The influence of sleep quality, sleep duration and sleepiness on school performance in children and adolescents: A meta-analytic review*. *Sleep Medicine Reviews* 14 (2010) 179-189.

Division of Sleep Medicine at Harvard Medical School (2007). *Healthy Sleep: Understanding the third of our lives we so often take for granted*. Produced in partnership with WGBH Educational Foundation.

<http://healthysleep.med.harvard.edu/healthy/matters/consequences/sleep-and-disease-risk>.

FALLONE G; ACEBO C; SEIFER R et al. (2005) *Experimental restriction of sleep opportunity in children: effects on teacher ratings*. *SLEEP* 2005; 28(12): 1561-1567.

Govern Basc (2010) *Estudio sobre las implicaciones y posibles consecuencias de un cambio horario laboral en el tejido empresarial de la CAPV, de cara a conseguir una mayor conciliación de la vida laboral y familiar. Conclusiones del proyecto*. Departamento de Empleo y Asuntos Sociales - Gobierno Vasco.

HILLMAN DR; MURPHY AS; ANTIC R. et al. (2006) *The economic cost of sleep disorders*. *SLEEP* 2006; 29(3): 299-305.

IDESCAT (2011). *Activitats detallades realitzades en un dia mitjà, participació i durada mitjana Catalunya*. <http://www.idescat.cat/dequavi/Dequavi?TC=444&V0=14&V1=1>

MOSCO, D.; MOYANO, E. (coordinadors) L. BIEDMA, R. FERNÁNDEZ-BALLESTEROS, M. MARTÍN, C. RA-

MOS, L. RODRÍGUEZ-MORCILLO i R. SERRANO (2009) *Esport, salut i qualitat de vida*. Col·lecció Estudis Socials, Núm. 26. Fundació «la Caixa».

https://obrasocialhacaixa.es/deployedfiles/obrasocial/Estaticos/pdf/Estudios_sociales/vol26_sencer_ca.pdf

ROSEKIND, Mark R. (2005) *Underestimating the societal costs of impaired alertness: safety, health and productivity risks*. *Sleep Medicine* Volume 6, Supplement 1, Pages S21-S25.

Subcomisión para el estudio de la Racionalización de Horarios, la Conciliación de la Vida Personal, Familiar y Laboral y la Corresponsabilidad (2013). 154/000004. *Acuerdo de la Comisión por el que se aprueba con modificaciones el Informe así como votos particulares*. Boletín Oficial de las Cortes. Congreso de los Diputados. X Legislatura. Serie D: General, 10 de octubre de 2013, núm. 339, pág. 1.

http://www.congreso.es/public_oficiales/L10/CONG/BOCG/D/BOCG-10-D-339.PDF

WHO Regional Office for Europe (2011): *Promoting sport and enhancing health in European Union countries: a policy content analysis to support action*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.

http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0006/147237/e95168.pdf

ANNEX 1. ACORD DE GOVERN SOBRE LA REFORMA HORÀRIA

Aquest annex reproduïx íntegrament l'Acord de Govern pel qual aquest manifesta el seu suport a la Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora, aprovat el 18 de març de 2014.

«ACORD

»del Govern pel qual el Govern de la Generalitat manifesta el seu suport a la Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora.

»Al llarg de les darreres dècades, la societat catalana ha experimentat una profunda transformació econòmica, social i demogràfica.

»Aquesta transformació ha afectat de manera molt directa l'organització horària de la nostra societat, així com la gestió del temps per part dels sectors econòmics, culturals i educatius. La inclusió de cada cop més tecnologies de la informació i la comunicació en la nostra societat, també en l'àmbit laboral, així com una demanda creixent per part de la societat en els bons usos del temps, són alguns dels factors que posen en evidència la necessitat de replantejar l'organització horària a Catalunya. També l'impacte de la crisi econòmica, i com l'organització horària actual incideix en la competitivitat i la productivitat de l'economia catalana, ha comportat que el debat sobre la reforma horà-

ria prengui més rellevància en l'esfera pública del nostre país.

»En aquest context, la Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora és una plataforma que neix de la societat civil per tal d'introduir el debat sobre la necessitat d'una nova reorganització dels horaris en tots els àmbits de la nostra societat.

»L'objectiu d'aquesta Iniciativa és impulsar uns horaris beneficiosos per a les institucions, les empreses i la ciutadania, a partir de l'establiment d'un horari racional generalitzat, que hauria de ser la norma a aplicar en tots els àmbits socials i econòmics, públics i privats, sense perjudici que es reconeguïn després determinades situacions de flexibilització horària i, per tant, excepcions a les normes generals, per atendre determinades situacions personals o de determinats col·lectius. En definitiva, passar d'uns horaris propis d'una altra època, amb una societat menys desenvolupada i socialment menys plural, a uns altres que s'adaptin a la realitat dels temps actuals, amb més complexitat social, amb més diversitat econòmica, amb tecnologies disruptives dels estils de vida i amb un constant risc d'augment progressiu de les desigualtats.

»L'estudi i el debat sobre la viabilitat per transitar cap a la transformació dels horaris de Catalunya a la nova realitat social, econòmica i cultural, requerirà la implicació de tota la societat, especialment en l'àmbit laboral, però també escolar, comercial, cultural, esportiu, televisiu i associatiu, així com la implicació de les administracions i les institucions del país.

»És per tots aquests motius que, a proposta de la vicepresidenta del Govern i del conseller de la Presidència, el Govern

»ACORDA:

»1. Manifestar el seu suport institucional a la Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora.

»2. Crear un grup de treball interdepartamental adscrit al Departament de la Presidència, mitjançant la Secretaria del Govern.

»Les funcions d'aquest grup de treball seran les d'estudiar les propostes presentades per la Iniciativa per a la reforma horària - Ara és l'hora al Govern de la Generalitat, avaluar-ne la seva implementació i coordinar el seguiment de les actuacions i mesures que s'acordin en el marc d'aquest grup de treball. El grup de treball l'integraran de manera permanent representants dels departaments de la Presidència, de Governació i Relacions institucionals, d'Economia i Coneixement, d'Ensenyament, de Benestar Social i Família, i d'Empresa i Ocupació. El grup estarà dirigit i coordinat pel secretari del Govern, o per la persona en què aquest delegui. Els representants dels departaments seran els secretaris o secretàries generals o les persones en què

aquests deleguin. De manera puntual, s'afegiran al grup de treball representants de la resta de departaments si els àmbits de treball així ho requereixen. La durada d'aquest grup de treball es correspondrà amb la legislatura vigent.

»La presidència és exercida pel secretari del Govern i la secretaria, per una persona del Departament de la Presidència, la qual assisteix a les sessions amb veu i sense vot.

»El grup de treball interdepartamental pot determinar les seves normes de funcionament. En tot el que no es preveu ni en aquest Acord ni, si escau, en les normes de funcionament, el grup de treball interdepartamental es regeix per la normativa dels òrgans col·legiats de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

»Els membres del grup de treball no percebran drets d'assistència per a la concurrència a les sessions.

»3. Encarregar al Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) un dictamen de fonamentació sobre la transició cap a la reforma horària.

»4. Encarregar a la Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball del Departament d'Empresa i Ocupació l'impuls de la Conferència catalana per la reforma horària, l'impuls de la formació d'empreses en relació amb la Iniciativa i la planificació de proves pilot per al 2015.

»5. Fer el seguiment dels treballs que es desenvoluparan en el marc de la Comissió específica per a l'estudi de la transició cap a la reforma horària que impulsa el Parlament de Catalunya, a proposta dels set grups parlamentaris.»

6.2. DIRECCIÓ GENERAL D'ACCIÓ CÍVICA I COMUNITÀRIA

Reflexions sobre reforma horària i participació

(Ramon Terrassa i Cusí, director general, 9 de març de 2015)

»L'organització de la nostra societat, està molt relacionada amb els usos del temps i per tant es converteix en un factor sistèmic fonamental que afecta també les formes de participació en entitats i la comunitat.

»La participació democràtica requereix temps i redueix la seva qualitat quan les persones no en disposen.

»Catalunya requereix seguir construint projectes orientats a la millora de la qualitat de vida i de la cohesió de la ciutadania. En el seu desplegament, cal considerar el factor "temps" ja que és clau per a impulsar millores en el benestar de les persones, les famílies, les organitzacions. En l'actualitat la societat catalana no té aquest tema ben resolt.

»Tenim bastant clares les necessitats que cal abordar de forma prioritària en relació al temps que ens cal per atendre als infants, les persones amb situació de dependència o vulnerabilitat, gaudir del lleure, l'esport, la natura i la cultura o bé exercir la participació cívica i comunitària.

»Considerem qüestionable l'eficiència de les organitzacions socioculturals per la gran quantitat de temps invertit en el seu funcionament, en relació als resultats aconseguits.

»Disposem d'evidències que apunten correlacions i propostes aplicables que podrien esdevenir transformadores i per tant incrementarien el benestar. Una d'aquestes propostes, indica que és del tot prioritari fer un pas significatiu en l'organització horària, a fi de desenvolupament d'estils de vida saludables, entenent la salut des d'una perspectiva integral, on el temps és una variable clau.

»Observem, per altra banda, que arreu d'Europa es viu amb horaris adaptats i flexibles a les necessitats d'igualtat, productivitat i participació de la ciutadania.

»És evident que cal abordar aquest tema global i sectorialment per impulsar una transformació que aporti solucions efectives.

»Des de la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària del Departament de Benestar Social i Família desenvolupem un treball sectorial relacionat amb l'associacionisme i el tercer sector; i per això, podem aportar els elements rellevants i les conclusions obtingudes de la implementació del projecte "temps+social, organització flexible del temps a l'associacionisme i tercer sector" amb la finalitat d'avançar en un model per a la millora de la gestió del temps de les entitats.

»Hem observat una realitat caracteritzada per:

»– El dèficit en temps de lliure disposició personal té conseqüències greus tant en la reducció de les pràctiques culturals com en l'àmbit de la participació social. En aquest sentit, l'actual desorganització horària que pateix específicament el nostre país impedeix que moltes persones –especialment en determinades franges d'edat i segments poblacionals com les dones o adults amb càrregues familiars– puguin implicar-se en projectes comunitaris o desenvolupar activitats cíviques i/o polítiques.

»– La manca de temps reverteix doncs, en darrer extrem, en un dèficit de participació que cal corregir. Per tant, cal fer tots els esforços necessaris per millorar el compromís cívic i la participació democràtica i cultural.

»– Un sector dinàmic i divers en evolució permanent. El tercer sector social i l'associacionisme de tots els àmbits temàtics, es troben en una situació de cruïlla. No només per la transformació que està patint el sector sinó també pel que s'està produint en la societat en

general i, en aquest cas, en la forma de vinculació al consum de cultura i coneixement.

»– L'evolució del sector ha augmentat la complexitat de les seves organitzacions i això ha posat de relleu la necessitat d'incorporar progressivament elements de gestió. Així mateix, existeix un marge de millora rellevant en cadascuna de les diferents àrees de gestió d'una entitat: comunicació, equips, serveis, gestió administrativa, TIC, gestió econòmic-financera, etc.

»– La millora de la gestió del capital humà –clarament vinculada a la gestió del temps– esdevé una eina clau per a la productivitat, sobretot tenint en compte que la principal despesa del sector (60-80%) són les persones que hi treballen.

»– Els horaris de les entitats són sovint poc estàndards i bastant caòtics, el que suposa que les persones treballadores i el voluntariat hagin de portar a terme l'activitat fora de l'horari laboral habitual (vespres i caps de setmana, per exemple), el que fa encara més complicat l'harmonització amb la vida personal.

»– Les organitzacions es mostren sensibles a afavorir la compatibilitat de la vida laboral i personal, amb polítiques de flexibilitat horària, de reducció de jornada o amb altres solucions creatives, sempre que sigui possible.

Per tot això, en el marc dels canvis per aconseguir una reforma horària global del nostre país:

»– Cal posar en valor el temps del treball altruista en els drets i deures del voluntariat; fer extensiu al tercer sector social i l'associacionisme el missatge general que planteja la reforma horària per garantir la seva sostenibilitat i millora de l'estratègia permanent de voluntariat, com ja apunta el vigent Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat.

»– Seguir promovent el treball conjunt entre les empreses i entitats per fer compatible el treball amb el temps de vida associativa, així com promoure les experiències existents i donar suport a les empreses compromeses i incorporar propostes de formació sobre la gestió del temps al Pla de Formació del Voluntariat de Catalunya (que en aquests moments estem reformant).

»– Implantar mesures de flexibilitat per poder fer compatible la vida laboral, personal i social que faci possible el compromís associatiu, com ara la implementació de sistemes de gestió dels horaris de treball 2.0 i portar a terme una gestió de l'entitat en base a indicadors d'avaluació del rendiment, per millorar així l'eficiència del treball i per tant la productivitat. S'han dut a terme durant el 2014 experiències pilot exitoses que s'ampliaran aquest 2015.

»– Seguir millorant –a les entitats– la gestió dels horaris, introduint el concepte de jornada anual; sistematitzar i procedimentalitzar la comunicació interna; operativitzar les reunions; desenvolupar competènci-

es entre les persones responsables de les entitats que els permeti gestionar l'equip per tal de millorar la seva productivitat i sensibilitzar a les persones implicades sobre la importància de treballar de forma eficient i productiva.

»I recuperant una visió més global, tot apunta, a que un canvi en l'horari de les escoles, del comerç, de les activitats culturals, esportives, la programació de TV, i els de les associacions i en general del tercer sector, aconseguiria un impacte sobre les persones i ajudaria a superar la dificultat per compaginar estudis i feina responsabilitats familiars i participació social i cívica. Això té clares conseqüències pel que fa a la democràcia d'un país i l'assoliment d'un futur millor.

»Considero per tant, que la incorporació de canvis estructurals amb base legislativa, actuacions de sensibilització que abordin el canvi amb repercussió en l'activitat que desenvolupen les organitzacions (administració pública, empreses i entitats), així com la implementació de nous models, podrien afavorir les persones, la societat i el nostre país en general, així com de forma específica la participació cívica de la ciutadania.

»Sense cap mena de dubte ens cal establir un horari coherent i generalitzat, d'aplicació en tots els àmbits econòmics, socials, públics i privats, amb la consideració de situacions específiques de flexibilització per donar resposta a necessitats on l'horari passa a ser quelcom secundari, davant de necessitats d'atenció a les persones.

»El concepte de temps adquireix una nova valoració. Avui interessa elevar la qualitat humana de les persones, una nova manera de percebre la persona, on emergeix la cultura de l'ésser, on altres dimensions s'intueixen com a noves vies, on el món interior pren molta importància així com la seva connexió amb l'entorn. Això, ens porta a posar la persona en el centre i a donar importància a nous indicadors.

»El PIB queda encerclat com una dada econòmica molt limitada per poder mesurar el benestar. L'autoestima, un medi ambient favorable, les possibilitats reals de participació política i social, seran factors que ara convindrà mesurar per veure els avanços de la humanitat. Passem dels valors pensats als valors experimentats, viscuts existencialment

»Per tot això, des de la Direcció General d'Acció Cívica donem suport a les mesures que facin possible fer la transició cap a la reforma horària adaptada a la nova realitat social, econòmica i cultural, a la societat de coneixement per afavorir beneficis per a la ciutadania i facilitar més la participació i la inclusió. Cal seguir avançant en incrementar la implicació en les qüestions cíviques i socials perquè així la societat civil es compromet i s'enforteix. Cal doncs també, promoure mesures educatives orientades a la participació que han de venir acompanyades de disponibilitat de temps per poder participar, per organitzar-se i associar-se.

»I per tant ens pronunciem a favor de la Iniciativa per a la Reforma horària - Ara és l'hora, reconeguda pel Govern de la Generalitat de Catalunya com a la plataforma interlocutora en aquesta qüestió.»

7. PROPOSTES DE CONCLUSIONS PRESENTADES PELS GRUPS PARLAMENTARIS

Propostes de conclusions presentades pel G. P. Socialista (reg. 118162)

CONCLUSIONS

Durant les diverses compareixences i sessions de la comissió, el Grup Socialista creu que hi ha hagut constatacions clares en relació al sistema horari al nostre país, i també propostes concretes per realitzar la reforma horària necessària que ens hauria de permetre millorar la nostra qualitat de vida, i la productivitat del nostre treball.

Conclusions generals

– Es constata que l'horari del nostre país continua diferenciant-se de la resta d'Europa, fonamentalment per l'inici i la durada de la pausa del dinar, així com l'allargament de la jornada laboral fins tard al vespre.

– L'ús del temps continua sent diferent per homes i dones, ja que ells dediquen més hores al treball remunerat i elles, més hores a les tasques domèstiques i de cura de la família. Aquesta realitat implica que les dones no puguin prosperar de la mateixa manera en l'àmbit laboral, i que no puguin disposar d'un temps de lleure necessari, ja sigui dedicat a l'esport o a d'altres activitats de participació cívica i comunitària, que és major en el cas dels homes.

– La majoria de mesures implementades al nostre país respecte el canvi d'horaris i la conciliació estan pensades per a moments concrets o extraordinaris de la nostra vida, i no com una necessitat quotidiana pròpia per fer compatibles la feina domèstica i familiar amb la laboral. Per tant, no han modificat ni resolt el problema de fons.

– Caldria realitzar estudis que mostrin el cost de la no-intervenció en el canvi horari; és a dir, la despesa energètica, en malalties, en baix rendiment escolar, en disminució de la natalitat, en exclusió cultural i participació comunitària, en impacte econòmic, etcètera.

– L'allargament de la jornada comporta hores de son i augment del nivell d'estrès, la qual cosa redunda en una pitjor salut de la població i en un menor rendiment escolar i laboral.

– Els extensos horaris, units al diferent ús del temps per part d'homes i dones, que implica per a elles dobles jornades, a més d'insuficients serveis de suport a

la cura, impacten negativament en la natalitat, i se situa a Catalunya en una de les més baixes d'Europa: 1,32 fills per dona.

– La mobilitat i el disseny urbà esdevenen factors fonamentals per al bon ús del temps ciutadà, especialment en les zones més allunyades de la centralitat urbana, ja que impedeixen una adequada integració i disminueixen la qualitat de vida quan no s'adapten a les diferents necessitats de la població. El valor del temps emprat en arribar al centre de treball significa l'1% del PIB. I el 37% dels centres de treball en aquest moment es troben fora del lloc on es resideix normalment.

Àmbit del treball

– Els llargs i rígids horaris laborals catalans, que premien la presencialitat a la feina, són molt poc productius tal i com destaquen els nombrosos estudis sobre la productivitat a Espanya i Catalunya. Tanmateix dificulten la convivència amb els infants, als quals se'ls obliga a allargar els seus horaris amb la realització d'activitats extraescolars, cosa que suposa una càrrega total superior a les indicades per a la seva salut i benestar;

– La majoria d'empreses catalanes reconeixen la importància d'incorporar mesures per a la flexibilització horària, però només una tercera part les aplica d'entre les que ho fan, hi ha un nombre superior de pimes respecte de les grans empreses, malgrat que la creença social és la contrària.

– Les mesures laborals més aplicades són l'accés a permisos i excedències, així com la flexibilització de l'hora d'entrada i de sortida de la feina, en segon terme, i a força distància, la compactació de jornada i la reducció horària els mesos d'estiu. El teletreball, en canvi, està en els nivells més baixos d'Europa.

– L'e-treball és una fórmula que supera el teletreball clàssic, ja que no es centra només en el fet de treballar fora de l'oficina sinó que inclou tot un sistema laboral i de recursos humans que facilita la sostenibilitat en tres dimensions: l'econòmica, l'ambiental i la social.

– Existeix una identificació entre el treball mercantil i l'horari. L'organització quotidiana dels individus i de la ciutat pivota al voltant dels horaris laborals. En cas d'haver-hi algun conflicte, la ciutadania pensa que la solució consisteix que les empreses flexibilitzin els seus horaris, i rarament es demana que siguin els horaris de la ciutat els que s'adaptin.

– Els desplaçaments al lloc de treball són valorats per la ciutadania com un temps mort, buit, que es treu del temps personal. La proximitat apareix com un element clau: es considera un privilegi treballar a prop de casa, i les opinions són molt més negatives com més lluny és el lloc de treball.

– Les llargues jornades disminueixen la rendibilitat de les persones en el treball i augmenten els seus ris-

cos físics i psicosocials. La majoria d'accidents de feina són a l'actualitat els accidents *in itinere*, és a dir, aquells que succeeixen entre la sortida de la llar i l'arribada al treball.

– Els beneficis empresarials contrastats, en funció de l'aplicació de mesures de bona gestió horària, són la millora del clima laboral, la reducció de l'absentisme, la millora de la gestió interna, la millora de la creativitat i la innovació, millor posicionament de la marca corporativa, la disminució de la rotació de talent, ja que augmenta la fidelització, i, en definitiva, millora de la productivitat empresarial.

– Cal tenir en compte que la despesa en determinades polítiques de conciliació, tant per part de les empreses com per part de les administracions, són una inversió rendible, que evita altres costos majors i més perjudicials.

– Les TIC són un element que requereix temps –ha augmentat a trenta-cinc minuts la dedicació personal diària de mitjana–, però que també pot estalviar temps si s'utilitzen correctament des de les administracions i el món laboral. Però cal un manual de bones pràctiques per tal que no signifiquin que el treball passa a ser 24 hores per 7 dies a la setmana.

Àmbit de l'educació

– El total d'hores lectives a les escoles catalanes és similar a l'europeu. La diferència més important i transcendent és que a Catalunya tenim concentrats els festius en determinats períodes, alguns d'aquests excessivament llargs, com és el cas de l'estiu on s'atura l'activitat 3 mesos; mentre que a d'altres països europeus això no és així i, per tant, s'adapta molt més el calendari escolar al laboral.

– El departament d'Ensenyament no es planteja un canvi d'organització horària a primària. Creuen que els horaris escolars són els adients, i de moment no veuen necessitat de modificar-los, i, en tot cas, si s'hagués d'analitzar, el primer que s'hauria de canviar serien els horaris laborals.

– Es constata que existeix una dificultat dels pares i mares per poder participar a les AMPES degut a la falta de temps.

– Tots els estudis internacionals diuen que la compactació horària no millora els resultats escolars.

– A nivell pedagògic la investigació internacional el que diu és que la jornada lectiva no té una relació directa amb els resultats escolars, amb l'èxit educatiu, sinó que el que realment compta és la qualitat de les hores, la qualitat del treball realitzat dins l'aula.

Àmbit del comerç

– Els comerços s'adapten a l'horari laboral de la població i, per tant, tanquen dues hores més tard que a

la resta d'Europa, com a mitjana. Tanquen aproximadament, i com a mitjana, a dos quarts de nou del vespre-, i tenen amb caràcter general el seu *prime time* entre les dotze i les dues del migdia, i entre les set i les vuit del vespre. En aquestes conclusions el dictamen del CADS fa notar que convindria un avançament d'aquestes franges de màxima aflluència que portés a avançar l'hora del tancament dels comerços.

– Segons l'enquesta de l'IDESCAT d'ús del temps que es va realitzar l'any 2011, els ciutadans de Catalunya destinen una mitjana de vint-i-set minuts diaris a l'activitat de compres i serveis. Quan van a comprar, la durada mitjana de l'activitat –el que tarden a anar de compres de mitjana– és aproximadament d'una hora i nou minuts.

– Algunes intervencions constaten que els horaris comercials actuals perjudiquen seriosament la salut de la societat, perjudiquen seriosament la possibilitat de conciliar la vida personal i laboral, perjudiquen seriosament el rol educatiu que han de tenir les persones en l'àmbit familiar, perjudiquen seriosament el desenvolupament formatiu de les persones, perjudiquen seriosament la participació de les persones en la seva col·lectivitat i perjudiquen seriosament la competitivitat de les nostres empreses.

– Es declara que no és veritat que menys hores d'obertura signifiquin menys ocupació, com tampoc és cert que més hores d'obertura signifiqui més ocupació (a dades de l'últim any, per exemple, o el cas més proper, que ha estat, el passat estiu, dos mesos d'apertura total a la ciutat de Barcelona). Al contrari, destrueix ocupació per al petit comerç, que no pot competir amb aquestes condicions, i fomenta precarietat laboral dels col·lectius més febles.

– No és veritat que menys hores d'obertura signifiquin menys vendes. Les vendes tenen a veure amb la renda disponible de les persones i no amb els horaris de venda.

– Es constata que els comerços a la majoria de municipis de Catalunya tanquen al migdia entre les 13-13'30h a les 16'30h-17h. Si estudiéssim fer jornades compactes, podríem tancar els establiments més aviat i facilitar la compra al migdia, permetent una conciliació més real als treballadors del sector.

– Avançar l'hora de tancament tindria importants avantatges per als comerciants: no només milloraria la seva qualitat de vida, perquè encara han de fer nombroses activitats abans de procedir a marxar de l'establiment un cop fet el tancament –reordenar els prestatges, els productes, fer caixa, etc.–, sinó que a més, també, en els mesos hivernals suposaria un estalvi específic per a ells i un benefici col·lectiu per l'estalvi de despesa energètica que comportaria.

– L'any 2004 (les dades més recents aportades), el 88,3% dels catalans es mostraven satisfets amb els horaris comercials que practicava el comerç.

– El sector de l'hostaleria és el més reticent al canvi horari. Més del 70% de les empreses del sector no l'apliquen; més del 73% per ODEE. Probablement, aquest sigui el sector més complex, degut a la seva pròpia idiosincràsia, l'objecte és oferir un servei de menjador al migdia i la nit.

– El 13% dels desplaçaments per motiu de compres són interurbans, i, per tant, en gran mesura es poden associar a la compra en grans superfícies. Aquest valor puja fins al 26,1% quan es tracta de compres no quotidianes. Aquests desplaçaments interurbans per motiu de compres comporten una distància mitjana d'uns vint-i-tres quilòmetres; és a dir, 11,5 quilòmetres per dos, anada i tornada. Si es calcula a una velocitat mitjana de cinquanta quilòmetres/hora, això significaria que cada cop que es va a comprar a un altre municipi s'inverteix de mitjana vint-i-set minuts i trenta-sis segons en el desplaçament, amb anada, tornada i acte de compra.

– Per tant, en el cas de les compres en gran superfície perifèrica, només el desplaçament per cada compra feta en un altre municipi ja suposa el mateix temps que el temps mitjà que els catalans dediquem a comprar. D'aquí també, per tant, la importància de la defensa del model de comerç urbà de proximitat en el temps que els nostres conciutadans utilitzen en la compra.

– El 69,8% dels ocupats en el comerç al detall són dones (EPA tercer trimestre, 2014). Això és un percentatge notablement superior a la presència de dones en l'activitat laboral (el 47% del conjunt de l'economia catalana). Per tant, quan es diu que les dones pateixen moltes més dificultats a l'hora de conciliar la vida personal i laboral, des del món del comerç i des de l'activitat comercial se senten especialment afectats en aquest sentit.

Àmbit de l'Administració

– A l'Administració més del 66% dels servidors públics de la Generalitat són dones. Sembla evident que els aspectes de conciliació i de racionalització han permès que un percentatge tan elevat de dones estigui treballant a l'Administració. En dotze anys s'ha passat de treballar totes les tardes a, progressivament, aquells servidors públics que ho desitgin, no treballar-ne cap, sempre sota la seva voluntat.

– No obstant, els càrrecs de comandament, càrrecs polítics i el seu personal de suport continuen mantenint una jornada de 40 hores que desfavoreix la conciliació i contribueix a mantenir la despesa energètica dels edificis públics durant aquest horari per a una mínima ocupació. A més, com a conseqüència, allarga la jornada laboral de tot el personal de neteja i manteniment.

– La voluntat de l'Administració de la Generalitat de Catalunya és anar cap el que s'anomena «govern digital». Això significa que cada vegada més la relació entre ciutadà i Administració ha de ser electrònica o tecnològica, és a dir que s'eradica el desplaçament presencial; de la mateixa manera que es reclama el no treball presencial, també s'advoca per un no desplaçament presencial. A hores d'ara però l'Administració encara ha de millorar la usabilitat de les alternatives a la tramitació presencial per fer-les realment accessibles a tota la ciutadania. Caldrà, així mateix, un canvi de cultura de la ciutadania per adaptar-se al treball de l'Administració tecnològica per aconseguir el canvi.

Àmbit de la cultura, l'oci i la participació

Oci i lleure

– L'oci i l'entreteniment s'allarga de mitjana fins a les onze, les dotze de la nit, amb el perjudici que suposa per a les hores necessàries de son i el rendiment posterior, tant en l'àmbit laboral com en el de l'educació. Si s'observen els horaris de les principals cadenes dels països europeus trobem que l'hora d'inici del *prime time* a Europa és a les 20.00 hores de mitjana. En canvi, a Catalunya és a les 21.00 i acaba dues hores més tard.

– La televisió treu clarament hores de son. Moltes vegades no és directament per culpa de la televisió mateixa, sinó per la manca de formació personal dels televidents.

– Barcelona està considerada com la cinquena ciutat en el rànquing dels millors llocs per gaudir de l'oci nocturn concerts i d'activitat lúdica en franja bàsicament nocturna, perquè la legislació obliga a obrir en franja nocturna. Existeix una obligació d'obrir en uns certs horaris i no es pot fer en altres.

– El teatre «ja ha fet els deures» en quant a canvi horari. S'ha analitzat quin era l'horari més adequat, entre dues franges: un factor a analitzar eren els hàbits familiars, els sopars, la relació entre la conciliació familiar, és a dir, la relació entre mares i pares i fills i l'oci nocturn. Va semblar oportú avançar els horaris del teatre a les dos quarts de nou, i algun teatre públic com el Teatre Nacional, a les vuit de la tarda.

– El perfil del consumidor d'oci nocturn: El consumidor general tipus és de perfil jove, entre setze i vint-i-cinc anys, és un home (dona en el cas dels estrangers) estudiant, amb estudis universitaris i amb uns ingressos inferiors a cinc-cents euros al mes.

– El consumidor autòcton surt sobretot els dissabtes i no cada cap de setmana; surt una mitjana de dos caps de setmana al mes i, bàsicament, es centra en divendres i dissabte. Sol gastar-se menys de quinze euros en sortir i menys de deu en sopar.

– El consumidor estranger, en canvi, es gasta habitualment entre quinze i vint-i-cinc en sortir i entre deu i vint en sopar. Els agrada venir a l'estiu amb els amics

o per motius d'estudi. Els dos col·lectius surten amb els amics i van a locals recomanats per amistosats, també utilitzen xarxes socials per escollir-los i solen ser fidels als locals que freqüenten.

– El turisme estranger sap on anirà des del seu lloc d'origen. Habitualment consumeixen també fora del local. La pràctica del «botellón», que és un gran mal que ens afecta està ja molt generalitzada i és freqüent, inclús els turistes que vénen aquí i que als seus països no fan «botellón», al veure això el que fan és també a partir del segon o tercer dia començar-ho a fer. I, bàsicament, compren a botigues de vint-i-quatre hores o a llauners.

– El turisme estranger té un grau de satisfacció de l'oci nocturn barceloní més alt que l'autòcton, un 8,13 *versus* el 6,80. I el més ben valorat tant pels autòctons com pels estrangers és la música, l'oferta cultural, amb un 7,51 i un 8,14, i el d'ambient dels locals, en el cas del 7,15, els autòctons i un 7,56 els estrangers (sobre 10).

– Quant a l'horari habitual d'inici de les sortides nocturnes: davant de la pregunta «A quina hora normalment surts de casa per anar de festa?», els joves autòctons demostren iniciar en un 70% la seva activitat abans de les dotze, però no abans de les deu. I respecte al 30% restant, manifesta sortir després de les dotze.

– Dins del col·lectiu que inicia la seva activitat abans de les dotze, existeix un percentatge que practica altres activitats complementàries a les de sortir de festa, com ara sopar o anar a concerts, demostrant que el sector de l'oci nocturn és un pilar de dinamisme de la ciutat i de les activitats que en ella s'hi desenvolupen en un horari on no és habitual trobar cap altra més activitat.

– En relació a l'hora de tornar a casa després de les sortides nocturnes, ja s'havia observat un retard significatiu des de començaments de la dècada dels anys noranta del segle passat, però aquesta tendència s'aguditza en els últims 10 anys. La gran majoria, un 70%, retornen abans de les set a casa, però no abans de les quatre; un 8%, abans de les quatre, i la resta, un 17%, ho fa abans de la una, les dues o les tres.

– Sobre l'horari de retorn a l'hotel, del que és el turisme estranger, o a altre lloc per pernoctar després de sortir de nit, els joves estrangers retornen abans de les set en un 54% –si bé és cert que pels seus hàbits retornen una miqueta abans–, i abans de les quatre, un 41%, però no és gaire significatiu.

– Es demostra que sortir de nit, per tant, suposa exactament això, una activitat que comprèn tot l'horari nocturn i que es troba protagonitzada pels serveis oferts als locals d'oci nocturn. I queda també palesa una explotació exhaustiva de la nit per part del col·lectiu jove, en tots dos casos, deixant evidenciada la satisfacció alta que aquest client té envers els locals d'oci nocturn.

Cultura i participació democràtica i comunitària

- La participació democràtica requereix temps, i pot haver-hi un dèficit en la seva qualitat quan les persones no en disposen, com és el cas de gran part de la població treballadora i de la majoria de les dones, que compatibilitzen dobles jornades, a la llar i a la feina.
- La manca de serveis de suport a les famílies i a la cura disminueix clarament les possibilitats de lleure i de participació comunitària en les persones que tenen famílies amb infants o persones amb dependència.
- El consum cultural, molt lligat al temps de lleure, és un dels més afectats pel ritme de vida quotidià, i, per tant, cal identificar la demanda potencial de cultura, així com els col·lectius que queden exclosos de les pràctiques culturals, i abordar-lo, tenint en compte les variables de temps.
- Per part de l'Administració es considera qüestionable l'eficiència de les associacions per la gran quantitat de temps invertit en el seu funcionament en relació als resultats aconseguits. Existeix un marge de millora rellevant en quan a les diferents àrees de gestió: comunicació, equips, serveis, i per tant en la millora de la gestió del capital humà, clarament vinculada a la gestió del temps.
- Els horaris de les entitats són sovint poc estàndards i bastant caòtics, el que suposa que les persones treballadores i voluntàries hagin de portar a terme l'activitat fora de l'horari laboral habitual (vespres i caps de setmana, per exemple), el que fa encara més complicat l'harmonització amb la vida personal.

Propostes generals

- Cal una planificació que contempli una intervenció global i no parcial o fragmentada. Caldrà, en primer lloc, conscienciar la societat en general i a la vegada incloure en l'agenda política del país el convenciment de l'oportunitat d'avançar en la racionalització i flexibilització de l'horari laboral.
- Cal una estratègia que condueixi a l'objectiu de la transformació horària a partir d'un moment zero, que determina principalment la nova legislació, ja que no es tracta d'un canvi que es pugui aconseguir progressivament a partir de la sensibilització, difusió de bones pràctiques i realització de proves pilot únicament.
- En l'àmbit específic del treball parlamentari, cal impulsar en el marc de la XI Legislatura, una comissió legislativa, que donat el caràcter transversal i integral dels horaris, hauria de formar part de la Comissió d'Afers Institucionals (CAI)
- Caldrà estudiar de forma seriosa l'impuls d'una Llei d'Horaris, probablement una llei òmnibus que aplegui les diferents mesures d'impacte i, específicament, la regulació del canvi horari que suposa avançar l'hora de dinar i la de sopar.

Àmbit del treball

- El paper dels agents econòmics i socials és fonamental. Les negociacions dels convenis col·lectius haurien d'incloure clàusules específiques entorn d'una major racionalització del temps de treball.
- Cal potenciar el diàleg i la negociació col·lectiva com a instrument que permet mesures generals i específiques. Es proposa recuperar el document de mesures per la negociació col·lectiva que es va fer en el Consell de Relacions Laborals l'any 2009, per una racionalització del temps. Els agents socials han de ser exemplificadors i revisar els seus horaris de treball i reunions per afavorir la conciliació entre seus membres i en especial facilitar la incorporació de les dones als processos negociadors.
- Cal una flexibilitat laboral pactada. Les treballadores i els treballadors s'han d'adaptar als canvis de producció que hi puguin haver, tant siguin pujades o baixades de producció, però això ha de ser en un marc regulat; amb la flexibilitat necessària, però regulat i pactat. No pot passar com amb la reforma laboral, en què la flexibilitat laboral acaba sent una imposició empresarial, el camí és que les empreses puguin tenir la seva flexibilitat per adaptar-se als processos productius, i que les persones treballadores disposin de flexibilitat per poder decidir lleure, formació, conciliació o tot allò que considerin.
- Cal regular els horaris tenint en compte cada sector i tipus d'activitat de les empreses. És impossible una uniformitat horària.
- Cal una planificació general del temps que comporti una aposta decidida pel transport públic de manera que alleugi els problemes de mobilitat.
- Sobre el calendari de festius, caldria que la Generalitat de Catalunya fes un estudi de l'impacte dels ponts en l'economia; quin impacte tenen en la indústria i quin impacte tenen en el turisme. Un altre element clau és la relació entre el Consell Escolar de Catalunya, el CTEESC i el Consell de Relacions Laborals. S'ha de trobar un equilibri en allò que confronta els horaris de les escoles, els horaris del treball i els serveis públics que han de donar suport a la Reforma Horària. És important fer un anàlisi rigorós sobre el calendari escolar de festius i la seva possibilitat d'escurçar-los, sobretot el de l'estiu.
- Cal crear una oficina potent de la Generalitat que orienti i certifiqui: orientar les empreses i els treballadors i certificar que les empreses compleixen polítiques de conciliació, polítiques de racionalitat horària, i en aquest sentit donar certificats i que aquests certificats tinguin validesa a l'hora de bonificacions fiscals, de poder accedir a contractes de la Generalitat, etcètera.
- S'han d'implementar mesures que puguin avaluar no la presència física, temps de presència, sinó l'avalua-

ció, però sobretot també el rendiment i l'impacte que té la persona sobre els objectius de l'organització.

– Cal fomentar el teletreball com a mesura de flexibilitat horària, sense que això signifiqui 24x7, en especial en les empreses del sector serveis, universitats i administracions públiques en la modalitat a temps parcial, que minimitza els riscos i maximitza els seus beneficis.

– Cal fomentar els Plans de desplaçaments a les empreses, que estudiïn de manera rigorosa els costos de la mobilitat del personal i plantegin propostes de millora.

Àmbit de l'educació

– Caldria tenir algun estudi que pogués dir quina part del fracàs escolar del nostre país hi ha amagada darrere dels horaris actuals.

– Cal reconèixer les hores de tutories per pares i mares dins de la jornada dels treballadors, a tots els convenis que es facin. Això en alguns convenis avui està regulat, però no en tots. I, per tant, aquesta podria ser una mesura factible que podria impulsar, promoure i legislar el Parlament.

– Les vacances d'estiu haurien de ser més curtes i que es redistribueixin al llarg del curs; que l'Administració reguli els temps de les activitats extraescolars –de tot l'any–, del temps del servei de menjador, de la qualitat dels cursos... l'Administració també hauria d'oferir serveis a preus reduïts, perquè, això té un cost molt important per a totes les famílies.

– En aquests moments, dels seixanta instituts que hi ha, més de quaranta estan fent jornada compactada. Els infants, a partir de les tres queden sols a casa. Cal treure la jornada compactada per als instituts de secundària. Advoquem per un nou acord social sobre el tema de la jornada escolar. Tal com tenim la situació, la secundària no s'aguanta, amb l'actual jornada compactada. Això suposa l'exclusió d'amplis sectors d'alumnat que no es trobarà a gust en els centres, deixant de banda totes les situacions post-escolars en què s'estan trobant.

– Ha d'haver-hi recursos per atendre l'alumnat fora de l'horari lectiu. Després dels plans d'entorn que es van fer en el seu dia, després de tota l'experiència acumulada d'aquests anys, veient les comunitats autònomes, abandonar l'espai horari fora d'horari lectiu significa permetre que la lliure oferta i els recursos econòmics familiars intervinguin en la promoció o no dels alumnes.

Àmbit del comerç

– Incorporar al Consell Assessor en Matèria de Comerç del Govern de la Generalitat de Catalunya per contribuir al debat sobre la Reforma Horària per, en l'àmbit del comerç, de les empreses, dels sindicats, de les entitats municipalistes, defensar el nostre model de comerç

i defensar els horaris comercials que aquest Parlament de Catalunya va aprovar al mes de febrer.

– Proposar un gran pacte social i polític que contempli: primer, actuar en l'àmbit de l'educació i la formació, promovent valors i hàbits de consum responsable i sostenible; actuar en l'àmbit legislatiu amb l'establiment d'horaris comercials que vagin encaminats a una convergència amb els països del nostre entorn d'Europa; actuar en l'àmbit de la prevenció amb l'actuació de la inspecció de treball en la vigilància del compliment de les jornades laborals, sobretot en aquelles grans empreses; potenciar des de l'Administració acords laborals que facin viable l'aplicació de la Llei d'igualtat i de conciliació de la vida personal i laboral, mitjançant incentius a les empreses; potenciar una política de transport públic per reduir el temps de desplaçament –moltes de les treballadores i treballadors s'han de desplaçar a polígons industrials on hi ha els grans centres comercials, i no tenen possibilitat de transport públic–.

– Cal fer campanyes de sensibilització. Tots els agents socials han de fer campanyes per a un consum sostenible i responsable.

– S'han de regular per llei les necessitats de la distribució horària, però no hauria de ser una llei rígida sinó flexible.

– Cal fer estudis d'impacte del que significa el canvi de model, fins i tot des del punt de vista del comportament del consumidor o del comportament de les empreses, segons la tipologia, segons les localitzacions, per tal que les mesures preses no siguin perjudicials.

Àmbit de l'Administració

– L'Administració haurà de marcar les pautes polítiques, econòmiques i socials necessàries per facilitar aquest canvi cultural i estructural, i té la responsabilitat de dedicar-hi les partides pressupostàries necessàries per a la protecció de la maternitat, de la família, per a la creació i millora de les infraestructures com la xarxa de transport públic, els horaris, els mitjans de comunicació, les llars d'infants, els geriàtrics, l'assistència sanitària, l'educació, etcètera, ja que és i ha de ser garant del benestar social i laboral dels seus ciutadans.

– Cal dotar-nos d'instruments organitzatius específics i *ad hoc* des del Govern de la Generalitat per impulsar la reforma i que permetin concretar els compromisos que adquireixi el grup interdepartamental adscrit al Departament de la Presidència, mitjançant la Secretaria del Govern, que va néixer, fruit de l'acord de govern, el 18 de març. Uns instruments que acompanyin aquesta transició; és a dir, fins arribar a aquell moment.

– Atorgar preferència en la contractació pública a aquelles empreses que demostrin un pla efectiu i en

marxa per canviar els horaris d'acord a una major harmonització de la vida personal i laboral.

– Seria imprescindible que els municipis de Catalunya es marquessin un full de ruta individual, en cada Ajuntament, sobre quina és la seva realitat, quines són les seves circumstàncies i fins on poden fer-ho o no poden fer-ho.

– Els horaris dels actes públics i els actes i les activitats administratives han de canviar. No s'haurien de convocar seminaris, xerrades, actes de tot tipus més tard de les 18.00 o 19.00 hores.

– Les persones polítiques, els càrrecs electes i les persones directives han de ser un exemple, convertir-se en agents exemplificadors. No convocar reunions a les tardes, no convocar actes al vespre i reduir els dinars de treball (o eliminar-los).

– Cal reduir la jornada laboral dels comandaments, polítics i personal de suport per adaptar-la a l'hora general de l'administració, per exemplificar i reduir la despesa energètica dels edificis públics, que haurien de tancar-se a les 18.00 hores com a màxim.

– Limitar les reunions a un temps determinat, respectar l'hora de finalització, ajustar-se a la puntualitat i descartar els minuts «de cortesia» que sempre es fan mentre s'espera al públic a l'inici de la sessió.

– Continuar fomentant la implantació de l'administració electrònica en els tràmits adreçats a la ciutadania, fent un seguiment real de l'ús i accessibilitat de les mesures entre totes les persones usuàries.

Àmbit de la cultura, l'oci i la participació

Oci i lleure

– Cal fer un estudi detallat sobre quines són les necessitats d'horaris de cada sector en concret, quins necessiten major liberalització, comparar amb altres països, etc.

– Tenir en compte els resultats dels estudis per la nova llei de Policia d'espectacles. Cal pensar en les conseqüències de reduir l'hora de dinar a mitja hora o quaranta cinc minuts en relació als restauradors que viuen dels menús diaris.

– Cal tenir cura en la planificació i el disseny de la configuració física de l'oci nocturn, ja que acaba afectant també en alguna mesura els hàbits, els horaris, i altres qüestions que tenen a veure amb el *botellón* i d'altres.

– Caldria contemplar un doble model de ciutat, és a dir, dos tipus d'horaris corresponents al turisme i a la ciutadania general, que poden (i segurament han) de ser diferents i conuiu harmònicament, com passa a Londres, Berlin o Nova York.

– Representants d'institucions públiques i de la societat civil estan demanant que s'avanci el *prime time* una hora, i acabi a les onze. El fet que els espais estrella de les cadenes comencin a partir de dos quarts d'onze i

acabin entre les dotze, dos quarts de dotze i una, obliga a tranuïtar moltes vegades a l'espectador.

– El servei públic ha de ser la prioritat a la Televisió de Catalunya. Per això, no s'entén que el seu *prime time* sigui el mateix que el de les mercantilitzades televisions privades. Cal una modificació del *prime time* de la televisió pública.

– Premiar i donar a conèixer aquells programes que acabaran a les 12.00h de la nit, en la línia de la iniciativa de Televisió Espanyola que ha posat un segell per a aquells programes que acaben abans de les 12 de la nit.

Cultura i participació comunitària i política

– Cal posar en valor el temps del treball altruista en els drets i deures del voluntariat; fer extensiu al tercer sector social i l'associacionisme el missatge general que planteja la Reforma Horària per garantir la seva sostenibilitat i millora de l'estratègia permanent de voluntariat, com ja apunta el vigent Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat.

– Seguir promovent el treball conjunt entre les empreses i entitats per fer compatible el treball amb el temps de vida associativa, així com promoure les experiències existents i donar suport a les empreses compromeses i incorporar propostes de formació sobre la gestió del temps al Pla de Formació del Voluntariat de Catalunya (que en aquests moments estem reformant).

– Implantar mesures de flexibilitat per poder fer compatible la vida laboral, personal i social que faci possible el compromís associatiu, com ara la implementació de sistemes de gestió dels horaris de treball 2.0 i portar a terme una gestió de l'entitat en base a indicadors d'avaluació del rendiment, per millorar així l'eficiència del treball i per tant la productivitat. S'han dut a terme durant el 2014 experiències pilot exitoses que s'ampliaran aquest 2015.

– Seguir millorant –a les entitats– la gestió dels horaris, introduint el concepte de jornada anual; sistematitzar i procedimentalitzar la comunicació interna; fer operatives les reunions; desenvolupar competències entre les persones responsables de les entitats que els permeti gestionar l'equip per tal de millorar la seva productivitat i sensibilitzar a les persones implicades sobre la importància de treballar de forma eficient i productiva.

– Com a perspectiva global, tot apunta, a que un canvi en l'horari de les escoles del comerç, de les activitats culturals, esportives, la programació de TV, i els de les associacions i en general del tercer sector, aconseguiria un impacte sobre les persones i ajudaria a superar la dificultat per compaginar estudis i feina responsabilitats familiars i participació social i cívica. Això té clares conseqüències pel que fa a la democràcia d'un país i l'assoliment d'un futur millor.

Propostes de conclusions presentades pel G. P. de Ciutadans (reg. 118240)

PROPOSTA DE CONCLUSIONS DE LA COMISSIÓ D'ESTUDI DE LA REFORMA HORÀRIA

Primera. En Ciudadanos somos partidarios de impulsar cambios que permitan a la sociedad aprovechar mejor el tiempo promoviendo y estableciendo una racionalización de los horarios para tener una mejor calidad de vida. Los horarios españoles ponen muy difícil conciliar la vida laboral y personal.

Segunda. La cuestión del horario laboral es fundamental en esta reforma, por lo que habría que potenciar medidas como flexibilidad horaria en las empresas, posibilidad de teletrabajo, concentración de jornadas, etc... ya que estas medidas son determinantes para el éxito de la reforma. Estas medidas podrán implantarse dentro del marco jurídico aplicable y respetando la operatividad de las empresas en su actividad.

Tercera. El marco horario en que debería transcurrir la jornada laboral se debería adelantar, con flexibilidad para que cada trabajador la adecue a sus deseos y necesidades dentro del marco antes mencionado.

Cuarta. La reforma horaria ha de conseguir más tiempo para dedicar a la familia, el ocio, y las tareas domésticas, ya que el objetivo de la racionalización de los horarios es hacernos la vida más fácil y conseguir que sean compatibles las diferentes obligaciones y deseos de realización vital de hombres y mujeres que son, a la vez, madres, padres y trabajadores.

Quinta. La racionalización de horarios laborales es una inversión, ya que reduce el gasto de las empresas y, en promedio, aumenta la productividad un 6%, según la investigación *Productividad y empleo* elaborada por la Universidad de Zaragoza. Disminuye más los riesgos físicos y psíquicos, los trastornos personales y de sueño.

Sexta. Uno de los retos que tenemos como sociedad es avanzar hacia una mejor racionalización de horarios para mejorar la productividad de las empresas y la competitividad de nuestra economía. Mejores horarios permiten aumentar la motivación de los trabajadores, su productividad, disminuir los gastos variables de las empresas y diversos elementos clave que a la larga nos acercarán a los estándares europeos.

Séptima. En esta reforma también juegan un papel primordial los medios de comunicación públicos y privados que deberían adelantar sus programas de «prime time», para poder finalizarlos en torno a las 23:00 horas, al igual que los espectáculos.

Octava. Tener horarios laborales más similares al estándar europeo, volver al huso horario de Greenwich, adelantar los horarios de comida y cena nos permitirá conciliar mejor la vida laboral y familiar, incrementar la productividad empresarial, disfrutar de más salud al

poder dedicar más horas para el sueño, ganar en rendimiento escolar y recuperar tiempo para las actividades culturales y sociales.

Propostes de conclusions presentades pel G. P. d'Esquerra Republicana de Catalunya (reg. 118308)

PROPOSTA DE CONCLUSIONS DE LA COMISSIÓ D'ESTUDI DE LA REFORMA HORÀRIA

1. *Conclusions de les compareixences:*

Anàlisi del contingut de les sessions

Al llarg de les sessions s'han anat debatent diferents aspectes entorn a la Reforma Horària amb acords majoritaris i algunes discrepàncies puntuals.

Acords:

– Hi ha un acord majoritari en quant a la *necessitat d'impulsar aquesta reforma*.

– El Parlament ha de ser exemplificador i referent social.

– *Cal canviar la cultura organitzativa i social.*

– Valorar les *TIC i el teletreball*, però s'aposta perquè aquest sigui a temps *parcial* ja que permetria minimitzar els riscos d'estrès i aïllament per a les persones treballadores.

– Implantar la setmana dels quatre dies, concentrant al màxim el temps de treball, per tal d'incrementar la productivitat i reduir les baixes laborals.

– Implantar el «divendres d'investigació», que consisteix en que el divendres la gent no va al centre de treball, sinó que es queda en el seu entorn per fer contactes...

– Jornades parcials i també *job sharing*.

– Jornada intensiva, fórmules de borses horàries, flexibilitat d'entrada i sortida o mesures similars que beneficien la productivitat de l'empresa i dels treballadors i treballadores.

Dubtes, preocupacions i discrepàncies:

– Possible xoc entre la llibertat individual i els drets col·lectius.

– S'assenyala per part d'alguns grups i ponents que la *Reforma Laboral ha agreujat la situació* de les persones treballadores al devaluar les negociacions i convenis col·lectius i deixar en mans de l'empresariat l'horari i la flexibilitat.

– Existeix una preocupació per aquelles petites empreses (una gran majoria a Catalunya) que *no tenen dret a representació sindical i per les resistències a la negociació* en general.

– S'expressa reiteradament la preocupació per la *impugnació de la Llei Catalana d'horaris comercials*: Aquí ja tenim un primer problema, perquè la llei ens permet tindre obert tot el dia, totes les botigues, durant 365 dies l'any.

– S'expressen diverses preocupacions entorn a les *condicions laborals del comerç*: en els convenis col·lectius el que no podem negociar és l'horari de començament i acabament d'aquesta jornada laboral, ja que la marca la Generalitat i la regulació la fa el Parlament.

– Comenten que per exemple, a la ciutat de Barcelona les franges horàries de més afluència de clients són, al matí, de 12 a 14 –dues hores– i, a la tarda, de 19 a 20, o sigui que en tres hores es concentra el 24,1% al dematí i el 22,8% a la tarda; el 50% de les vendes a Barcelona es concentren en tres hores de feina.

– Generalment no són empreses que puguin fer rotacions de personal, sinó que normalment comencen i tanquen la jornada.

– S'expressa la preocupació per la *diferència climàtica* de Catalunya amb altres països: la gent moltes vegades en temporades d'estiu surt a partir de dos quarts de set o les set per fer les seves compres, perquè és el moment que baixa la calor. El motiu de la compra també és compra i lleure. Actualment ni el consumidor ni la resta no està mentalitzada per fer un canvi d'horari amb una climatologia com és la nostra, mediterrània.

– Dubtes en quant a *quin sector ha de començar el canvi horari*: El comerç, en tot cas, és la cua d'aquesta reforma, segons la seva opinió.

– S'expressen diferents posicionaments sobre la dificultat de *canviar els hàbits del jovent* quant a l'oci nocturn. Per altra banda si es pensa incloure el fet que les discoteques i els bars tanquin molt abans, el sector realment es trobaria en contra, perquè estan en perill molts llocs de treball i la subsistència de les mateixes activitats. Si els hàbits familiars anessin canviant, però, amb un mínim d'any això es normalitzaria.

– Es planteja la importància de decidir el *model de turisme* que es vol promocionar. Si volem ser tan absolutament iguals que Europa, potser perdem la singularitat que ens caracteritza. És una cosa que s'hauria d'analitzar.

2. Conclusions generals sobre la reforma horària

– La desigual capacitat de gestionar horaris per les persones (i el subjacent biaix de gènere que hi ha) és font potenciadora de les desigualtats.

– La reforma horària no és una forma de reduir els horaris productius o de reduir la jornada de feina, sinó fer un millor ús del temps vital.

– El millor ús del temps és una reforma cultural de gran abast, introduir una forma diferent de socialitza-

ció, i per tant, una reforma o proposta que exigeix un consens molt ampli i transversal.

– Els poders públics han de ser el motor pel canvi, tant des del punt de vista dels hàbits i polítiques d'organització, com des del punt de vista de la producció de normativa que ho afavoreixi.

– La reforma horària no és un debat sobre conciliació, sinó el de la modernització d'una societat. No podem viure en la societat del coneixement amb hàbits de la revolució industrial.

– La reforma horària i per tant, la modernització de la nostra societat, ha d'esdevenir un pilar fonamental del nou país que volem construir.

– L'Administració haurà de marcar les pautes polítiques, econòmiques i socials necessàries per facilitar aquest canvi cultural i estructural, i té la responsabilitat de dedicar-li les partides pressupostàries necessàries per fer efectiva aquesta reforma.

3. Propostes d'actuació

Àmbit general

1. Promoure polítiques de sensibilització per conscienciar a la societat del valor del temps.

2. Fomentar una estratègia que condueixi a l'objectiu de la transformació horària a partir d'un moment zero, ja que no és un canvi que es pugui aconseguir progressivament, només, a partir de la sensibilització, difusió de bones pràctiques i realització de proves pilot.

3. Impulsar, en el marc de la XI legislatura, un espai de treball legislatiu específic que impulsi una llei d'horaris, que aplegui les modificacions legislatives necessàries per avançar en la reforma horària.

Àmbit del treball

1. Promoure l'obligació formal d'incloure clàusules específiques entorn d'una major racionalització del temps de treball lligada també amb la de la recomanació de negociació del factor productivitat a tots els convenis laborals. Cal afavorir que hi hagi cobertura de negociació col·lectiva a tots els àmbits i sectors.

2. Recuperar i adaptar el document de mesures per la negociació col·lectiva que es va fer en el Consell de Relacions Laborals l'any 2009, per una racionalització del temps.

3. Apostar per la flexibilitat laboral pactada.

4. Readaptar els horaris del transport públic i repensar infraestructures i comunicacions per fer front als problemes de mobilitat laboral.

5. Fer un estudi d'impacte dels ponts en festius sobre l'economia, la indústria i el turisme.

6. Dotar de recursos la Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball perquè orienti i

certifiqui les empreses que desenvolupen polítiques de racionalització horària. També cal que aquesta direcció general exerceixi el seu paper d'Autoritat Laboral a Catalunya i desenvolupi la capacitat coercitiva en casos de vulneració flagrant dels drets laborals.

7. Fomentar el teletreball com una forma d'organització del treball, com un sistema organitzat al que s'ha de dotar d'elements i garanties per fer-lo atractiu per les empreses i treballadors.

8. Fomentar plans de desplaçaments a les empreses, que estudiïn els beneficis i estalvis que la NO mobilitat podria representar.

Àmbit educatiu

1. Fer un estudi sobre fracàs escolar i horaris de descans.

2. Impulsar, promoure i legislar al Parlament de Catalunya el reconeixement de les hores de tutories per a pares i mares dins les jornades laborals dels treballadors com a hores recuperables en tots els convenis laborals.

3. Avançar cap al concepte d'educació a temps complet, aprofitant l'experiència acumulada en el sistema educatiu català. Cal augmentar els recursos per atendre l'alumnat fora de l'horari lectiu.

4. Impulsar una reforma de les vacances escolars, que haurien de ser més curtes i que es redistribuir-se al llarg del curs.

Àmbit del comerç

1. Considerar el Consell Assessor en Matèria de Comerç del Govern de la Generalitat de Catalunya com a interlocutor per contribuir al debat sobre la Reforma Horària.

2. Fer un estudi d'impacte del que significa el canvi de model, fins i tot des del punt de vista del comportament del consumidor o del comportament de les empreses, segons la tipologia, segons les localitzacions, per tal que les mesures preses no siguin perjudicials.

Àmbit de l'Administració

1. Potenciar i dotar d'instruments organitzatius específics el grup interdepartamental adscrit al Departament de la Presidència que va néixer, fruit de l'acord de govern, el 18 de març per promoure la Reforma Horària.

2. Establir l'establiment de clàusules socials que permetin atorgar puntuació en la contractació pública per aquelles empreses que desenvolupin polítiques de racionalització d'horaris.

3. Promoure que els Ajuntaments elaborin fulls de ruta sobre quina és la seva realitat, quines són les seves circumstàncies i fins on poden implementar una racionalització horària.

4. Recomanar que els horaris dels actes, xerrades i conferències no es convoquin més enllà de les 19.00 hores.

5. Instaurar la cultura de les reunions efectives amb durada limitada, tot considerant els càrrecs electes i les persones directives com a agents exemplificadors.

6. Minimitzar l'activitat dels edificis públics a partir de les 18h.00 hores.

7. Continuar fomentant la implantació de l'administració electrònica en els tràmits adreçats a la ciutadania, fent un seguiment real de l'ús i accessibilitat de les mesures entre totes les persones usuàries.

Àmbit de la cultura, l'oci i la participació

Oci i lleure

1. Fer un estudi detallat sobre quines són les necessitats d'horaris de cada sector.

2. Fixar normativament els límits horaris del *prime time*.

3. Donar a conèixer, a través d'un segell, aquells programes televisius que acabaran després de les 23.00h.

Cultura i Participació comunitària i política

1. Considerar el tercer sector social i l'associacionisme com a interlocutors en a interlocutors per contribuir al debat sobre la Reforma Horària.

2. Implantar mesures de flexibilitat per poder fer compatible la vida laboral, personal i social que faci possible el compromís associatiu, com ara la implementació de sistemes de gestió dels horaris de treball 2.0 i portar a terme una gestió de l'entitat en base a indicadors d'avaluació del rendiment, per millorar així l'eficiència del treball i per tant la productivitat.

Propostes de conclusions presentades pel G. P. del Partit Popular de Catalunya (reg. 118649)

PROPOSTA DE CONCLUSIONS DE LA COMISSIÓ D'ESTUDI DE LA REFORMA HORÀRIA

1. Hi ha un amplíssim consens sobre la necessitat d'encetar una reforma dels hàbits horaris. L'objectiu d'aquesta reforma ha de ser racionalitzar la nostra estructura sociotemporal, facilitar l'activitat econòmica i, sobre tot, permetre una millor conciliació entre les diverses dimensions vitals. La conciliació entre la vida laboral i familiar suposaria un pas endavant important per assolir una millor qualitat de vida i un benestar social superior. Tots els grups polítics i tots els agents socials que han comparegut a la comissió comparteixen aquesta finalitat de fons.

2. Malgrat compartir l'objectiu final, existeixen divergències sobre la forma en què s'ha d'assolir. Les com-

pareixences d'especialistes i sectors implicats han palesat que la qüestió és summament complexa, perquè qualsevol canvi horari té unes repercussions socials i econòmiques immediates i, si no s'acompana amb una reforma en altres àmbits i sectors, pot implicar un perjudici important pels agents que el practiquin. La dificultat de la matèria ha quedat palesa, com a petit exemple, en la problemàtica per consensuar una reforma horària de l'activitat parlamentària.

3. Rebutgem la idea que des de l'administració es pugui pilotar de forma unilateral una reforma horària, enfocada com un exercici d'enginyeria social que pretengui dictaminar els usos i costums de tots els sectors socials. La reforma ha de ser fruit, més aviat, d'un canvi cultural i d'un gran acord social. Això no significa, però, que el Govern se n'hagi de desentendre. Al contrari, té l'obligació de passar de la retòrica als fets i impulsar i afavorir aquest canvi de paradigma. Ha de començar per aplicar-lo a la seva activitat i a la dels organismes oficials.

4. Sembla que la manera més eficaç d'implementar canvis que derivin en una transformació horària profunda és iniciar la reforma dels hàbits temporals en alguns sectors especialment claus, que després condicionaran, en un efecte cascada, altres estructures temporals. Ha quedat clar, per exemple, que l'avançament de l'hora de dinar als volts de la una en el sector industrial, empresarial i productiu pot provocar de forma immediata un desplaçament general de les costums horàries i empènyer, de forma natural, els horaris comercials, televisius o escolars.

5. Cal donar eines a les empreses petites i grans perquè puguin aplicar polítiques de conciliació. En aquest sentit, l'administració hauria d'editar un codi o manual de bones pràctiques i establir mecanismes per aconsellar les empreses que vulguin encetar programes de conciliació. L'administració podria organitzar conferències, espais de consultoria i acabar creant un segell que reconegui les empreses familiarment responsables. Pot ser útil també la creació d'una plataforma mixta i oberta per intercanviar experiències de bones pràctiques en matèria horària. Una forma adequada d'afavorir la reforma horària és introduir les bones pràctiques en matèria horària com un element positiu i condicionant per rebre concessions públiques.

6. En la seva labor pedagògica amb el món empresarial, l'administració ha d'afavorir la introducció d'horaris de treball més flexibles, jornades reduïdes i treball per objectius. Les empreses haurien de ser especialment creatives i flexibles amb les persones que tenen menors i majors a càrrec, creant bosses d'hores recuperables i donant una certa llibertat en les franges d'entrada i sortida. Les noves tecnologies permeten una major flexibilitat en el treball. Algunes comunitats autònomes han introduït subvencions per empreses que acceptin les reduccions de jornada per motius de parentalitat.

7. Cal aprofundir, en l'administració pública, en plans per facilitar la conciliació entre la vida laboral i personal. S'ha de permetre la reducció de jornada (amb la consegüent reducció salarial) a persones que tinguin nens, persones grans o persones amb dèficits a càrrec. Si aquestes reduccions no superen l'hora diària, no s'hauria de descomptar del salari. En cas de famílies monoparentals, la reducció podria arribar a les dues hores. L'administració pública ha de continuar avançant envers el «govern digital», que permet a la ciutadania fer els tràmits des de casa i evita pèrdues de temps que interfereixen en la vida personal i familiar.

8. Un altre iniciativa concreta i pràctica que correspon a l'administració pública és assegurar uns mitjans de comunicació –i en particular uns transports públics– eficients, que connectin amb rapidesa els diferents nuclis d'habitatge i de treball, a fi que els ciutadans no perdin temps en els desplaçaments. Aquesta és una inversió que no només té una rendibilitat econòmica, sinó que també té un efecte directe en la qualitat de vida.

9. L'entorn escolar també ha de ser objecte d'una reforma horària. Les famílies amb fills saben la complexitat de conciliar la seva feina amb la cura dels nens durant els extensos períodes festius. Cal oferir, des dels centres públics i concertats, activitats alternatives durant els períodes en què no hi ha classes però la majoria de la població treballa. Per altra banda, hauríem de tendir a evitar les jornades compactades, que no produeixen millors resultats acadèmics i, en canvi, deixa els infants desatesos durant massa hores. El Consell Escolar de Catalunya, el CTEESC i el Consell de Relacions Laborals haurien de treballar coordinadament per evitar disfuncions excessives en els respectius calendaris.

10. El compromís per a la reforma horària i una millor conciliació entre tots els àmbits legals va estretament lligat a l'empeny irrenunciable per aconseguir la coresponsabilitat entre home i dona en les tasques de la llar i en la cura i educació dels fills. Cal promoure, doncs, una cultura de la coresponsabilitat, que és la única via possible per aconseguir la plena igualtat entre homes i dones també en l'àmbit laboral.

11. Els catalans i el conjunt d'espanyols dormen menys hores que la mitjana d'uropeus. Aquesta manca de són provoca un major estrès i una menor productivitat. La disfunció horària té explicacions diverses. Una d'elles és el retard del *prime-time*. És conegut que les televisions no són només mirall d'hàbits, sinó que també en són creadores. Per això, les administracions públiques han d'impulsar una actuació concertada de les televisions per avançar els horaris i contribuir, així, a l'interès general. TV3 ha d'avançar el seu horari de màxima audiència, començant pel telenotícies".

12. Donem suport a la creació, en el marc de la propera legislatura, d'una comissió legislativa per encetar

els canvis legislatius i les disposicions executives necessàries per a una vertadera reforma horària. Aquesta comissió haurà de dependre, pel seu caràcter transversal, de la Comissió d'Asser Institucionals. Serà el moment de passar de les paraules als fets i de demostrar el compromís real dels partits amb la matèria.

13. Encoratgem els agents socials a incloure, en la seva negociació col·lectiva, la qüestió dels horaris, com un aspecte cabdal del benestar i dels drets dels treballadors. Cal una flexibilitat laboral pactada, que utilitzi les noves tecnologies i metodologies de treball per facilitar la conciliació dels treballadors alhora que es manté la productivitat. En aquesta línia, cal passar d'una cultura laboral rígida centrada en la presencialitat a una pràctica de treball orientada a l'avaluació per objectius i resultats.

14. El Parlament de Catalunya aprovarà, abans del febrer del 2016, un pla per reformar i racionalitzar els seus costums horaris. S'avançarà l'hora de dinar els dies de plenari i s'avançarà també l'hora de les comissions de la tarda. La Generalitat de Catalunya presentarà al Parlament, també abans del febrer del 2016, el seu programa de treball i les seves propostes concretes per aconseguir, durant el mateix any 2016, un canvi substancial en les estructures sociotemporals de la ciutadania, a fi de permetre un major benestar de tots.

Propostes de conclusions presentades pel G. P. de Convergència i Unió (reg. 118831)

PROPOSTA DE CONCLUSIONS DE LA COMISSIÓ D'ESTUDI DE LA REFORMA HORÀRIA

Conclusions

Conclusions generals

– L'horari del nostre país continua diferenciant-se de la resta d'Europa, fonamentalment per la durada de la pausa del dinar i l'allargament de la jornada laboral fins tard al vespre

– L'ús del temps continua sent diferent per homes i dones.

– Els extensos horaris, units al diferent ús del temps per part d'homes i dones, que implica per a elles dobles jornades, a més d'insuficients serveis de suport a la cura, impacten negativament en la natalitat, que se situa a Catalunya en una de les més baixes d'Europa: 1,32 fills.

– L'allargament de la jornada comporta hores de son i augment del nivell d'estrès.

Conclusions en l'àmbit del treball

– Els llargs i rígids horaris laborals catalans, que premien la presencialitat a la feina, dificulten la convivència amb els infants.

– La majoria d'empreses catalanes reconeixen la importància d'incorporar mesures per a la flexibilització horària, però només una tercera part les aplica. El teletreball està en els nivells més baixos d'Europa. L'etretreball és una fórmula que supera el teletreball clàssic i que facilita la sostenibilitat en tres dimensions: l'econòmica, l'ambiental i la social.

– La proximitat apareix com un element clau: es considera un privilegi treballar a prop de casa, i les opinions són molt més negatives com més lluny és el lloc de treball.

– Les llargues jornades disminueixen la rendibilitat de les persones en el treball i augmenten els seus riscos físics i psicosocials.

– Els beneficis empresarials contrastats, en funció de l'aplicació de mesures de bona gestió horària, són la millora del clima laboral, la reducció de l'absentisme, la millora de la gestió interna, la millora de la creativitat i la innovació, millor posicionament de la marca corporativa, la disminució de la rotació de talent, ja que augmenta la fidelització, i, en definitiva, millora de la productivitat empresarial.

Conclusions en l'àmbit de l'educació

– El total d'hores lectives a les escoles és similar a l'europeu, però es diferencia fonamentalment en la distribució de festius –excessiva concentració en determinats períodes–, cosa que dificulta la conciliació amb la vida laboral de les famílies.

– Tots els estudis internacionals indiquen que la compactació horària no millora els resultats escolars.

– A nivell pedagògic, la investigació internacional defensa que la jornada lectiva no té una relació directa amb els resultats escolars, amb l'èxit educatiu, sinó que el que realment compta és la qualitat de les hores.

Conclusions en l'àmbit del comerç

– Els comerços s'adapten a l'horari laboral de la població i tanquen, com a mitjana, dues hores més tard que a la resta d'Europa.

– Algunes intervencions constaten que els horaris comercials actuals perjudiquen seriosament la salut de la societat, la possibilitat de conciliar la vida personal i laboral, el rol educatiu que han de tenir les persones en l'àmbit familiar, el desenvolupament formatiu de les persones, la participació de les persones en la seva col·lectivitat i la competitivitat de les nostres empreses.

– No és veritat que menys hores d'obertura signifiquin menys vendes. Les vendes tenen a veure amb la renda disponible de les persones i no amb els horaris de venda.

– Avançar l'hora de tancament tindria importants avantatges per als comerciants i un benefici col·lectiu per l'estalvi de despesa energètica que comportaria.

Conclusions en l'àmbit de l'Administració

– A l'Administració més del 66% dels servidors públics de la Generalitat són dones. En dotze anys s'ha passat de treballar totes les tardes a, progressivament, aquells servidors públics que ho desitgin, no treballar-ne cap, sempre sota la seva voluntat.

– La voluntat de l'Administració de la Generalitat de Catalunya és anar cap el que s'anomena «govern digital». La relació entre ciutadà i Administració ha de ser electrònica o tecnològica. Caldrà, així mateix, un canvi de cultura de la ciutadania per adaptar-se.

Conclusions en l'àmbit de la cultura, l'oci i la participació

Oci i lleure

– L'oci i l'entreteniment s'allarga de mitjana fins a les onze, les dotze de la nit, amb el perjudici que suposa per a les hores necessàries de son i el rendiment posterior, tant en l'àmbit laboral com en el de l'educació. Si s'observen els horaris de les principals cadenes dels països europeus trobem que l'hora d'inici del *prime time* a Europa és a les 20 hores de mitjana. En canvi, a Catalunya és a les 21 hores i acaba dues hores més tard.

– Barcelona està considerada com la cinquena ciutat en el rànquing dels millors llocs per gaudir de l'oci nocturn, de concerts i d'activitat lúdica en franja bàsicament nocturna, perquè la legislació obliga a obrir en franja nocturna. Existeix una obligació d'obrir en uns certs horaris i no es pot fer en altres.

– El perfil del consumidor d'oci nocturn és el següent: el consumidor general tipus és de perfil jove, entre setze i vint-i-cinc anys, és un home (dona en el cas dels estrangers), estudiant, amb estudis universitaris i amb uns ingressos inferiors a cinc-cents euros al mes.

– El consumidor autòcton surt sobretot els dissabtes i no cada cap de setmana; surt una mitjana de dos caps de setmana al mes i, bàsicament, se centra en divendres i dissabte.

– El turisme estranger té un grau de satisfacció de l'oci nocturn barceloní més alt que l'autòcton, un 8,13 *versus* el 6,80. I el més ben valorat tant pels autòctons com pels estrangers és la música, l'oferta cultural, amb un 7,51 i un 8,14, i el d'ambient dels locals, amb un 7,15 els autòctons i un 7,56 els estrangers (sobre 10).

– Dins del col·lectiu que inicia la seva activitat abans de les dotze, existeix un percentatge que practica altres activitats complementàries a les de sortir de festa, com ara sopar o anar a concerts, demostrant que el sector de l'oci nocturn és un pilar de dinamisme de la ciutat i de les activitats que en ella s'hi desenvolupen en un horari on no és habitual trobar cap altra més activitat.

– Es demostra que sortir de nit, per tant, suposa exactament això, una activitat que comprèn tot l'horari nocturn i que es troba protagonitzada pels serveis oferts als locals d'oci nocturn. I queda també palesa una explotació exhaustiva de la nit per part del col·lectiu jove, en tots dos casos, deixant evidenciada la satisfacció alta que aquest client té envers els locals d'oci nocturn.

Cultura i participació democràtica i comunitària

– La manca de serveis de suport a les famílies i a la cura disminueix clarament les possibilitats de lleure i de participació comunitària en les persones que tenen famílies amb infants o persones amb dependència.

– Els horaris de les entitats són sovint poc estàndards i bastant caòtics, el que suposa que les persones treballadores i voluntàries hagin de portar a terme l'activitat fora de l'horari laboral habitual (vespres i caps de setmana, per exemple), el que fa encara més complicat l'harmonització amb la vida personal.

Propostes

Propostes generals

– Cal una planificació que contempli una intervenció global i no parcial o fragmentada.

– Caldrà, en primer lloc, conscienciar la societat en general i a la vegada incloure en l'agenda política del país el convenciment de l'oportunitat d'avançar en la racionalització i flexibilització de l'horari laboral.

– Caldrà estudiar de forma seriosa l'impuls d'una Llei d'Horaris, probablement una llei òmnibus que aplegui les diferents mesures d'impacte i, específicament, la regulació del canvi horari que suposa avançar l'hora de dinar i la de sopar.

Propostes en l'àmbit del treball

– El paper dels agents econòmics i socials és fonamental. Les negociacions dels convenis col·lectius haurien d'incloure clàusules específiques entorn d'una major racionalització del temps de treball.

– Cal regular els horaris tenint en compte cada sector i tipus d'activitat de les empreses. És impossible una uniformitat horària.

– Cal crear una oficina potent de la Generalitat que orienti i certifiqui: orientar a les empreses i als treballadors i certificar que les empreses compleixen polítiques de conciliació, polítiques de racionalitat horària, i en aquest sentit donar certificats i que aquests certificats tinguin validesa a l'hora de bonificacions fiscals o de poder accedir a contractes de la Generalitat, entre d'altres beneficis.

– S'han d'implementar mesures que puguin avaluar no la presència física, temps de presència, sinó l'avalua-

ció, però sobretot també el rendiment i l'impacte que té la persona sobre els objectius de l'organització.

Propostes en l'àmbit de l'educació

– Caldria tenir algun estudi que pogués dir quina part del fracàs escolar del nostre país hi ha amagada darrere dels horaris actuals.

– Les vacances d'estiu haurien de ser més curtes i que es redistribuïssin al llarg del curs.

– L'Administració hauria de regular els temps de les activitats extraescolars –de tot l'any–, del servei de menjador, de la qualitat dels cursos...

– L'Administració també hauria d'oferir serveis a preus reduïts, perquè, això té un cost molt important per a totes les famílies.

Propostes en l'àmbit del comerç

– Proposar un gran pacte social i polític que contempli:

- Actuar en l'àmbit de l'educació i la formació, promovent valors i hàbits de consum responsable i sostenible.

- Actuar en l'àmbit legislatiu amb l'establiment d'horaris comercials que vagin encaminats a una convergència amb els països del nostre entorn d'Europa.

- Actuar en l'àmbit de la prevenció amb l'actuació de la inspecció de treball en la vigilància del compliment de les jornades laborals, sobretot en aquelles grans empreses.

- Potenciar des de l'Administració acords laborals que facin viable l'aplicació de la Llei d'igualtat i de conciliació de la vida personal i laboral, mitjançant incentius a les empreses.

- Potenciar una política de transport públic per reduir el temps de desplaçament.

– Cal fer sensibilització. Tots els agents socials han de fer campanyes per a un consum sostenible i responsable.

– S'han de regular per llei les necessitats de la distribució horària, però no hauria de ser una llei rígida sinó flexible.

– Cal fer estudis d'impacte del que significa el canvi de model per tal que les mesures preses no siguin perjudicials.

Propostes en l'àmbit de l'Administració

– L'Administració haurà de marcar les pautes polítiques, econòmiques i socials necessàries per facilitar aquest canvi cultural i estructural, i té la responsabilitat de dedicar-hi les partides pressupostàries necessàries per a la protecció de la maternitat, de la família, per a la creació i millora de les infraestructures com la xarxa de transport públic, els horaris, els mitjans de comunicació, les llars d'infants, els geriàtrics, l'assis-

tència sanitària, l'educació, etcètera, ja que és i ha de ser garant del benestar social i laboral dels seus ciutadans.

– Atorgar preferència en la contractació pública a aquelles empreses que demostrin un pla efectiu i en marxa per canviar els horaris d'acord a una major harmonització de la vida personal i laboral.

Les persones polítiques, els càrrecs electes i les persones directives han de ser un exemple, convertir-se en agents exemplificadors. No convocar reunions a les tardes, no convocar actes al vespre i reduir els dinars de treball (o eliminar-los).

Propostes en l'àmbit de la cultura, l'oci i la participació

Oci i lleure

– Cal fer un estudi detallat sobre quines són les necessitats d'horaris de cada sector en concret, quins necessiten major liberalització, comparar amb altres països, etc.

– Cal pensar en les conseqüències de reduir l'hora de dinar a mitja hora o quaranta-cinc minuts en relació als restauradors que viuen dels menús diaris.

– Caldria contemplar un doble model de ciutat, és a dir, dos tipus d'horaris corresponents al turisme i a la ciutadania general, que poden (i segurament han) de ser diferents i conïure harmònicament, com passa a Londres, Berlín o Nova York.

– Representants d'institucions públiques i de la societat civil estan demanant que s'avanci el *prime time* una hora, i que acabi a les onze. El fet que els espais estrella de les cadenes comencin a partir de dos quarts d'onze i acabin entre les dotze, dos quarts de dotze i la una obliga a trançar moltes vegades a l'espectador.

– Premiar i donar a conèixer aquells programes que acabin a les 12 hores de la nit, en la línia de la iniciativa de Televisió Espanyola que ha posat un segell per a aquells programes que acaben abans de les 12 de la nit.

Cultura i participació comunitària i política

– Cal posar en valor el temps del treball altruista en els drets i deures del voluntariat i fer extensiu al tercer sector social i l'associacionisme el missatge general que planteja la Reforma Horària per a garantir la seva sostenibilitat i millora de l'estratègia permanent de voluntariat.

– Implantar mesures de flexibilitat per poder fer compatible la vida laboral, personal i social que faci possible el compromís associatiu, com ara la implementació de sistemes de gestió dels horaris de treball 2.0 i portar a terme una gestió de l'entitat en base a indicadors d'avaluació del rendiment, per millorar així l'eficiència del treball i per tant la productivitat.

II. CONCLUSIONS

CONCLUSIONS DE LA COMISSIÓ D'ESTUDI DE LA REFORMA HORÀRIA

GENERALS

– La reforma horària a Catalunya necessita una planificació que tingui en compte una intervenció global i no parcial o fragmentada. Cal, en primer lloc, conscienciar la societat en general i, a la vegada, incloure en l'agenda política el convenciment de l'oportunitat d'avançar en la racionalització i flexibilització de l'horari laboral.

– Per a fer realitat aquest objectiu, cal un moment zero, una llei d'horaris que aplegui diferents mesures d'impacte i, específicament, la regulació del canvi horari.

– El Parlament de Catalunya hauria de crear en els propers mesos una ponència conjunta per a elaborar aquesta nova llei.

– El Parlament de Catalunya insta el Govern a promoure polítiques de sensibilització per conscienciar la societat del valor del temps.

– El Parlament de Catalunya, adherit al pla pilot com a agent exemplificador de la reforma, acorda de modificar els horaris de comissions i plens d'acord amb les recomanacions següents:

Cal que hi hagi, en tots els casos, una previsió de durada de les reunions, de manera que, a més de l'hora d'inici, normalment també es pugui anunciar l'hora d'acabament prevista.

Sens perjudici del caràcter flexible de les recomanacions, es considera imprescindible per a assolir els objectius del pla pilot que només de manera excepcional i justificada es puguin superar els límits horaris proposats.

Amb caràcter general, les sessions del Ple del Parlament, la durada estàndard de les quals és de dos dies, haurien d'adaptar el règim horari a l'esquema següent:

Primer dia

– Matins: hora d'inici a les 10.00 h; suspensió a les 13.00 - 13.30 h

– Tardes: hora de represa a les 15.00 - 15.30 h; suspensió a les 19.00 - 19.30 h

Segon dia

– Matins: hora de represa a les 9.00 h; suspensió a les 13.00 - 13.30

– Tardes: hora de represa a les 15.00 - 15.30; acabament a les 19.00 - 19.30

Pel que fa a les comissions, la durada estàndard de les sessions s'estima entre tres i quatre hores. Aquesta du-

rada ha d'ésser estimada en el moment de fer la corresponent convocatòria. D'acord amb això, la recomanació és la següent:

Sessions de comissions amb una durada prevista de tres hores:

– Matins: inici no més tard de les 10.00 h; acabament no més tard de les 13.00 h

– Tardes: inici no més tard de les 15.00; acabament no més tard de les 18.00 h

Sessions de comissions amb una durada prevista de quatre hores:

– Matins: inici no més tard de les 9.30 h; acabament no més tard de les 13.30 h

– Tardes: inici no més tard de les 15.00 h; acabament no més tard de les 19.00 h

Adicionalment, cal que es racionalitzi l'ús del temps en les intervencions dels membres del Parlament durant les sessions; així, per exemple, es recomana de reduir el temps d'intervenció en les interpellacions, de manera que tant les primeres intervencions com les rèpliques no durin més de cinc minuts cadascuna, o també establir limitacions a les peticions de votació separada de les mocions.

– El Govern hauria d'incorporar consells assessors que hagin treballat en algun àmbit de racionalització d'horaris com a interlocutors per a contribuir al debat sobre la reforma horària.

ÀMBIT DEL TREBALL

– Les negociacions dels convenis col·lectius haurien d'incloure clàusules específiques relatives a una major racionalització del temps de treball.

– Recuperar el document de mesures per a la negociació col·lectiva que es va elaborar en el Consell de Relacions Laborals l'any 2009, per a una racionalització del temps.

– Afavorir una flexibilitat laboral pactada. Els treballadors s'han d'adaptar als canvis de producció que hi pugui haver, tant si són pujades com baixades de producció, però això ha d'ésser en un marc regulat; amb la flexibilitat necessària, però regulada i pactada.

– Impulsar i dur a terme mesures que puguin avaluar no la presència física, el temps de presència, sinó l'avaluació, però sobretot, també, el rendiment i l'impacte que té la persona sobre els objectius de l'organització.

– Regular els horaris tenint en compte cada sector i tipus d'activitat de les empreses. És impossible una uniformitat horària.

- Readaptar els horaris del transport públic i repensar les infraestructures i les comunicacions per a fer front als problemes de mobilitat laboral.
- Fomentar plans de desplaçaments a les empreses, que estudiïn els beneficis i l'estalvi que la no-mobilitat podria representar.
- Fer un estudi de l'impacte que tenen els ponts entre dies festius sobre l'economia, la indústria i el turisme.
- Crear una oficina potent de la Generalitat que faci funcions d'orientació i certificació. Ha d'orientar les empreses i els treballadors i ha de certificar que les empreses compleixen polítiques de conciliació i polítiques de racionalitat horària.
- Dotar de recursos la Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball perquè exerceixi el seu paper d'autoritat laboral a Catalunya i desenvolupi la capacitat coercitiva en casos de vulneració flagrant dels drets laborals.
- Editar un manual de bones pràctiques i establir mecanismes per a aconsellar les empreses que vulguin encetar programes de racionalització d'horaris.
- Fomentar el teletreball com una forma d'organització del treball, com un sistema organitzat que s'ha de dotar d'elements i garanties perquè sigui atractiu per a empreses i treballadors.

ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ

- Fer un estudi sobre fracàs escolar i horaris de descans.
- Impulsar, promoure i legislar al Parlament de Catalunya el reconeixement de les hores de tutories per a pares i mares dins les jornades laborals dels treballadors com a hores recuperables en tots els convenis laborals.
- Impulsar una reorganització del temps escolar que estigui en consonància amb els estàndards europeus.
- Promoure l'educació de valors i hàbits de consum responsable i sostenible.

ÀMBIT DEL COMERÇ

- Fer campanyes de sensibilització. Tots els agents socials han de fer campanyes per a un consum sostenible i responsable.
- Fer un estudi d'impacte del que significa el canvi de model, fins i tot des del punt de vista del comportament del consumidor o del comportament de les empreses, segons la tipologia, segons les localitzacions, per tal que les mesures preses no siguin perjudicials.

ÀMBIT DE L'ADMINISTRACIÓ

- L'Administració ha de marcar les pautes polítiques, econòmiques i socials necessàries per a facilitar

aquest canvi cultural i estructural i té la responsabilitat de dedicar les partides pressupostàries necessàries per a impulsar aquesta reforma.

- Potenciar i dotar d'instruments organitzatius específics el grup interdepartamental adscrit al Departament de la Presidència que va néixer, fruit de l'acord del Govern, del 18 de març del 2014, per a promoure la reforma horària.
- Establir clàusules socials que permetin d'atorgar puntuació en la contractació pública per a aquelles empreses que desenvolupin polítiques de racionalització d'horaris.
- Promoure que els ajuntaments elaborin fulls de ruta sobre quina és la seva realitat, quines són les seves circumstàncies i fins on poden implementar una racionalització horària.
- Recomana que els horaris d'actes, xerrades i conferències organitzats per l'Administració pública no es convoquin més tard de les 19.00 h.
- Minimitzar l'activitat dels edificis públics a partir de les 18.00 h.
- Instaurar la cultura de les reunions efectives amb durada limitada, tot considerant els càrrecs electes i els directius com a agents exemplificadors.
- Continuar fomentant la implantació de l'administració electrònica en els tràmits adreçats als ciutadans i fer un seguiment real de l'ús i l'accessibilitat de les mesures entre tots els usuaris.

ÀMBIT DE LA CULTURA, L'OCI I LA PARTICIPACIÓ

- Fer un estudi detallat de les necessitats de cada sector pel que fa als horaris.
- Estudiar les conseqüències que pot tenir per als restauradors que viuen dels menús diaris la reducció de l'hora de dinar a mitja hora o quaranta cinc minuts.
- Promoure la planificació i el disseny d'una nova configuració de l'oci nocturn adaptada a la reforma horària, tenint en compte, si escau, un model doble de ciutat en què això és possible i els dos vessants conviuen harmònicament, com a Londres, Berlín o Nova York.
- Promoure l'avançament dels espais informatius del vespre de les televisions a les 20 h, per tal de desplaçar l'hora punta o *prime time*.
- Donar a conèixer, per mitjà d'un segell, els programes televisius que acaben després de les 23.00 h.

Cultura i participació comunitària i política

- Reivindicar el valor del temps del treball altruista en els drets i deures dels voluntaris i fer extensiu al tercer sector social i a l'associacionisme el missatge general que planteja la reforma horària per a garantir la seva

sostenibilitat i la millora de l'estratègia permanent de voluntariat.

– Considerar el tercer sector social i l'associacionisme com a interlocutors per a contribuir al debat sobre la reforma horària.

– Implantar mesures de flexibilitat que facin compatible la vida laboral amb la personal i social de manera que sigui possible el compromís associatiu, com ara aplicar sistemes de gestió dels horaris de treball 2.0 i portar a terme una gestió de les entitats a partir d'indicadors d'avaluació del rendiment, per a millorar així l'eficiència del treball i, per tant, la productivitat.

Palau del Parlament, 26 de juny de 2015

El lletrat secretari de la Comissió, Pere Sol i Ordis; la presidenta de la Comissió, Agnès Russiñol i Amat

III. ANNEX

Propostes de conclusions presentades pel grup promotor Iniciativa per a la Reforma Horària «Ara és l'hora» (6 d'abril de 2015)

Índex

1. Presentació
2. Objectius compartits
3. Anàlisi del contingut de les sessions
Acords
Dubtes, preocupacions i discrepàncies
4. Conclusions
Generals
Àmbit del treball
Àmbit de l'educació
Àmbit del comerç
Àmbit de l'Administració
Àmbit de la cultura, l'oci i la participació
5. Propostes
Generals
Àmbit del treball
Àmbit de l'educació
Àmbit del comerç
Àmbit de l'Administració
Àmbit de la cultura, l'oci i la participació
6. Frases destacables

1. PRESENTACIÓ

El 10 de juny de 2014 es constitueix al Parlament de Catalunya la Comissió d'Estudi de la Reforma Horària (de conformitat amb la Resolució 646/10 del Parlament de Catalunya) sota la Presidència del Sr. Oriol Amorós (ERC), substituït a la cinquena sessió per la Sra. Agnès Russiñol i la participació de dos membres assignats per cada grup parlamentari.

Els membres participants són: del Grup Parlamentari de Convergència i Unió l'illustre senyor Benet Maimí i l'illustre senyor Joan Morell; del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, la il·lustre senyora Rosa Amorós, l'illustre senyor Oriol Amorós i la il·lustre senyora Agnès Russiñol incorporant-se a la cinquena sessió la il·lustre senyora Teresa Vallverdú; del Grup Parlamentari Socialista, la senyora Montserrat Capdevila i la senyora Alcía Romero; del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya, l'illustre senyor José Antonio Coto i l'illustre senyor Fernando Sánchez; del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa, l'illustre senyor David Companyon i la il·lustre senyora Laura Massana; del Grup Parlamentari de Ciutadans, la il·lustre senyora Inés Arrimadas i la il·lustre senyora Carmen de Rivera; i del Grup Mixt, el senyor David Fernández i la senyora Isabel Vallet.

La Comissió es crea arrel dels treballs i propostes aportats pel Grup Motor de la Iniciativa per a la Reforma Horària, liderat pel Sr. Fabian Mohedano que, des del 29 de gener de 2014 promou, des de la societat civil, un canvi horari que permeti harmonitzar els diferents àmbits de vida, disminuint al màxim els problemes de l'actual sistema d'organització horària.

Es parteix d'un suport unànime per part de tots els grups polítics del Parlament de Catalunya, que reconeixen la necessitat i, fins i tot la urgència, de dur a terme mesures concretes que puguin comportar un canvi horari a la nostra societat. Aquest consens de partida és la millor garantia per aconseguir unes propostes sòlides que després puguin concretar-se en normes jurídiques efectives.

En paraules del propi president de la Comissió, Sr. Amorós, es tracta d'una Comissió especialment rellevant perquè es basa en la quotidianitat de la vida de les persones i en el suport a la seva qualitat de vida. Aquest aspecte, sens dubte substantiu, fa que, al llarg de les sessions, apareguin conceptes poc usuals en altres Comissions Parlamentàries com ara el grau de felicitat de la població, l'ètica humanística o la mesura del benestar social, tots ells estretament relacionats amb l'organització horària.

Les sessions de treball es van estructurar en 8 sessions on es van tractar els diferents àmbits en què impactaria la Reforma Horària, tenint en compte els diversos estudis disponibles en cada un d'ells i amb la participació de persones expertes que van col·laborar amb les seves dades i coneixement a concretar algunes propostes.

Certament, la Comissió no partia de zero ja que, com van recordar molts dels membres participants durant les sessions, hi ha molt coneixement teòric i experiencial acumulat entorn al temps i els seus usos en el món municipal de Catalunya, des de les diferents Administracions Públiques i també amb algunes normatives específiques, com ara la Llei 8/2006, de mesures de

conciliació de la vida personal, familiar i laboral del personal al servei de les administracions públiques de Catalunya i el decret 56/2012 sobre jornada i horaris de treball del personal funcionari.

Aquest document descriu algunes de les aportacions més significatives realitzades al llarg d'aquest temps de treball, així com les principals conclusions i propostes que han estat exposades al llarg de les sessions, tant pels membres representants dels diferents grups polítics com per les persones expertes i ponents convidades en funció dels àmbits de coneixement tractats.

En conclusió, el repte que tenim en aquests moments és no defraudar les expectatives de la ciutadania i portar a la pràctica totes aquestes propostes per tal que incideixin efectivament en un canvi real a la nostra societat.

Des de la Iniciativa per a la Reforma Horària valorem el treball realitzat a aquesta Comissió d'Estudi com a una oportunitat formidable per impulsar els tres reptes plantejats inicialment: 1) Recuperar les dues hores de desfasament horari en relació a la resta del món 2) Impulsar una nova cultura del temps a les organitzacions a favor de models més eficients i productius i 3) Recuperar el fus horari GMT que ens correspon per situació geogràfica.

2. OBJECTIUS COMPARTITS

A l'inici de les sessions es va fer palesa la voluntat de consens, coordinació i suma d'idees i projectes per part de tots els grups parlamentaris, la qual cosa va afavorir el desenvolupament del treball realitzat.

El president de la Comissió, Sr. Amorós, va concretar els objectius generals en els següents aspectes:

- Arribar a compartir uns objectius que defineixin el posicionament (si no pot ser de consens, que seria el desitjable, llavors majoritari) en relació a què es vol aconseguir amb la Reforma Horària al nostre país
- Analitzar el marc competencial per veure què es pot fer des del Parlament, quins impulsos es poden donar cap a altres instàncies o què es podria fer en quant a actuacions del Govern que afavoreixin la mediació
- Aprofundir en els diferents aspectes vinculats a la Reforma Horària que es poden convertir en motor de canvi decisius. Es van destacar els següents:

- Àmbit del Treball
- Àmbit de l'Educació
- Àmbit del Comerç
- Àmbit de les Administracions Públiques
- Àmbit de la Cultura, l'Oci i la Participació

Aquests objectius es van completar amb les aportacions d'altres membres de la Comissió en els següents sentits:

- Incorporar la garantia de la conciliació de la vida personal i laboral en sentit ampli

- Incorporar la perspectiva de gènere al debat i les reflexions generals, tot incorporant una reflexió sobre la masculinitat i feminitat, i els valors associats

- Revisar l'impacte de la racionalització horària sobre les classes populars i treballadores

- Aprofundir en la millora de la productivitat i competitivitat de les empreses

- Analitzar l'impacte sobre la internacionalització

- Abordar el tema des de la sostenibilitat i l'estalvi energètic

- Seleccionar models horaris com a referents, en concret els països del centre i el nord d'Europa.

3. ANÀLISI DEL CONTINGUT DE LES SESSIONS

Al llarg de les sessions s'han anat debatent diferents aspectes entorn a la Reforma Horària amb acords majoritaris i algunes discrepàncies puntuals que tractarem de reflectir en aquest apartat.

Acords

Hi ha un acord majoritari en quant a la *necessitat d'impulsar aquesta reforma*:

«Compartim al cent per cent que és urgent, no només necessari sinó que és urgent, canviar els paràmetres de la nostra organització social. Considerem que no podem seguir apostant per aquestes jornades maratonianes» (Agnès Russiñol)

«Segurament anem tard perquè nosaltres probablement no hem estat capaços d'entomar aquest tema com ara ho està fent la societat civil» (Alicia Romero)

«Destaquem la unanimitat de tots els grups a aquest problema que tenim com a societat i al que hem de buscar solucions» (José Antonio Coto)

«Es necesario, y coincidimos plenamente en ello, en que se trata de una intervención global en la que deben implicarse todas las administraciones y consellerías» (Carmen de Rivera)

També hi ha un acord quant a que el *Parlament ha de ser exemplificador i referent social*:

«Creiem, sincerament, que el Parlament de Catalunya hauria de ser la primera institució a sumar-se a aquest pla pilot de racionalització dels horaris prevista a partir de l'any 2015» (Agnès Russiñol)

«Cal endreçar l'horari dels nostres plenaries [...]» (José Antonio Coto)

Acord en que *cal canviar la cultura organitzativa i social*:

«La situació actual té molt a veure amb la nostra cultura, amb una cultura molt patriarcal i també amb qui marca els paràmetres d'aquesta societat.» (Alicia Romero)

Acord en que *cal implementar una sèrie de mesures concretes* que els diputats i diputades, així com algunes de les persones convidades en les compareixences han anat desgranant al llarg de les sessions com a possibles propostes a valorar en el futur:

– Implantar el teletreball en algunes empreses de serveis ja que té uns avantatges importants: s'estalvia el temps de desplaçament, es disminueixen els costos de transport, es disminueix la contaminació i es guanya temps de vida. Cal, no obstant, fomentar opcions de teletreball a temps parcial, que permeten minimitzar els riscos d'estrès i aïllament per a les persones treballadores.

– Implantar la setmana dels quatre dies, concentrant al màxim el temps de treball, sistema que ha provat que es perd menys temps, que incrementa la productivitat i que redueix les baixes laborals.

– Implantar el «divendres d'investigació», que consisteix en que el divendres la gent no va al centre de treball, sinó que es queda en el seu entorn per fer contactes, per rebaixar la situació de tensió per tal que el dilluns es pugui començar amb les piles més carregades (Benet Maimí)

– Jornades parcials i també *job sharing* (Lourdes Esteban)

– Jornada intensiva, fórmules de borses horàries, flexibilitat d'entrada i sortida o mesures similars que beneficien la productivitat de l'empresa i dels treballadors (Javier Ibars)

Dubtes, preocupacions i discrepàncies

S'expressa el possible xoc entre la *llibertat individual i els drets col·lectius*:

«Com evitar que se'ns pugui acusar d'intervencionistes en relació a la vida de les persones i de voler obligar a uns horaris determinats? Es a dir, com resollem la dicotomia entre obligar i garantir la capacitat d'elecció de cadascú?» (José Antonio Coto)

S'assenyala per part d'alguns grups i ponents que la *Reforma Laboral ha agreujat la situació* de les persones treballadores al devaluar les negociacions i convenis col·lectius i deixar en mans de l'empresariat l'horari i la flexibilitat:

«La reforma laboral que es va aprovar fa un temps també agreuja això; no tenim convenis col·lectius, l'empresari marca els horaris i els sous que vol sense haver-ho de justificar, no? És a dir que, justament, sembla que la societat no està anant cap aquí, les reformes que hi ha en aquests moments sobre la taula no van cap aquí.» (Alicia Romero)

«El que existeix avui en dia és un intent de trencar la capacitat de negociació dels sindicats a les empreses» (José Antonio Coto)

«La societat va en direcció contrària, quan hi ha una pèrdua de drets socials i laborals que provoca unes formes de vida cada cop amb menys temps, de precarització, de flexibilització, amb jornades molt més extenses i salaris molt més baixos» (David Fernández)

«Quiero recordar el artículo 34 del estatuto, modificado por ésta, que dice que el 10 por ciento de la jornada anual lo puede aplicar el empresario sin ningún tipo de acuerdo. [...] O quiero hablar del artículo 41, la capacidad del empresario para cambiar, para modificar unilateralmente mis condiciones de trabajo y, por lo tanto, también mi jornada de trabajo» (José Cachinero)

Existeix una preocupació per aquelles petites empreses (una gran majoria a Catalunya) que *no tenen dret a representació sindical i per les resistències a la negociació* en general:

«En este país el 90 por ciento de las empresas tienen menos de diez trabajadores; no tienen derecho a la representación sindical –el 90 por ciento. Díganme qué negociación entre partes va a haber sobre su jornada y sobre su vida laboral» (José Cachinero)

«(Hi ha...) resistències en els diàlegs i la negociació. tota aquesta resistència que hi ha per part, a vegades, de la direcció o dels directius públics, amb el tema que els canvis generen increment de la gestió» (Carlos Villalante)

S'expressa reiteradament la preocupació per la *impugnació de la Llei Catalana d'horaris comercials*.

«Tenim unes lleis d'horaris comercials que, evidentment..., estiguin impugnades en conflicte una amb l'altra, però que van contra el que seria una major organització d'aquesta situació» (Camil Ros)

«Doncs, aquí ja tenim un primer problema, de dir: «Escolta, com ho fem, això? Perquè la llei ens permet tindre obert tot el dia, totes les botigues, durant 365 dies l'any» (Vicenç Gasca)

«El problema és també el marc legislatiu o normatiu que estem desenvolupant. Vostès saben que la llei catalana, que està cautelament suspesa pel Tribunal Constitucional, marca setanta-dues hores d'obertura dels comerços i que actualment, com està suspesa aquesta llei, són noranta hores per a les botigues de més de tres-cents metres, perquè les de menys de tres-cents metres, venguin el que venguin, poden obrir les vint-i-quatre hores del dia durant tot l'any» (Vicenç Gasca)

S'expressa el *possible impacte negatiu de les TIC*:

«La tecnologia aplicable al món del comerç..., si fem més tecnologia possiblement sigui a costa de força laboral, vull dir, és complicat l'equilibri, és molt complicat.» (Camil Ros)

«Com les TIC ens ajuden o ens destorben a assolir aquesta fita, perquè a vegades a segons quins sectors les tecnologies i la connexió permanent el que fan és que també ens permeten treballar vint-i-quatre per set i, per tant, no ens ajuden a assolir aquesta fita» (Montserrat Capdevila)

«El treball a distància, el teletreball, sí que és una opció alternativa positiva que afavoreix l'autogestió –suposadament l'autogestió– per part de cada treballador, i fins i tot des del punt de vista mediambiental, etcètera, i de sinistralitat laboral, pels accidents *in itinere*, etcètera; doncs, pot ser positiva. Però també és cert que no sempre el teletreball està demostrant que sigui la millor possibilitat des del punt de vista d'autogestió del temps de treball per a cada treballador, perquè, a l'inrevés, el que comporta és que el treballador fa més hores del que tocaria si estiguessin fent una feina presencial a l'empresa, no? Per tant, és un tema també a treballar perquè crec que no acaba de resoldre aquesta qüestió».(Javier Ibars)

Preocupació per la *pèrdua de la sisena hora* a l'escola pública

«Nosaltres estem molt en desacord a haver perdut la sisena hora. Nosaltres entenem que seria molt important, per nosaltres, recuperar la sisena hora a les escoles. Aquesta, diguem-ne, eliminació que ha fet el Departament d'Ensenyament fa tres anys ens ha fet molt de mal –molt de mal» (FaPaC)

S'expressen diverses preocupacions entorn a les *condicions laborals al comerç*:

«Les condicions laborals al comerç es regulen mitjançant els convenis col·lectius, convenis que per llei acordem amb les patronals, i, entre d'altres continguts, negociem la jornada laboral. Però en aquests convenis col·lectius el que no podem negociar és l'horari de començament i acabament d'aquesta jornada laboral, en contra del que passa en altres convenis, per una senzilla raó: aquesta disponibilitat està en les vostres mans: en les competències que té la Generalitat i en la regulació que fa aquest Parlament (Lluís Jiménez Mesa)

»Han de pensar que quan parlem d'horaris comercials estem parlant d'un tema que afecta un col·lectiu de persones majoritàriament format per dones i per joves, amb unes condicions laborals de temporalitat i de contractes a temps parcial molt elevats. La jornada anual del sector del comerç es situa al voltant de les 1.800 hores anuals, amb jornades diàries de vuit a deu hores, amb un agreujant que avui vull destacar aquí: aquestes jornades no són reals; el frau que existeix en la prolongació de la jornada és important. Un recent estudi fet pel nostre sindicat el 2013 en el sector dels serveis verifica que en tot l'Estat aquest any 2013 s'hauran realitzat més de 2,5 milions d'hores no tributades i no declarades a la seguretat social. Estem parlant d'un frau majúscul. Si aquestes hores les hem d'encaixar en horaris d'obertura o tancament dels comerços, que es

situen entre les nou del matí i les 22 hores, tenint en compte, a més a més, que les empreses disposen d'un 10 per cent del total d'hores anuals en jornada irregular, establerta per la reforma laboral, podem afirmar que pràcticament una persona treballadora del comerç està tot el dia, tots els dies de la setmana, dedicada a la seva feina. Això no pot ser.» (Lluís Jiménez Mesa)

«Nosaltres, lògicament, no estem a favor de la liberalització horària perquè entenem que és molt més regressiva. Respecte a la modificació horària, pel que hem escoltat, estem d'acord amb aquesta iniciativa, però la veritat és que creiem que serà molt difícil que ens fiquem tots d'acord. Lògicament, els treballadors del comerç apostem perquè es racionalitzin els horaris i entrar a menjar a la una i sopar a les vuit. Tots els treballadors estarem d'acord amb aquesta mesura. Però també volem saber si els empresaris realment estaran d'acord amb això. Per part nostra no hi haurà cap problema. Si es tracta d'anar a un model cap a Europa, perfecte; si es tracta només de canviar l'hora però que no pugin també ni els salaris ni així, serà bastant difícil. Ho diem perquè al final entenem que també ha de ser a través dels convenis col·lectius que hi hagi un compromís de calendaris laborals. Hi insisteixo, per part nostra, en la negociació col·lectiva sí que estaríem disposats, a tot l'àmbit del comerç, a quadrar calendaris laborals en base a una normativa, a una suposada normativa que es fes. Però entenem que també ha de ser un consens entre tots, i sobretot dels empresaris. creiem que serà bastant difícil el fet que les grans patronals, els empresaris, doncs, accedeixin també a aquesta modificació normativa, ja que a les meses de les negociacions del conveni les realitats que estem veient a dia d'avui al comerç són que el que es pretén és ampliar jornades laborals i no abaixar les jornades laborals (Alex Adán)

«Una Reforma Horària conciliadora que fes tancar els comerços més aviat de les 20 hores tal com en fa menció el punt 26 de l'apartat 8.3, sobre les propostes en els àmbits dels cinc acceleradors del dictamen del CADS, podria resultar contraproductiu per al mateix sector, ja que, per exemple, a la ciutat de Barcelona les franges horàries de més afluència de clients són, al matí, de 12 a 14 –dues hores– i, a la tarda, de 19 a 20, o sigui que en tres hores es concentra el 24,1 per cent al dematí i el 22,8 per cent a la tarda; el 50 per cent de les vendes a Barcelona es concentren en tres hores de feina». (Alejandro Goñi).

«Nosaltres ho veiem molt difícil en el nostre estil de comerç i el nostre model. Penseu que nosaltres obrim i tanquem les botigues. I quan dic «nosaltres» vull dir nosaltres com a autònoms i també les persones que ens acompanyen als nostres establiments, els nostres col·laboradors. Vull dir, no som empreses que puguin fer rotacions de personal, sinó que normalment nosaltres comencem i tanquem la jornada. I això també és un tema..., que a nosaltres també ens aniria bé, aquesta

conciliació, però nosaltres estem al servei del nostre client. (Vicenç Gasca)

S'expressa la preocupació per la *diferència climàtica* de Catalunya amb altres països:

«Tampoc podem caure en l'error d'equiparar-nos a altres països que ja tenen integrada una altra cultura horària que sovint va relacionada amb factors climàtics, culturals, d'hàbits, etc. De fet, el comerç català constitueix un teixit tan important perquè precisament certes característiques al territori propicien que amb el bon temps la gent surti a fer les seves compres fins més tard, perquè tant la temperatura com les hores de sol de què gaudim fan propici aquest tipus de comerç. (Alejandro Goñi)

«Un altre condicionament, que nosaltres creiem que és molt important és el condicionament climàtic. Moltes vegades se'ns compara amb països centre o nord-europeus però aquí la gent moltes vegades en temporades d'estiu surt a partir de les sis i mitja, set, per fer les seves compres, perquè és el moment que baixa la calor i surten. Perquè el motiu de la compra també és compra i lleure; compte, nosaltres volem poder avançar una mica aquest horari, però no l'avancem molt, el del tancament, perquè actualment encara el consumidor ni la resta no estem tots mentalitzats per fer un canvi d'horari amb una climatologia com és la nostra, mediterrània, en què hi ha hores que ens conviden a estar a casa i hi ha hores que ens conviden a sortir a passejar (Vicenç Gasca)

«[...] Els nostres propis costums, motivats en gran part per les diferències de temperatura mitjana entre la nostra zona, de clima mediterrani, i el nord d'Europa i els hàbits socials que caracteritzen el nostre país. Finlàndia és una cosa; Catalunya n'és una altra.» (Pilar Gomà)

Dubtes en quant a *quin sector ha de començar el canvi horari*:

«Nosaltres no podem fer aquest canvi. El comerç està a la cua. El comerç, en tot cas, és la cua d'aquesta reforma.» (Pilar Gomà)

«Hi ha altres propostes, que ens fan alguns partits, que és que l'hora a Catalunya sigui diferent a la resta d'Espanya. Jo crec que això és completament equivocat. Jo crec que si hem de canviar l'hora, l'hem de canviar tots, però no com alguns que plantegen només que es canviï l'hora a Catalunya envers la resta d'Espanya; jo crec que això seria... Per posar fronteres, home, ja a alguns els passa pel cap qualsevol cosa, no?» (José Antonio Coto)

S'expressen diferents posicionaments sobre la dificultat de *canviar els hàbits del jovent* quant a l'oci nocturn:

«Nosaltres hem fet de tot perquè la gent vingui abans als nostres locals. El que passa és que a pesar de pro-

mocions, d'ofertes, que puguin entrar abans amb descomptes, amb *afterworks* que hem intentat fer en horari de tarda, la gent jove no surt. De fet, una sessió que era històrica, que era la de diumenge a la tarda –jo crec que tots els aquí presents hi hem anat– ha quedat totalment, diguéssim, descartada, no se'n fa ús, perquè la gent jove vol sortir de nit. I no és per un tema a vegades purament, diguéssim, de treball perquè molta d'aquesta gent jove encara està estudiant o, precisament, per la gran falta de treball que té el públic jove no té un horari de treball exhaustiu, però té un hàbit, d'acord? Llavors, nosaltres considerem, doncs, bé, que seria molt difícil canviar aquest hàbit. I si aquí hi està inclòs el fet que les discoteques i els bars tanquin molt abans, el sector realment es trobaria en contra, perquè estan en perill molts llocs de treball i la subsistència de les mateixes activitats» (Carmen Zapata)

«Es evident que si els hàbits de sopar, si els hàbits familiars anessin canviant, amb un mínim d'anys això es normalitzaria i acabarien sent com els anglesos. Vull dir, no en tinc cap dubte, vaja, em sembla obvi. És a dir, un s'adapta al final al conjunt dels horaris que té» (Xavier Marcé)

Es planteja la importància de decidir el *model de turisme* que es vol promocionar:

«Parlem del que és la particularitat de l'oci nocturn. Per què vénen tots aquí? Per què els italians, els francesos vénen a Espanya, vénen a Catalunya? Perquè tenim una singularitat. Si volem ser tan, tan absolutament iguals que a Europa, potser aquesta singularitat la perdem –jo estic parlant amb una hipòtesi, eh?, no puc saber-ho, s'hauria de fer alguna anàlisi. Però és una cosa que jo crec que s'hauria d'analitzar» (Carmen Zapata)

4. CONCLUSIONS

Al llarg de les sessions han anat apareixent dades i reflexions que poden considerar-se les principals conclusions del treball realitzat. Algunes són genèriques però altres responen a les circumstàncies concretes del sector o àmbit en que es desenvolupen. A continuació es troben les principals:

Generals

– Es constata que l'horari del nostre país continua diferenciant-se de la resta d'Europa, fonamentalment per la durada de la pausa del dinar i l'allargament de la jornada laboral fins tard al vespre

– L'ús del temps continua sent diferent per homes i dones, ja que ells dediquen més hores al treball remunerat i elles, més hores a les tasques domèstiques i de cura, amb les diferències que això implica de disposició del temps de lleure i la dedicació a l'esport i a les activitats de participació cívica i comunitària, que és superior en els homes.

– La majoria de mesures implementades respecte el canvi d'horaris i la conciliació estan pensades per a moments concrets o extraordinaris en la vida de les persones, i no com una necessitat quotidiana pròpia de la compatibilització de la feina domèstica i familiar amb la laboral.

– Manquen estudis que mostrin el cost de la no-intervenció en el canvi horari; és a dir, la despesa energètica, en malalties, en baix rendiment escolar, en disminució de la natalitat, en exclusió cultural i participació comunitària, en impacte econòmic, etcètera.

– L'allargament de la jornada comporta hores de son i augment del nivell d'estrès, la qual cosa redunda en una pitjor salut de la població i en un menor rendiment escolar i laboral.

– Els extensos horaris, units al diferent ús del temps per part d'homes i dones, que implica per a elles dobles jornades, a més d'insuficients serveis de suport a la cura, impacten negativament en la natalitat, i se situa a Catalunya en una de les més baixes d'Europa: 1,32 fills.

– La mobilitat i el disseny urbà esdevenen factors fonamentals per al bon ús del temps ciutadà, especialment en les zones més allunyades de la centralitat urbana, ja que impedeixen una adequada integració i disminueixen la qualitat de vida quan no s'adapten a les diferents necessitats de la població. El valor del temps emprat en arribar al centre de treball significa l'1% del PIB. I el 37% dels centres de treball en aquest moment es troben fora del lloc on es resideix normalment.

Àmbit del treball

– Els llargs i rígids horaris laborals catalans, que premien la presencialitat a la feina, dificulten la convivència amb els infants, als quals se'ls allarguen els seus horaris amb la realització d'activitats extraescolars, cosa que suposa una càrrega total superior a les indicades per a la seva salut i benestar;

– La majoria d'empreses catalanes reconeixen la importància d'incorporar mesures per a la flexibilització horària, però només una tercera part les aplica –d'entre les que ho fan, hi ha un nombre superior de pimes respecte de les grans empreses, malgrat que la creença social és la contrària–.

– Les mesures laborals més aplicades són l'accés a permisos i excedències, així com la flexibilització de l'hora d'entrada i de sortida de la feina, en segon terme, i a força distància, la compactació de jornada i la reducció horària els mesos d'estiu. El teletreball, en canvi, està en els nivells més baixos d'Europa.

– L'e-treball és una fórmula que supera el teletreball clàssic, ja que no es centra només en el fet de treballar fora de l'oficina sinó que inclou tot un sistema laboral i de recursos humans que facilita la sostenibilitat en tres dimensions: l'econòmica, l'ambiental i la social.

– Existeix una identificació entre el treball mercantil i l'horari. L'organització quotidiana dels individus i de la ciutat pivota al voltant dels horaris laborals. En cas d'haver-hi algun conflicte, la ciutadania pensa que la solució consisteix que les empreses flexibilitzin els seus horaris, i rarament es demana que siguin els horaris de la ciutat els que s'adaptin.

– Els desplaçaments al lloc de treball són valorats per la ciutadania com un temps mort, buit, que es treu del temps personal. La proximitat apareix com un element clau: es considera un privilegi treballar a prop de casa, i les opinions són molt més negatives com més lluny és el lloc de treball.

– Les llargues jornades disminueixen la rendibilitat de les persones en el treball i augmenten els seus riscos físics i psicosocials. La majoria d'accidents de feina són a l'actualitat els accidents *in itinere*, és a dir, aquells que succeeixen entre la sortida de la llar i l'arribada al treball.

– Els beneficis empresarials contrastats, en funció de l'aplicació de mesures de bona gestió horària, són la millora del clima laboral, la reducció de l'absentisme, la millora de la gestió interna, la millora de la creativitat i la innovació, millor posicionament de la marca corporativa, la disminució de la rotació de talent, ja que augmenta la fidelització, i, en definitiva, millora de la productivitat empresarial.

– Cal tenir en compte que la despesa en determinades polítiques de conciliació, tant per part de les empreses com per part de les administracions, són una inversió rendible, que evita altres costos majors i més perjudicials.

– Les TIC són un element que requereix temps –ha augmentat a trenta-cinc minuts la dedicació personal diària de mitjana–, però que també pot estalviar temps si s'utilitzen correctament des de les administracions i el món laboral. Cal estar alerta davant la bretxa digital que existeix entre dones i homes, que pot comportar noves formes de discriminació femenina.

Àmbit de l'educació

– El total d'hores lectives a les escoles és similar a l'europeu, però es diferencia fonamentalment en la distribució de festius –excessiva concentració en determinats períodes–, cosa que dificulta la conciliació amb la vida laboral de les famílies;

– El departament d'Ensenyament no es planteja un canvi d'organització horària a primària. Creuen que els horaris escolars són els adients, de moment no veuen necessitat de modificar-los, i, en tot cas, si s'hagués d'analitzar, el primer que s'hauria de canviar serien els horaris laborals.

– Es constata que existeix una dificultat dels pares i mares per poder participar a les AMPES

– Tots els estudis internacionals diuen que la compactació horària no millora els resultats escolars.

– A nivell pedagògic la investigació internacional el que diu és que la jornada lectiva no té una relació directa amb els resultats escolars, amb l'èxit educatiu, sinó que el que realment compta és la qualitat de les hores, la qualitat del treball realitzat dins l'aula.

– Els centres de recerca universitaris (més de 40 centres de recerca) estan funcionant de les 8.30 a les 18, en general.

– Les facultats, per la seva banda, en general funcionen matí i tarda. Al matí en tots els casos hi ha un començament de classes entre 8, 8.30 i 9, que acaben a 13.30, 14, o 14.30, en aquest interval, depèn del tipus d'estudi. I a la tarda comencen 15, 15.30 i 16 per acabar a 19.30, 20, 21, 21.30 inclosa. Hi ha facultats que acaben les seves classes a les 21.30.

– L'horari dels màsters, en general, és sempre de tarda. Un màster normalment comença entre 16 i 17h, i acaba entre 20 i 22 –20, 21, 22h.

Àmbit del comerç

– Els comerços s'adapten a l'horari laboral de la població i tanquen dues hores més tard que a la resta d'Europa, com a mitjana. Tanquen aproximadament, i com a mitjana, a dos quarts de nou del vespre–, i tenen amb caràcter general el seu *prime time* entre les dotze i les dues del migdia i entre les set i les vuit del vespre. En aquestes conclusions el dictamen del CADS fa notar que convindria un avançament d'aquestes franges de màxima afluència que portés a avançar l'hora del tancament dels comerços.

– Segons l'enquesta de l'IDESCAT d'ús del temps que es va realitzar l'any 2011 els ciutadans de Catalunya destinen una mitjana de vint-i-set minuts diaris a l'activitat de compres i serveis. Quan van a comprar, la durada mitjana de l'activitat –el que tarden a anar de compres de mitjana– és aproximadament d'una hora i nou minuts.

– Algunes intervencions constaten que els horaris comercials actuals perjudiquen seriosament la salut de la societat, perjudiquen seriosament la possibilitat de conciliar la vida personal i laboral, perjudiquen seriosament el rol educatiu que han de tenir les persones en l'àmbit familiar, perjudiquen seriosament el desenvolupament formatiu de les persones, perjudiquen seriosament la participació de les persones en la seva col·lectivitat i perjudiquen seriosament la competitivitat de les nostres empreses.

– Es declara que no és veritat que menys hores d'obertura signifiquin menys ocupació, com tampoc és cert que més hores d'obertura signifiquin més ocupació (a dades de l'últim any, per exemple, o el cas més proper, que ha estat, el passat estiu, dos mesos d'apertura total a la ciutat de Barcelona). Al contrari, destrueix ocu-

pació per al petit comerç, que no pot competir amb aquestes condicions, i fomenta precarietat laboral dels col·lectius més febles.

– No és veritat que menys hores d'obertura signifiquin menys vendes. Les vendes tenen a veure amb la renda disponible de les persones i no amb els horaris de venda

– Avançar l'hora de tancament tindria importants avantatges per als comerciants: no només milloraria la seva qualitat de vida, perquè encara han de fer nombroses activitats abans de procedir a marxar de l'establiment un cop fet el tancament –reordenar els prestatges, els productes, fer caixa, etc.–, sinó que a més, també, en els mesos hivernals suposaria un estalvi específic per a ells i un benefici col·lectiu per l'estalvi de despesa energètica que comportaria.

– L'any 2004 (les dades més recents aportades), el 88,3% dels catalans es mostraven satisfets amb els horaris comercials que practicava el comerç.

– El sector de l'hostaleria és el més reticent al canvi horari. Més del 70% de les empreses del sector no l'apliquen; més del 73% per ODEE.

– El 13% dels desplaçaments per motiu de compres són interurbans, i, per tant, en gran mesura es poden associar a la compra en grans superfícies. Aquest valor puja fins al 26,1% quan es tracta de compres no quotidianes. Aquests desplaçaments interurbans per motiu de compres comporten una distància mitjana d'uns vint-i-tres quilòmetres; és a dir, 11,5 quilòmetres per dos, anada i tornada. Si es calcula a una velocitat mitjana de cinquanta quilòmetres/hora, això significaria que cada cop que es va a comprar a un altre municipi s'inverteix de mitjana vint-i-set minuts i trenta-sis segons en el desplaçament, amb anada, tornada i acte de compra.

– Per tant, en el cas de les compres en gran superfície perifèrica, només el desplaçament per cada compra feta en un altre municipi ja suposa el mateix temps que el temps mitjà que els catalans dediquem a comprar. D'aquí també, per tant, la importància de la defensa del model de comerç urbà de proximitat en el temps que els nostres conciutadans utilitzen en la compra.

– El 69,8% dels ocupats en el comerç al detall són dones (EPA tercer trimestre, 2014). Això és un percentatge notablement superior a la presència de dones en l'activitat laboral (el 47% del conjunt de l'economia catalana). Per tant, quan es diu que les dones pateixen moltes més dificultats a l'hora de conciliar la vida personal i laboral, des del món del comerç i des de l'activitat comercial se senten especialment afectats en aquest sentit.

Àmbit de l'Administració

– A l'Administració més del 66% dels servidors públics de la Generalitat són dones. Sembla evident que

els aspectes de conciliació i de racionalització han permès que un percentatge tan elevat de dones estigui treballant a l'Administració. En dotze anys s'ha passat de treballar totes les tardes a, progressivament, aquells servidors públics que ho desitgin, no treballar-ne cap, sempre sota la seva voluntat.

– No obstant, els càrrecs de comandament, càrrecs polítics i el seu personal de suport continuen mantenint una jornada de 40 hores que desfavoreix la conciliació i contribueix a mantenir la despesa energètica dels edificis públics durant aquest horari per a una mínima ocupació. A més, com a conseqüència, allarga la jornada laboral de tot el personal de neteja i manteniment

– La voluntat de l'Administració de la Generalitat de Catalunya és anar cap el que s'anomena «govern digital». Això significa que cada vegada més la relació entre ciutadà i Administració ha de ser electrònica o tecnològica, és a dir que s'eradica el desplaçament presencial; de la mateixa manera que es reclama el no treball presencial, també s'advoca per un no desplaçament presencial. A hores d'ara però l'Administració encara ha de millorar la usabilitat de les alternatives a la tramitació presencial per fer-les realment accessibles a tota la ciutadania. Caldrà, així mateix, un canvi de cultura de la ciutadania per adaptar-se al treball de l'Administració tecnològica per aconseguir el canvi.

Àmbit de la cultura, l'oci i la participació

Oci i lleure

– L'oci i l'entreteniment s'allarga de mitjana fins a les onze, les dotze de la nit, amb el perjudici que suposa per a les hores necessàries de son i el rendiment posterior, tant en l'àmbit laboral com en el de l'educació. Si s'observen els horaris de les principals cadenes dels països europeus trobem que l'hora d'inici del *prime time* a Europa és a les 20.00 hores de mitjana. En canvi, a Catalunya és a les 21.00 i acaba dues hores més tard.

– La televisió treu clarament hores de son. Moltes vegades no és directament per culpa de la televisió mateixa, sinó per la manca de formació personal dels televidents.

– Barcelona està considerada com la cinquena ciutat en el rànquing dels millors llocs per gaudir de l'oci nocturn concerts i d'activitat lúdica en franja bàsicament nocturna, perquè la legislació obliga a obrir en franja nocturna. Existeix una obligació d'obrir en uns certs horaris i no es pot fer en altres.

– El teatre «ja ha fet els deures» en quant a canvi horari. S'ha analitzat quin era l'horari més adequat, entre dues franges: un factor a analitzar eren els hàbits familiars, els sopars, la relació entre la conciliació familiar, és a dir, la relació entre mares i pares i fills i l'oci nocturn. Va semblar oportú avançar els horaris del teatre a les dos quarts de nou, i algun teatre públic com el Teatre Nacional, a les vuit de la tarda.

– El perfil del consumidor d'oci nocturn: El consumidor general tipus és de perfil jove, entre setze i vint-i-cinc anys, és un home (dona en el cas dels estrangers), estudiant, amb estudis universitaris i amb uns ingressos inferiors a cinc-cents euros al mes.

– El consumidor autòcton surt sobretot els dissabtes i no cada cap de setmana; surt una mitjana de dos caps de setmana al mes i, bàsicament, es centra en divendres i dissabte. Sol gastar-se menys de quinze euros en sortir i menys de deu en sopar.

– El consumidor estranger, en canvi, es gasta habitualment entre quinze i vint-i-cinc en sortir i entre deu i vint en sopar. Els agrada venir a l'estiu amb els amics o per motius d'estudi. Els dos col·lectius surten amb els amics i van a locals recomanats per amistats, també utilitzen xarxes socials per escollir-los i solen ser fidels als locals que freqüenten.

– El turisme estranger sap on anirà des del seu lloc d'origen. Habitualment consumeixen també fora del local. La pràctica del «botellón», que és un gran mal que ens afecta està ja molt generalitzada i és freqüent, inclús els turistes que vénen aquí i que als seus països no fan «botellón», al veure això el que fan és també a partir del segon o tercer dia començar-ho a fer. I, bàsicament, compren a botigues de vint-i-quatre hores o a llauers.

– El turisme estranger té un grau de satisfacció de l'oci nocturn barceloní més alt que l'autòcton, un 8,13 *versus* el 6,80. I el més ben valorat tant pels autòctons com pels estrangers és la música, l'oferta cultural, amb un 7,51 i un 8,14, i el d'ambient dels locals, en el cas del 7,15, els autòctons i un 7,56 els estrangers, (sobre 10).

– Quant a l'horari habitual d'inici de les sortides nocturnes: davant de la pregunta «A quina hora normalment surts de casa per anar de festa?», els joves autòctons demostren iniciar en un 70% la seva activitat abans de les dotze, però no abans de les deu. I respecte al 30% restant, manifesta sortir després de les dotze.

– Dins del col·lectiu que inicia la seva activitat abans de les dotze, existeix un percentatge que practica altres activitats complementàries a les de sortir de festa, com ara sopar o anar a concerts, demostrant que el sector de l'oci nocturn és un pilar de dinamisme de la ciutat i de les activitats que en ella s'hi desenvolupen en un horari on no és habitual trobar cap altra més activitat.

– En relació a l'hora de tornar a casa després de les sortides nocturnes, ja s'havia observat un retard significatiu des de començaments de la dècada dels anys noranta del segle passat, però aquesta tendència s'aguditzava en els últims 10 anys. La gran majoria, un 70%, retornen abans de les set a casa, però no abans de les quatre; un 8%, abans de les quatre, i la resta, un 17%, ho fa abans de la una, les dues o les tres.

– Sobre l'horari de retorn a l'hotel, del que és el turisme estranger, o a altre lloc per pernoctar després de

sortir de nit, els joves estrangers retornen abans de les set en un 54% –si bé és cert que pels seus hàbits retornen una miqueta abans–, i abans de les quatre, un 41%, però no és gaire significatiu.

– Es demostra que sortir de nit, per tant, suposa exactament això, una activitat que comprèn tot l'horari nocturn i que es troba protagonitzada pels serveis oferts als locals d'oci nocturn. I queda també palesa una explotació exhaustiva de la nit per part del col·lectiu jove, en tots dos casos, deixant evidenciada la satisfacció alta que aquest client té envers els locals d'oci nocturn

– Quant a oci nocturn, les persones expertes no creuen en la concentració de sales fora de les ciutats, consideren que són guetos que acaben tenint problemàtica i que resulta molt més raonable ubicar les sales dins la mateixa ciutat per un tema de mobilitat, per un tema de transport i per un tema de seguretat.

Cultura i participació democràtica i comunitària

– La participació democràtica requereix temps, i pot haver-hi un dèficit en la seva qualitat quan les persones no en disposen, com és el cas de gran part de la població treballadora i de la majoria de les dones, que comptabilitzen dobles jornades, a la llar i a la feina.

– La manca de serveis de suport a les famílies i a la cura disminueix clarament les possibilitats de lleure i de participació comunitària en les persones que tenen famílies amb infants o persones amb dependència.

– El consum cultural, molt lligat al temps de lleure, és un dels més afectats pel ritme de vida quotidià, i, per tant, cal identificar la demanda potencial de cultura, així com els col·lectius que queden exclosos de les pràctiques culturals, i abordar-lo, tenint en compte les variables de temps.

– Per part de l'Administració es considera qüestionable l'eficiència de les associacions per la gran quantitat de temps invertit en el seu funcionament en relació als resultats aconseguits. Existeix un marge de millora rellevant en quan a les diferents àrees de gestió: comunicació, equips, serveis, i per tant en la millora de la gestió del capital humà, clarament vinculada a la gestió del temps.

– Els horaris de les entitats són sovint poc estàndards i bastant caòtics, el que suposa que les persones treballadores i voluntàries hagin de portar a terme l'activitat fora de l'horari laboral habitual (vespres i caps de setmana, per exemple), el que fa encara més complicat l'harmonització amb la vida personal.

5. PROPOSTES

Generals

– Cal una planificació que contempli una intervenció global i no parcial o fragmentada.

– Caldrà, en primer lloc, conscienciar la societat en general i a la vegada incloure en l'agenda política del país el convenciment de l'oportunitat d'avançar en la racionalització i flexibilització de l'horari laboral.

– Cal una estratègia que condueixi a l'objectiu de la transformació horària a partir d'un moment zero, que determina principalment la nova legislació, ja que no es tracta d'un canvi que es pugui aconseguir progressivament a partir de la sensibilització, difusió de bones pràctiques i realització de proves pilot únicament.

– En l'àmbit específic del treball parlamentari, cal impulsar en el marc de la XIII Legislatura, una comissió legislativa, que donat el caràcter transversal i integral dels horaris, hauria de formar part de la Comissió d'Asseriments Institucionals (CAI)

– Caldrà estudiar de forma seriosa l'impuls d'una Llei d'Horaris, probablement una llei òmnibus que aplegui les diferents mesures d'impacte i, específicament, la regulació del canvi horari que suposa avançar l'hora de dinar i la de sopar.

Àmbit del treball

– El paper dels agents econòmics i socials és fonamental. Les negociacions dels convenis col·lectius haurien d'incloure clàusules específiques entorn d'una major racionalització del temps de treball.

– Cal potenciar el diàleg i la negociació col·lectiva com a instrument que permet mesures generals i específiques. Es proposa recuperar el document de mesures per la negociació col·lectiva que es va fer en el Consell de Relacions Laborals l'any 2009, per una racionalització del temps.

– Els agents socials han de ser exemplificadors i revisar els seus horaris de treball i reunions per afavorir la conciliació entre seus membres i en especial facilitar la incorporació de les dones als processos negociadors.

– Cal una flexibilitat laboral pactada. Les treballadores i els treballadors s'han d'adaptar als canvis de producció que hi puguin haver, tant siguin pujades o baixades de producció, però això ha de ser en un marc regulat; amb la flexibilitat necessària, però regulat i pactat. No pot passar com amb la reforma laboral, en què la flexibilitat laboral acaba sent una imposició empresarial. el camí és que les empreses puguin tenir la seva flexibilitat per adaptar-se als processos productius, i que les persones treballadores disposin de flexibilitat per poder decidir lleure, formació, conciliació o tot allò que considerin.

– Cal regular els horaris tenint en compte cada sector i tipus d'activitat de les empreses. És impossible una uniformitat horària.

– Cal una planificació general del temps que comporti una aposta decidida pel transport públic de manera que alleugi els problemes de mobilitat.

– Sobre el calendari de festius, caldria que la Generalitat de Catalunya fes un estudi de l'impacte dels ponts en l'economia; quin impacte tenen en la indústria i quin impacte tenen en el turisme. Un altre element clau és la relació entre el Consell Escolar de Catalunya, el CTEESC i el Consell de Relacions Laborals. S'ha de trobar un equilibri en allò que confronta els horaris de les escoles, els horaris del treball i els serveis públics que han de donar suport a la Reforma Horària.

– Cal veure quins són els costos de la flexibilitat i com es reparteixen els costos.

– Cal crear una oficina potent de la Generalitat que orienti i certifiqui: orientar les empreses i els treballadors i certificar que les empreses compleixen polítiques de conciliació, polítiques de racionalitat horària, i en aquest sentit donar certificats i que aquests certificats tinguin validesa a l'hora de bonificacions fiscals, de poder accedir a contractes de la Generalitat, etcètera.

– S'han d'implementar mesures que puguin avaluar no la presència física, temps de presència, sinó l'avaluació, però sobretot també el rendiment i l'impacte que té la persona sobre els objectius de l'organització.

– Cal fomentar el teletreball com a mesura de flexibilitat horària, en especial en les empreses del sector serveis, universitats i administracions públiques en la modalitat a temps parcial, que minimitza els riscos i maximitza els seus beneficis.

– Cal fomentar els Plans de desplaçaments a les empreses, que estudiïn de manera rigorosa els costos de la mobilitat del personal i plantegin propostes de millora.

Àmbit de l'educació

– Caldria tenir algun estudi que pogués dir quina part del fracàs escolar del nostre país hi ha amagada darrere dels horaris actuals.

– Cal reconèixer les hores de tutories per pares i mares dins de la jornada dels treballadors, a tots els convenis que es facin Això en alguns convenis avui està regulat, però no en tots. I, per tant, aquesta podria ser una mesura factible que podria impulsar, promoure i legislar el Parlament.

– Les vacances d'estiu haurien de ser més curtes i que es redistribueixin al llarg del curs; que l'Administració reguli els temps de les activitats extraescolars –de tot l'any–, del temps del servei de menjador, de la qualitat dels cursos... l'Administració també hauria d'oferir serveis a preus reduïts, perquè, això té un cost molt important per a totes les famílies.

– En aquests moments, dels seixanta instituts que hi ha, més de quaranta estan fent jornada compactada. Els infants, a partir de les tres queden sols a casa. Cal

treure la jornada compactada per als instituts de secundària. Advoquem per un nou acord social sobre el tema de la jornada escolar. Tal com tenim la situació, la secundària no s'aguanta, amb l'actual jornada compactada. Això suposa l'exclusió d'amplis sectors d'alumnat que no es trobarà a gust en els centres, deixant de banda totes les situacions post-escolars en què s'estan trobant.

– Ha d'haver recursos per atendre l'alumnat fora de l'horari lectiu. Després dels plans d'entorn que es van fer en el seu dia, després de tota l'experiència acumulada d'aquests anys, veient les comunitats autònomes, abandonar l'espai horari fora d'horari lectiu significa permetre que la lliure oferta i els recursos econòmics familiars intervinguin en la promoció o no dels alumnes.

Àmbit del comerç

– Oferir el Consell Assessor en Matèria de Comerç del Govern de la Generalitat de Catalunya per contribuir al debat sobre la Reforma Horària per, en l'àmbit del comerç, de les empreses, dels sindicats, de les entitats municipalistes, defensar el nostre model de comerç i defensar els horaris comercials que aquest Parlament de Catalunya va aprovar al mes de febrer,

– Proposar un gran pacte social i polític que contempli: primer, actuar en l'àmbit de l'educació i la formació, promovent valors i hàbits de consum responsable i sostenible; actuar en l'àmbit legislatiu amb l'establiment d'horaris comercials que vagin encaminats a una convergència amb els països del nostre entorn d'Europa; actuar en l'àmbit de la prevenció amb l'actuació de la inspecció de treball en la vigilància del compliment de les jornades laborals, sobretot en aquelles grans empreses; potenciar des de l'Administració acords laborals que facin viable l'aplicació de la Llei d'igualtat i de conciliació de la vida personal i laboral, mitjançant incentius a les empreses; potenciar una política de transport públic per reduir el temps de desplaçament –moltes de les treballadores i treballadors s'han de desplaçar a polígons industrials on hi ha els grans centres comercials, i no tenen possibilitat de transport públic–.

– Cal fer sensibilització. Tots els agents socials han de fer campanyes per a un consum sostenible i responsable.

– S'han de regular per llei les necessitats de la distribució horària, però no hauria de ser una llei rígida sinó flexible.

– Cal fer estudis d'impacte del que significa el canvi de model, fins i tot des del punt de vista del comportament del consumidor o del comportament de les empreses, segons la tipologia, segons les localitzacions, per tal que les mesures preses no siguin perjudicials.

Àmbit de l'Administració

– L'Administració haurà de marcar les pautes polítiques, econòmiques i socials necessàries per facilitar aquest canvi cultural i estructural, i té la responsabilitat de dedicar-hi les partides pressupostàries necessàries per a la protecció de la maternitat, de la família, per a la creació i millora de les infraestructures com la xarxa de transport públic, els horaris, els mitjans de comunicació, les llars d'infants, els geriàtrics, l'assistència sanitària, l'educació, etcètera, ja que és i ha de ser garant del benestar social i laboral dels seus ciutadans.

– Cal dotar-nos d'instruments organitzatius específics i *ad hoc* des del Govern de la Generalitat per impulsar la reforma i que permetin concretar els compromisos que adquireixi el grup interdepartamental adscrit al Departament de la Presidència, mitjançant la Secretaria del Govern, que va néixer, fruit de l'acord de govern, el 18 de març. Uns instruments que acompanyin aquesta transició; és a dir, fins arribar a aquell moment.

– Atorgar preferència en la contractació pública a aquelles empreses que demostrin un pla efectiu i en marxa per canviar els horaris d'acord a una major harmonització de la vida personal i laboral.

– Seria imprescindible que els municipis de Catalunya es marquessin un full de ruta individual, en cada Ajuntament, sobre quina és la seva realitat, quines són les seves circumstàncies i fins on poden fer-ho o no poden fer-ho.

– Els horaris dels actes públics i els actes i les activitats administratives han de canviar. No s'haurien de convocar seminaris, xerrades, actes de tot tipus més tard de les 18.00 o 19.00 hores.

– Les persones polítiques, els càrrecs electes i les persones directives han de ser un exemple, convertir-se en agents exemplificadors. No convocar reunions a les tardes, no convocar actes al vespre i reduir els dinars de treball (o eliminar-los).

– Cal reduir la jornada laboral dels comandaments, polítics i personal de suport per adaptar-la a l'horari general de l'administració, per exemplificar i reduir la despesa energètica dels edificis públics, que haurien de tancar-se a les 18.00 hores com a màxim.

– Limitar les reunions a un temps determinat, respectar l'hora de finalització, ajustar-se a la puntualitat i descartar els minuts «de cortesia» que sempre es fan mentre s'espera al públic a l'inici de la sessió.

– Continuar fomentant la implantació de l'administració electrònica en els tràmits adreçats a la ciutadania, fent un seguiment real de l'ús i accessibilitat de les mesures entre totes les persones usuàries.

Àmbit de la cultura, l'oci i la participació

Oci i lleure

– Cal fer un estudi detallat sobre quines són les necessitats d'horaris de cada sector en concret, quines necessiten major liberalització, comparar amb altres països, etc.

– Tenir en compte els resultats dels estudis per la nova llei de Policia d'espectacles.

– Cal pensar en les conseqüències de reduir l'hora de dinar a mitja hora o quaranta cinc minuts en relació als restauradors que viuen dels menús diaris.

– Cal tenir cura en la planificació i el disseny de la configuració física de l'oci nocturn, ja que acaba afectant també en alguna mesura els hàbits, els horaris, i altres qüestions que tenen a veure amb el *botellón* i d'altres. Si les discoteques estiguessin al mig de la ciutat normalitzades, com a altres llocs del món, la relació entre restaurant, discoteca es normalitzaria d'una altra manera que no pas quan anar a la discoteca és anar a un espai on el conjunt de la gent arriba d'una altra manera.

– Caldria contemplar un doble model de ciutat, és a dir, dos tipus d'horaris corresponents al turisme i a la ciutadania general, que poden (i segurament han) de ser diferents i conuiu harmònicament, com passa a Londres, Berlin o Nova York.

– Representants d'institucions públiques i de la societat civil estan demanant que s'avanci el *prime time* una hora, i acabi a les onze. El fet que els espais estrella de les cadenes comencin a partir de dos quarts d'onze i acabin entre les dotze, dos quarts de dotze i una, obligi a tranuïtar moltes vegades a l'espectador.

– El servei públic ha de ser la prioritat a la Televisió de Catalunya. Per això, no s'entén que el seu *prime time* sigui el mateix que el de les mercantilitzades televisions privades.

– Premiar i donar a conèixer aquells programes que acabaran a les 12.00h de la nit, en la línia de la iniciativa de Televisió Espanyola que ha posat un segell per a aquells programes que acaben abans de les 12 de la nit.

Cultura i participació comunitària i política

– Cal posar en valor el temps del treball altruista en els drets i deures del voluntariat; fer extensiu al tercer sector social i l'associacionisme el missatge general que planteja la Reforma Horària per garantir la seva sostenibilitat i millora de l'estratègia permanent de voluntariat, com ja apunta el vigent Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat.

– Seguir promovent el treball conjunt entre les empreses i entitats per fer compatible el treball amb el temps de vida associativa, així com promoure les experiències existents i donar suport a les empreses

compromeses i incorporar propostes de formació sobre la gestió del temps al Pla de Formació del Voluntariat de Catalunya (que en aquests moments estem reformant).

– Implantar mesures de flexibilitat per poder fer compatible la vida laboral, personal i social que faci possible el compromís associatiu, com ara la implementació de sistemes de gestió dels horaris de treball 2.0 i portar a terme una gestió de l'entitat en base a indicadors d'avaluació del rendiment, per millorar així l'eficiència del treball i per tant la productivitat. S'han dut a terme durant el 2014 experiències pilot exitoses que s'ampliaran aquest 2015.

– Seguir millorant –a les entitats– la gestió dels horaris, introduint el concepte de jornada anual; sistematitzar i procedimentalitzar la comunicació interna; fer operatives les reunions; desenvolupar competències entre les persones responsables de les entitats que els permeti gestionar l'equip per tal de millorar la seva productivitat i sensibilitzar a les persones implicades sobre la importància de treballar de forma eficient i productiva.

– Com a perspectiva global, tot apunta, a que un canvi en l'horari de les escoles del comerç, de les activitats culturals, esportives, la programació de TV, i els de les associacions i en general del tercer sector, aconseguiria un impacte sobre les persones i ajudaria a superar la dificultat per compaginar estudis i feina responsabilitats familiars i participació social i cívica. Això té clares conseqüències pel que fa a la democràcia d'un país i l'assoliment d'un futur millor.

6. FRASES DESTACABLES

– «Per què hem de viure pitjor si ho podríem fer millor? Per què hem triat o estem triant ser menys feliços?» (Agnès Russiñol)

– «L'acceleració del temps en la postmodernitat és molt masculina, no?» (David Fernández)

– «En aquesta perspectiva de la Reforma Horària, aquest grup parlamentari és antropològicament conservador» (David Fernández)

– «Celebrar aquesta ètica humanista de saber què genera dolor i sofriment, en aquest cas, a àmplies majories socials de casa nostra, i què podem fer per evitar-ho» (David Fernández)

– «Demano als diputats i diputades enginy, diligència, lucidesa, escolta activa i vocació de servei» (Fabian Mohedano)

– «Ara ha arribat potser un moment en què cal plantejar utopies d'aquest estil a l'engròs i pel boc gros» (Marta Ribas)

– «L'economista anglès Keynes deia –fa pràcticament, encara no, cent anys, l'any 1930–, va fer una predicció que acabaria la societat del 2030 treballant tres hores. És a dir, ell va dir: “Al cap de cent anys treballarem tres hores al dia, que seran quinze hores a la setmana.”» (Benet Maimí)

– «Els professionals dels recursos humans parlem de factors higiènics i factors motivadors. Hi ha elements motivadors que al llarg del temps esdevenen higiènics». (Lourdes Esteban).

– «Deia Stephen Covey: “La clau no és prioritzar el que tens a la teva agenda, sinó agendar les teves prioritats.”» (Claudi Alsina)

– «La creativitat i el coneixement no tenen horaris» (Claudi Alsina)

– «A mi em van explicar una vegada, amb relació als japonesos: Si no saps inventar, copia el millor que puguis». (Benet Maimí)

– «Mentre no arriba l'arcàdia feliç, com que estem avui en un país real..., el que volem és veure com podem modificar les coses perquè vagin millor» (Celestino Corbacho)

– «Els comerciants o el món del comerç estem acostumats a parlar d'horaris, sobretot d'horaris comercials, però no en aquesta direcció com la que es parla avui; generalment en parlem en la direcció contrària, la d'ampliar els horaris» (Joan Carles Calbet)

– «Una cosa són els horaris familiars i els horaris laborals. A Berlin les discoteques no tanquen i a les sis sopen» (Xavier Marcé)

– «L'Administració pública ha de passar d'un notable a un excel·lent, és a dir, amb relació a la cosmovisió de la Reforma Horària, doncs s'han de fer uns petits ajustos per poder ajustar-se a l'excel·lència» (Fabian Mohedano)

– «El tresor que és passar una estona –parlo ara de famílies amb infants– amb els nanos parlant de les seves coses és insubstituïble». (Luigi Bugalla)